IKL:n JOULU

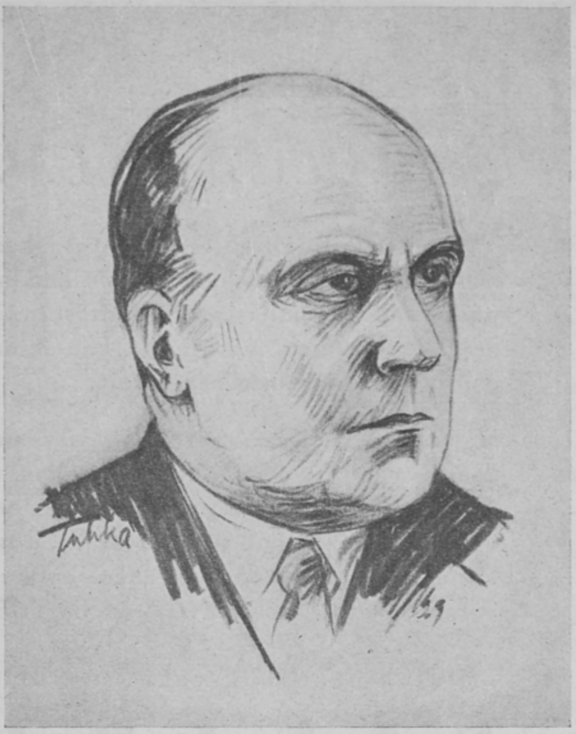

VIHTORI KOSOLA,
maanviljelijä. I. K. L:n johdon puheenjohtaja.

Separaattorilla muuttaa karjanhoitaja rahaksi

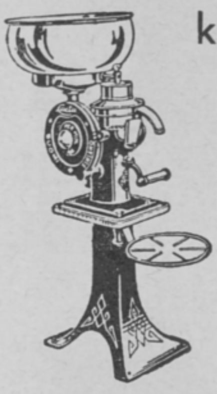

kaiken karjansa hyväksi tehdyn työn. Jos käytetään huonoa separaattoria, on se samaa kuin jätettäisiin osa viljaa ja heiniä korjaamatta ja ajateltaisiin: »Kyllä nyt on saatu tarpeeksi, ei sillä väliä vaikka loput jääkin.»

Hankkikaa itsellenne KOTIMAINEN

Lacta *-separaattori*

niin tiedätte saavanne maidosta viimeisenkin mahdollisen kermatipan talteen.

Jälleenmyyjiä maatalouskone-, rauta- ja osuuskaupat.

Kone- ja Siltarakennus O.Y.

Vakavaraisuus

on kaiken liiketoiminnan menestymisen edellytys.

Auran lujaa taloudellista asemaa ja liikkeen laajuutta todistavat seuraavat vuoden 1932 loppuun kohdistuvat numerot:

Vakuutuksenottajia......	50.600
Vakuutusmaksutulot	10.8 milj. mk.
Korvauksiin käytetty....	8.6 milj. mk.
Omat varat	4.9 milj. mk.
Lain määräämät rahastot	30.5 milj. mk.
Ylijäämä...............	0.6 milj. mk.

Aura myöntää:

Lainsäätämiä tapaturmavakuutuksia
Yksinäistapaturmavakuutuksia
Säästötapaturmavakuutuksia
Autovakuutuksia

Maanviljelijäin keskinäinen vakuutusyhtiö

AURA

HELSINKI

Jos tahdotte omistaa todella hyvän puukon niin silloin hankitte itsellenne kaksineuvoisen

Härmäläisen helahoidon

se on oikea miehen ase.

Puukkoja, neljää eri kokoa niin kaksi- kuin yksineuvoisia sekä mahtavia, mitä parhaiten metsästyspuukoiksi soveltuvia »ANSSIN-JUKAN» puukkoja, joissa isomman puukon terä on »korttelia ja tuumaa», toimittaa ja kyselyihin vastaa

LAHDENSUO & K:i
LAPUA.

VILHO ANNALA,
fil. tri. I. K. L:n johdon jäsen.

SI VIS PACEM,

PARA BELLUM!

Tätä roomalaista viisautta noudattaa jokainen elämäntahtoinen kansa. Vain kaikinpuolin vahvistamalla puolustuslaitosta voidaan estää sotaa tuhoamasta kansakunnan henkisiä ja aineellisia arvoja.

Mutta sama kuoleman tuottama hävitys uhkaa jokaista kotia minä hetkenä tahansa. Jos siis tahdotte pysyvää rauhaa omillenne, varustautukaa pahan päivän varalle. Tarkastakaa ja vahvistakaa jo tänään kotinne varmin puolustus: HENKIVAKUUTUS.

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö

SALAMA

Vakavaraisuudessa ensimmäinen —
Edullisuudessa voittamaton.

VAKUUTUSOSAKEYHTIÖ

POHJOLA

Rah. 70.000.000

TAPATURMAVAKUUTUS O.Y.

KULLERVO

Rah. 44.000.000

Kaksi vanhaa, vankkaa,
kansallista suuryhtiötä.

Vakuutusyhtiöistä vain parhaat ovat kyllin hyviä.

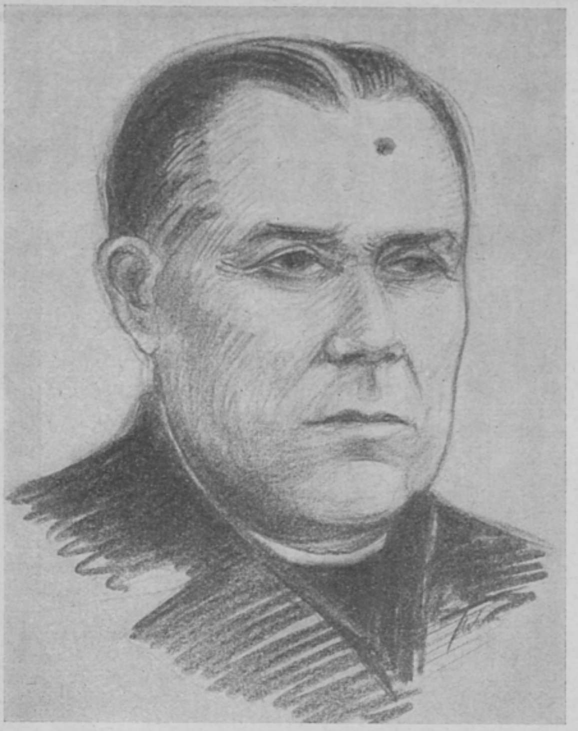

MATTI MALKAMÄKI,
maanviljelijä. I. K. L:n johdon jäsen.

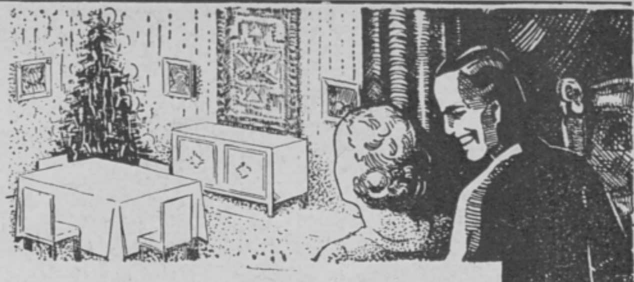

JOULULAHJOJEN JOULULAHJA —

koko perheellenne!

Mitähän, jos joulutunnelmaanne olisi korostamassa uusi kaunis huonekalusto? — Se olisi lahjojen lahja koko perheellenne!

Jos vain tarvitsette kalustoa, niin hankkikaa se jouluksi. Parempaa aikaa ette voisi valita kotinne kaunistamiseksi...

Ja jos sen on oltava varmasti hyvä, niin valitkaa se ASKON laajasta valikoimasta, jonka kauneutta Suomen parhaat sisustusarkkitehdit ovat olleet luomassa.

ASKO

Varman laadun merkki.

ASKO-AVONIUS

HUONEKALUTEHTAAT, Lahti

VOIMA-

AALTOPAHVI

("Container"-pahvi)

Pakkauspulmien onnellisin ratkaisu!

Kaikissa sivistysmaissa ovat VOIMA-aaltopahvista valmistetut pakkauslaatikot ylivoimaisesti suosituimpia. VOIMA-aaltopahvi, jota me äskettäin olemme ryhtyneet valmistamaan Suomessa, tehdään voimapaperista, noudattaen kokonaan uusia menetelmiä. Siksipä VOIMA-aaltopahvi on

Voittamattoman kestävää ja kevyttä!

Meidän VOIMA-aaltopahvimme muuan erikoislaatu on sitäpaitsi täysin vedenkestävä. — Valmistamme VOIMA-aaltopahvia kaikkiin pakkaustarkoituksiin, monia eri lajeja. Pyytäkää näytteitä sekä tarjouksia.

Yksinvalmistaja:

PAPERITUOTE OSAKEYHTIÖ

VALKEAKOSKI.

Sekä yksityis- että joukkotilaukset

hienoimmista upseeripuvuista huokeimpiin puseroihin ja suojuspukuihin saakka suoritamme maan suurimpana pukimien valmistajana erittäin edullisesti. Kun ajattelette, että esim. napinreikäkoneemme tekee 7 sekunnissa sellaisen päällystakin napinreijän, johon nopeimmalta käsintekijältä menee 7-10 minuuttia, joten siis työ menee 60—100 kertaa nopeammin, niin arvaatte, että siinä kustannukset alenevat. Tämän hetken kuuluisin valmisteemme: muodikkaat naisten takit.

Työhuoneemme Turussa ja Helsingissä ottavat vastaan tilauksia sekä ensi luokan käsityönä että huokeina »tehdastilauksina».

KESTILÄN PUKIMO O. Y.

Helsinki—Turku—Pori

PAAVO RANTALA,
maanviljelijä. I. K. L:n johdon jäsen.

Joulu ja

LIBERTY!

Joulun vankat herkut — joulupuuro, livekala ja kinkku — vaativat myös vankkoja, meheviä ja »ruokaisia» haikuja jouluateriaa sulateltaessa. Siis: **Liberty juhlasavukkeeksi!**

SUOMEN TUPAKKA O.Y.

pohjoismaiden suurin nahkatehdas valmistaa:

ERÄVEIKKO-selkäreppuja, Matkalaukkuja, Naisten käsilaukkuja, Salkkuja, Lompakoita, Kukkaroita y. m.

Veljekset Åström Oy.

Nahkatehdas - Oulu. Sähköosoite: ÅSTRÖM

UUSITTU

OSTROBOTNIAN RAVINTOLA

Töölönkatu 3. — Puhelin 41 488

Avoinna yleisölle päivisin.

AAMIAINEN klo 9.30—13

PÄIVÄLLINEN klo 15.30—18.30

Tilauksia ja kahvitarjoilua koko päivän.

„STADION-puvusta alkaa *miehisen tehdaspuvun nousukausi Suomessa.”*

Muuan tunnettu taiteilijamme lausuu pukukysymyksestä:

»Käytettyäni STADION-pukua voin antaa sen lausunnon, että erikoisesti mitan mukaan tehdyn puvun ajat voi nykyisin pitää olleina ja menneinä. Sillä jos ostaa STADION-puvun, voi helposti muutamia niitä kaupassa koeteltua saada täysin sopivan, pikkuseikkoja myöten miellyttävän puvun, kun sen sijaan ei suinkaan aina ole varma, että erikoisesti tilattu puku sopii lainkaan hyvin. STADION-puvun ansioita: pitää sateessa kastumisensakin jälkeen ryhtinsä, sopivaisuus ei myöskään mitenkään muuttunut. STADION-puvusta alkaa miehisen tehdaspuvun nousukausi Suomessa». - -, maaliskuulla -33 »XY»

STADION-pukuja

myyvät useimmat edustavat pukimot ja tehtaan omat myymälät Helsingissä, Et. Esplanadink. 18 ja Siltasaarenk. 4.

3 eri rinnakkaiskokoa!

Supista menojasi — lisää vaatimuksiasi — osta STADION-puku!

LASSILA & TIKANOJA OY.

Puku- ja paitatehdas — Vaasa

I·K·L:n JOULU

VASTAAVA TOIMITTAJA ARVI JÄRVENTAUS
KUSTANTAJA: ISÄNMAALLISEN KANSANLIIKKEEN KANNATUSYHDISTYS r. y.
JOULUNA v. 1933.

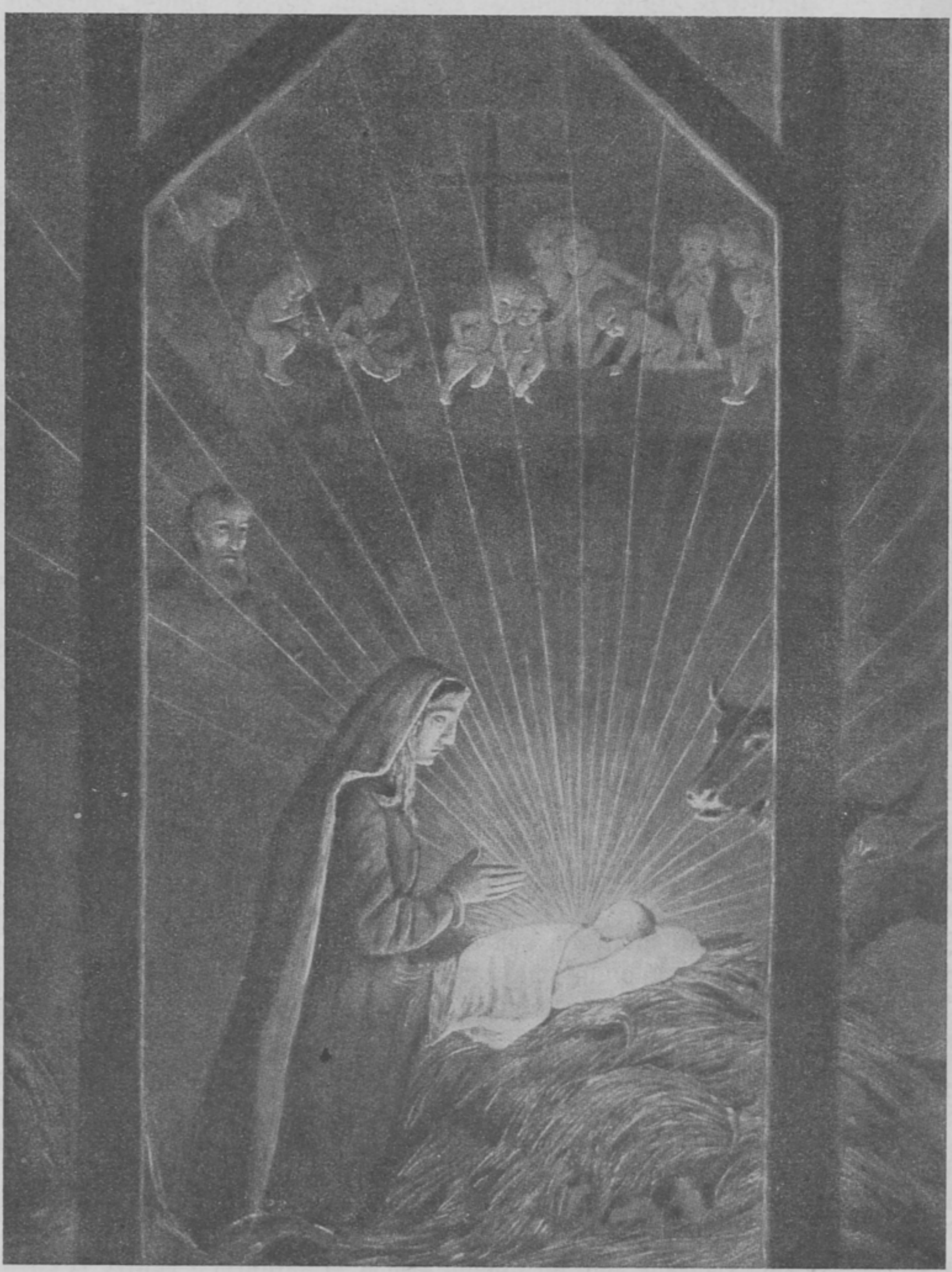

HANS THOMA — JEESUSLAPSI SEIMESSÄ.

Joh. ew. 1: 1-14.

Joulusaarna.

Ja Sana tuli lihaksi ja asui meidän keskuudessamme, ja me katselimme hänen kirkkauttaan, kirkkautta sellaista, kuin ainokaisella Pojalla on Isästä, ja hän oli täynnä armoa ja totuutta.

Näillä tämän wuosikerran jouluewankeliumin sanoilla apostoli Johannes on lausunut, mitä eläwä kristillisyys on. Se ei ole meidän haaweittemme lentoa ylös korkeuksiin, eikä meidän wajoamistamme mietiskelyissämme alas syvyyksiin. Se on eläwän Jumalan asumista meissä, meidän jokapäiwäisessä elämässämme, meidän lihassamme ja weressämme.

Tämä on täydellisesti toteutunut Jeesuksessa Kristuksessa, sillä Hänessä asui jumaluuden koko täyteys ruumiillisesti. Hänessä Jumalan iankaikkinen sana tuli lihaksi. Mutta tämän pitäisi saada tapahtua myöskin meissä. Niinkuin Jumala oli Kristuksessa, niin pitäisi myös Kristuksen oleman uskon kautta meissä.

Jos me sanomme jostakin suuresta isänmaanystäwästä ja kansallishengen eläwöittämästä kansan suurmiehestä, että hänessä isänmaan ajatus on tullut lihaksi, on ruumiillistunut, niin jokainen ymmärtää, mitä sillä tarkoitetaan. Sellainen henkilö on kansansa suuri, kansallinen profeetta ja korkea esikuwa — jos muutoin kansa on kansallishengeltään terwe.

Korkeampi, kalliimpi kuin isänmaa, on ihmiselle olewa Jumalan waltakunta. Sen waltakunnan jumalallinen profeetta ja kuningas on Kristus. Hänessä Jumala oli tullut lihaksi, oli ruumiillistunut. Wähempi ei riitä Jumalan kansalle kuin noudattaa Hänen askeleitansa siinäkin, että sen jäsenet owat Jumalan asuinsijoja hengessä.

Jos isänmaan kutsu tänä aikana kuuluu welwoittawana jokaiselle suomalaiselle waatien kokonaista antautumista, kuinka sanomattoman paljon suurempaa ja welwoittawampaa on, kun meitä kutsutaan pyhällä, taiwaallisella kutsumuksella. Ei totisesti riitä, että olemme tuon kutsun „ymmärtäjiä“ tai „kannattajia“. Ei! Sanan on tultawa meissä lihaksi! Itse Kristuksen on saatawa uskon kautta asuinsija meidän sydämissämme.

Wain tämä on eläwää kristillisyyttä. Täydellisesti tämä on woinut tapahtua yksin Hänessä, jolla oli kirkkaus sellainen, kuin ainokaisella Pojalla on Isästä, Hänessä, joka oli täynnä armoa ja totuutta. Mutta se toteutui Hänessä sitä warten, että se meissäkin uskossa toteutuisi. Ja se toteutuu kaikissa Jumalan lapsissa kerran täydellisesti, silloin nimittäin, kun „Hänen kaltaisiksensa tulemme“, kun „saamme nähdä Hänet sellaisena kuin Hän on“.

* * *

Joh. ew. 1: 1-14.

Joulua ei ollut maailmassa, ennenkuin Sana tuli lihaksi, ennenkuin Maria sai kääriä wastasyntyneen lapsensa kapaloihin ja laskea sen seimen oljille silloin, kauan sitten, tuolla kaukana Juudanmaan Betlehemissä. Silloin, wasta silloin syttyiwät taiwaalle joulutähdet.

Joulua, todellista joulua ei ole sinullakaan, lukijani, ollut, ennenkuin joulun ruhtinas Jeesus on käynyt sisälle sydämeesi, joka tosin ilman Häntä onkin synkkä ja pimeä kuin talli. Mutta kun Hän, joulun suuri wieras saapuu ja saa asuinsijan sinussa, silloin syttywät jouluwalot sielussasi.

Sillä, katso, uskonnollisuutta oli kyllä maailmassa jo ennen Kristuksen syntymääkin, oli oikeata Jumalan tuntoa, sydänten suurta, polttawaa ikäwää kohti Jumalaa, oli woimakasta todistusta Jumalan siweellisistä waatimuksista ja julistusta Hänen armollisesta anteeksiantamuksestansa.

Mutta joulua ei ollut.

Kaikki oli sittenkin liian etäällä, liian korkealla, tuolla jossakin pilwien ja tähtitarhojen yläpuolella.

Kunnes sitten wihdoin pitkän odotuksen jälkeen sana tuli lihaksi. Tapahtui jouluyön pyhä ihme. Maria ja Joosef ja kedon paimenet saiwat ensimäisinä kumartua wastasyntyneen pienokaisen seimikätkyen ääreen ja suurella sydämen liikutuksella nähdä ja todeta: tässä Hän nyt on, Jumala, meidän keskellämme, Jumala ihmisenä, köyhän Marian poikana.

Ja enkelten juhlakuoro lauloi Betlehemin yössä ...

* * *

Niin — „se on ihmeellistä meidän silmissämme", ehkä joskus liiankin ihmeellistä meidän ahtaalle, itserakkaalle järjellemme. Ja waikka ne silloin syttyneet jouluwalot wielä tänäkin päiwänä palawat — täällä ylhäällä pohjolassakin keskellä hankien ja jään — niin monet kuitenkin epäröiwät. Ja — eläwät ilman toiwoa maailmassa.

Sillä se siitä on seurauksena. Sinulla saattaa olla elämänwiisautesi ja jumalisuutesi, elämäntuskasi ja etsintäsi. Mutta sinä sorrut elämäsi tarkoituksettomuuteen, sinä „wäsyt laulusi walheeseen", ellet käy Betlehemiin, waikka joulun enkeli on sinua sinne kutsunut. Siellä sinä kuitenkin saisit nähdä sen ihmeen, jota sisimmässäsi kaipaat nähdä, waikka pidätkin sitä uskomattomana asiana: Sana on tullut lihaksi, Jumala on tullut ihmiseksi.

Etkä wain saisi sitä nähdä, waan kun sinne — seimelle — käwisit ja sinne kumartuisit, pyhän jouluyön ihme tapahtuisi sinun sydämessäsikin.

Ja sielusi alkaisi tapailla jouluwirren säweltä ...

Lukijani! On joulu! Meille on Daawidin kaupungissa syntynyt Wapahtaja, joka on Kristus, Herra! Amen.

L. P. Tapaninen.

Joulukirje

KIRJOITTANUT YRJÖ KIVENOJA.

Jo kolmen vuosikymmenen ajan olen nähnyt, miten syviä juopia syntyy ihmisten välille. Ja varmaan syvin juopa on tuo, josta puhutaan pyhässä sanassa: »Vääryyden tekijä tehköön edelleen vääryyttä, ja joka on saastainen, saastukoon edelleen, ja joka on vanhurskas, tehköön edelleen vanhurskautta, ja joka on pyhä, pyhittyköön edelleen.»

Kuka voikaan lukea ne tuskat, jotka johtuvat tästä juovasta meidänkin kansamme keskuudessa! Eivätkä ne lakkaa raatelemasta joulujuhlanakaan kotiliesien ääressä kokoonnuttaessa. Onnellisimmissa, eheissäkin kodeissa ne ovat tunnetut. Mutta siellä, missä jouluna kaivataan jotakin rakasta poismennyttä, missä on puute, työttömyys ja nälkä vierailevat, missä kodittomuuden tunne jäytää, siellä kansaa pirstova juopa repivimmän tuskan tuottaa.

Tästä tuskien katkerasta kylvöstä kasvaa kuitenkin kerran jotakin hyvää. Ja se hyvä tulee sitä nopeammin ja varmemmin, kuta enemmän kansassamme on yksilöitä, jotka tuskain tiellä puhdistuvat ja uudistuvat. Ja luonnollisesti myös silloin ne, jotka ovat elämän todellisia palvelijoita, jotka tahtovat säilyttää elämän hyvänä ja korkeana ja suojella elämälle lähimmäisiään, alkavat entistä suuremmalla rakkaudella kääntyä toinen toisensa puoleen.

Tällaiset tulevat omistamaan elämän lujana tunnuslauseenaan: meidän tulee opettaa, kasvattaa ja kurittaa toistamme suurta yhteistä päämääräämme varten.

Mikä riemu herääkään mielessä silloin, kuin yksikin uusi hekilö kiinnittyy siihen rivistöön ja taas uudessa yksilössä näkyy ruumiillistuneena tuo yhteinen, kallis tunnuslause. Ja aikanamme jos milloin tarvitaan persoonallisuuksia, joiden tekojen välityksellä Jumala meille puhuu. Jospa voisimme lukea Jumalan ajatuksen niin monen lähimmäisemme elämästä kuin mahdollista!

Kristillisissä kodeissamme — sen varmaan tiedämme, — rakkauden uudistavat voimat liikkuvat. Niissä Jeesus Kristus vahvistaa omiaan voittoisaan kilvoitukseen. Onhan heille selvää, että Kristuksen nimen ulkokultainen huulille ottaminen on vain turmioksi, mutta jos elävä Kristus on omiensa kanssa, on voitto varma. Siellä tiedetään, että pääasia on säilyttää elävä usko ja puhdas omatunto, niin että Herra itse sen näkee. Ja Hän voi sen nähdä silloinkin, kun ei ihminen itse näe itsessänsä rakkautta eikä uskoa. Voidaan todeta, että Herra herättää elämää, vaikka tie kulkisi kuoleman varjojenkin keskellä. Ja monet, jotka eivät ole ymmärtäneet elämän tien kulkijoita, vaan inhonneet ja vihanneet heitä, pyytävät kukin ajallansa saada sulkeutua Herran omien anteeksiantavaan rakkauteen.

Mihin olisi parempi kuulua kuin siihen kansaan, jolla on Herra, joka on antanut henkensä omiensa edestä, ja joka omillensa on antanut ohjeen: »Sen suurempaa rakkautta ei ole kenelläkään, kuin että panee henkensä ystäväin edestä».

Kenen seurassa olisi parempi olla kuin elävän Vapahtajan ja hänen omiensa seurassa? Kenen käskyjä olisi parempi kuulla ja uskollisesti seurata kuin elävän Vapahtajan?

Maallinen isänmaa on tähän asti vaatinut kaikki ja edelleen vaatii kaikki monelta kodilta maassamme. Rakkaus isänmaahan on saattanut monia mitä suurimpiin uhrauksiin. Ilomielellä valmistetaan näissä kodeissa kansallemme suurta lahjaa, joka sille kerran annetaan. Näissä elää usko, että kansamme on kerran oleva voimakas ja ehjä. Uusi kansa on kerran syntyvä isiemme maahan. Tuhansittain on nouseva uusia voittajia kansamme keskuudesta. Oman edun etsijäin on väistyttävä, ja sijalle kasvaa karaistu ja koeteltu kansa. Kun Suomen uusi päivä koittaa, unohtuvat kestetyt kärsimykset ja tuskat. Ja niinpä rakkauden kaikkivoittava voima on tässäkin piirissä se ihmevoima, joka on saava suuria aikaan, siitäkin huolimatta, ettei rakkautta kaikkialla tunnustettaisikaan.

Kuuluisa kirjailija Selma Lagerlöf kirjassaan »Kironalainen» (verraton kirja! — oletko sen jo lukenut?) käsittelee kysymystä, miten ihmisten inho ja viha raskaasti voi kohdistua aivan syyttömään, ja miten sellainen ihminen selviytyy voittajana vaikeuksistansa. Jos moni tutustuisi tuohon kirjaan joulun hiljaisina hetkinä, ei siihen uhrattu aika olisi turhaan käytetty.

Olkoon joulujuhla siunauksen juhla sinullekin! Jumala sen suokoon!

Joulun lähestyessä

KIRJOITTANUT VÄINÖ MALMIVAARA.

Kun joulu lähenee, liikkuu sielussani odotusta ja kaipuuta.

Oli niin ihmeellinen se ensimmäinen jouluyö, jolloin taivas läheni maata ja köyhät, vapisevat sielut riemuitsivat. Kaipaan sydämestäni jälleen jotain samanlaista, tosi joulua. En tyytyisi enää vain kynttilöihin kuusissa, lahjoihin lumen ja jään ympäröimissä kodeissa, en juhlakirkkoihinkaan enkä Jumalan hiljaiseen, näkymättömään vaikutukseen suuren suruttomuuden keskellä. Ikävöin joulusta jouluun tosi joulua kansalleni, kirkolleni, kodilleni, sielulleni.

Turhaanko? Ei, ei! Vaikene, epäuskoinen sydän, sillä sielu odottaa, ja Herra elää! Jumala voi tehdä, mitä ikinä tahtoo, ja Hän on rakkaus.

Silloin ensi jouluna syntyi Jeesus Kristus todella.

Ah, synny meissäkin
nyt, Jeesus rakkahin!

Hän syntyi silloin köyhien käsiin, ja keinumattomana kehtonansa oli vain tallin seimi. Se oli tosi joulu! Itse Jumalan Poika syntyi ja tuli niin alas! Ihmeellinen yö, jona taivas antoi elämän maan päälle! Ja tämä totta, totista totta!

Uusi elämä on siis syntynyt ja uusi luominen alkanut. Minä hetkenä tahansa voi Jumala tehdä tästä elämästä osallisiksi kuoleman varjon maassa kulkevat. Sekä jumalattomuus että sovinnainen jumalisuus voivat joutua väistymään sen tieltä.

Odota siis, sieluni, lujasti tosi joulua! Vielä on Herralla valta suoda meille elämä. Ja jos hän suo sen meille, silloin ei joulumme ole tapajoulu, vaan ihan ihmeellinen, elävä, tosi joulu. Kun tulet silloin syttyvät sydämissä, palavat joulukynttilätkin uudessa liekissä. Silloin on tosi elämä virsissämme, sanassamme, rukouksessamme, seurustelussamme. Kaikki on uutta ja totta. Ihmiset heräävät uuteen elämään ja elävät myös uudessa elämässä. Silloin kunnia annetaan Jumalalle korkeudessa, maassa on rauha ja ihmisillä hyvä tahto.

Laupias Jumala! Kun olet rakastanut maailmaa niin, että olet antanut ainokaisen Poikasi, lähetä nyt tosi joulu köyhään Suomeen! Sielumme janoavat sitä.

Ensi jouluna välähti myös todella taivaan kirkkaus halpojen ihmisten katseltavaksi. Suuri taivaallinen sotaväki näkyi tänne maan päälle, ja taivaasta kuului sen veisuu. Enkeli astui kirkkaudessaan aivan alas paimenten puheille. Syntiset ihmiset näkivät silmiensä edessä ylhäisen isänmaan. Silläkin tavalla läheni taivas maata sinä ihmeellisenä yönä. Se oli tosi joulu!

Jotakin samanlaista kaipaan jälleen sydämestäni. Oi, jos avautuisi nytkin taivas ja näyttäisi kirkkautensa

(Jatkuu sivulle 16.)

Ei sijaa!

KIRJOITTANUT URHO MUROMA.

Ensimmäinen, mitä Jeesuksesta kerrotaan, Hänen synnyttyään tähän maailmaan, on, että Hänellä »ei ollut sijaa». Betlehemin kaupungissa oli niin paljon ihmisiä, että lapsen vanhempinensa täytyi majoittua eläinten keskuuteen tallin puolelle. Siinä oli kuin ennustus.

Maailman Vapahtaja syntyi tänne tuodaksensa ihmisille taivaallisen elämän sen kaikkine runsaine siunauksinensa, mutta Hänellä »ei ollut sijaa».

Sama piirre esiintyy sitten kautta Hänen elämänsä.

Pienenä pilttinä saa Hän paeta Egyptiin kuningas Herodeksen vihaa ja murhavimmaa pakoon. Hänellä ei ollut sijaa enää syntymämaassaan.

Kuluu sitten nuoruus pienessä Nasaretin kaupungissa, josta ajasta meillä ei ole mitään tietoja, erästä Jerusalemin matkaa lukuunottamatta.

Sitten siinä kolmenkymmenen maissa Hän astuu julkisuuteen, eikä kestä kauan, kun viha Häntä kohtaan nousee niin suureksi, että suunnitellaan vain Hänen murhaamistaan. Ei ollut enää sijaa maan päällä. Ja tämänlaisen vainon alaisena Hän elää sitten kuolemaansa saakka.

Hänen kuollessaankin toteutuu sana: »Ei sijaa». Hänhän kuoli, riippuen ilmassa taivaan ja maan välillä. Tuskallisin kuolinvuode mitä ajatella saattaa.

Ja kuitenkin täytyy jokaisen tunnustaa, ettei Hän tahtonut muuta kuin hyvää synteihinsä sortuneille ihmisille. Sokeat saivat näkönsä. Pitaliset puhdistuivat. Rammat kävelivät. Kuurot kuulivat. Mykät puhuivat. Näin siellä, missä Hän liikkui.

Kuinka paljon siunausta olivatkaan ne kädet saaneet aikaan, jotka ristillä lävistettiin. Milloin ne laskettiin siunaten pienten lasten päälle, milloin ne taas vakuuttivat syntien anteeksiantamista jollekin Maria Magdaleenalle. Kuinka olivatkaan nuo naulojen lävistämät jalat kulkeneet väsyksiin saakka hyvän sanoman julistamisessa ja lohdutuksen tuomisessa sadoille.

Mutta Hänellä ei ollut sijaa.

Maailmaa hallitsee pimeyden ruhtinas, synti ja vääryys. Hän, joka tuli valon maailmasta, missä vanhurskaus ja rakkaus hallitsevat, oli vastenmielinen niille, jotka rakastivat pimeyden tekoja. Siksi ei Hänellä ollut sijaa elämänsä ensi hetkestä sen viimeiseen saakka tämän maan päällä.

Mutta kerran Hän omien sanojensa mukaan tulee takaisin ja silloin Hän ei enää tule köyhässä »kulkijan» puvussa, vaan ilmestyy Herrojen Herrana ja Kuningasten Kuninkaana. Silloin Hän ei enää kysy, onko sijaa, vaan ottaa sijan.

Hänen hallituskautensa alkaa.

— — —

Me ihmettelemme, miksi Hänellä ei ollut sijaa oman kansansa keskuudessa. Kuinka he saattoivat ristiinnaulita heille lähetetyn Messiaan?

Turha ihmettely.

Eikö lie sama meidän laitamme?

Vähän on Jeesuksella sijaa meidän elämässämme. Vähän alistumme hänen hallitusvaltansa alaiseksi.

Ehkä voimme joskus antaa Hänelle julkista tunnustusta, mutta se ei Häntä tyydytä. Hän kysyy sydäntä.

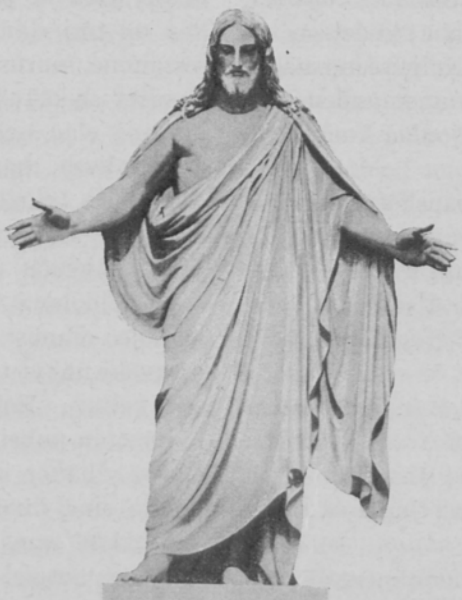

Sillä missä sinun sydämesi on, siellä on sinun aarteesi!

Ja jos sydämesi on kiinni synnissä, ei aarteesi voi olla Herrassa.

Sanot: En saa sydäntäni irti synnistä.

Ei ole tarviskaan. Avaa se Herralle. Anna enemmän tilaa siellä Jeesukselle, niin Hän irroittaa sen.

SYNNIN VOITTAMINEN ON HÄNEN TYÖNSÄ EIKÄ SINUN.

Sinun tehtäväsi on vain antaa enemmän sijaa Jeesukselle!

Sitä Hän vain pyytää, ja pyytää tälläkin hetkellä.

Kristillisyys ja isänmaallisuus

KIRJOITTANUT ASESSORI K. R. KARES

Elävä kristillisyys ja oikea isänmaallisuus ovat aina kulkeneet käsikädessä. Aivan samoin kuin elävä kristillisyys aina on ja on oleva elimellisesti yhdistetty kaikkeen hyvään ja hyödylliseen palvelustyöhön. Kristus ei ole koskaan tullut eroittamaan uskovaisiaan tästä maailmasta siten, että he tulisivat vieraiksi sille, missä ihmiset kärsivät, kilvoittelevat, lankeilevat ja saavat voittoja. Se maailma, mikä on kristillisyyden ja kristityn vihamies, on pahuuden henkivalta sekä sisällä että ulkona ja tämän henkivallan saastuttama lihanelämä.

Siellä, missä unohdetaan kristillisyyden yhteys elävän elämän kanssa, joudutaan joko askeettiseen munkkihurskauteen, mikä sisäiselle hengen elämälle saattaa muodostua yhtä tuhoisaksi kuin aistielämä lihassa, tai myös keskellä maailman elämää liikkuvaksi hengellisissä pilvissä leijailemiseksi, missä ollaan kyllä täynnä, mutta ei sitä henkeä, joka aina vie kilvoitukseen ja palvelustyöhön, ja missä tulta heitetään maan päälle.

Kristittyjä on alusta alkaen opetettu rukoilemaan myös valtakunnallisten ja kansallisten arvojen puolesta. Paavali opettaa sitä ilmoittamalla, että hän on tällaisessa rukouksessa mennyt niin pitkälle, että on tarjoutunut olemaan kirottuna Kristuksesta, jos sillä hinnalla hänen heimoveljensä pelastuisivat siitä kirouksesta, mihin he olivat joutuneet, — ja joka nykyisin painaa heitä enemmän kuin vuosisatoihin. Ihmeellistä on sekin, ettei kristikunnan ensimmäisinä elämänvoiman aikoina millään tavoin kammottu sotilaan tehtävääkään, vaikka se oli palkkalaisen työtä. »Se »kristillinen» pasifismi, joka nykyään pyrkii olemaan korkeassa kurssissa eräillä tahoilla, on sen kristillisyyden tuotetta, jolla on aikaa joutilaan mietelmiin, koska totinen kilvoitus hengessä on unohdettu. On paljon helpompaa ja sen lisäksi maailmalle näkyvämpää sotia sotaa vastaan, kuin kilvoitella kristityn salattua kilvoitusta Herran kasvojen edessä.

Kaikkialla, missä kristillisyys on ollut elävää voimaa, se on myös elävöittänyt kansallista ja isänmaallista mieltä. Mennään Savonarolan polttorovion ääreen, niin nähdään, miten kristitty kuolee kansansa hylkäämänä, omaa kansaansa palavasti rakastavana ja sen eteen uhrautuvana. Mennään hussilaisten leiriin, maailman palavimman lähetysryhmän, hernhuuttilaisten, esi-isäin luo, niin havaitaan, miten elävä kristillisyys on nimenomaan elämän mehua oikeassa isänmaallisuudessa. Kuunnelkaa Cromwellin rautakylkien synkänuhmaavia sotavirsiä, niin kuulette soinnun kristillisyyden vaatimuksesta korjata isänmaan asioissa sitä, mikä on korjattava, — kaiken uhallakin. Niin — ja Luther — jumalanmies, oppi-isä ja ihmeellisen kirkas evankeliumin kynttilä, mutta semmoinen ennenkaikkia saksalaisena patriootina, isänmaanmiehenä. Koko hänen jykevä olemuksensa, sanontansa ja leikkinsäkin oli saksalaista. Nimittäisin häntä ensimmäiseksi saksalaiseksi vuosisataisen internationalismin perästä.

Kristikirkon kuolleisuus ja kuolema on ilmennyt aina siinä, missä kansallinen ja isänmaallinen mieli on unohtunut. Miksi vain omat kansalliset muotonsa ja elämänlaatunsa säilyttänyt armeenialainen kirkko on säilynyt vuosisadasta vuosisataan miltei aina vainottuna kuolemaan asti? Miksi koptilainen kirkko elää omaa erikoislaatuista elämäänsä? Samoilla kirkon esikoismailla syntyneet muut kukoistavat kirkot ovat kuolleet. Ne eivät kestäneet muhamettilaisuuden ensimmäistäkään hyökkäystä, sillä ne olivat isänmaattomia, epäkansallisia yleiskirkkoja, joissa kristillisyys ei ollut niin elähyttänyt kansansielua, että se olisi päässyt kirkastamaan kansan omaa elämäntapaa ja -virettä. Katolinen internationaalinen kirkko, kansojen painajainen, joka ei tunnustanut muuta isämaata kuin katolisen paavinvallan, ei päässyt kotoiseksi eikä rakastetuksi siellä, missä tunnettiin kansallisesti ja isänmaallisesti. Ranskan kirkko koetti elää omaa elämäänsä. Englannissa muodostui kirkko kansalliseksi. Pohjoismaissa kansallinen nousu kukisti katolisen kirkon. Muuten ei voinut käydä, sillä katolisuus ei koskaan täällä päässyt kirkastumaan kansan omaksi elämänlinjaksi.

Puhdasoppisuuden ajan kuolleisuus esiintyi huomattavimmin siinä, että se pyrki hävittämään kristillisyyden monivivahteisuuden lutherilaisissa kansoissa. Suomalainen ortodoksi ei vain ottanut vaikutuksia Saksan ortodokseilta, vaan puhui saksaa suomalaisilla sanoilla. Kaikki herätysliikkeemme rupesivat puhumaan evankeliumia suomeksi ja suomalaista evankeliumia. Ne ovat kukin osaltaan muodostaneet kristillisyystyypin, joka on aitosuomalaista, ja jommoista ei hevin voida vientitavarana toisten kansojen joukkoon toimittaa. Näissä liikkeissä myös on aina surtu Suomen kansan ja heimon suruja, otettu täydellä otteella osaa isänmaan kohtalojen ohjaamiseen, iloittu kansan ja isänmaan

Tiemme

KIRJOITTANUT PAAVO RAUTALA.

Nöyryyden julistamista on joulun suuri Vapahtajasanoma. Nöyryyttä aina ristin kuolemaan asti. Nöyryyttä, mutta myös tinkimättömyyttä, suoraa velvollisuuden tiellä pysymistä. Joulun Vapahtaja-sanoma on, ei vain itsekunkin persoonallisesti omistettava Vapahtaja-julistus, vaan myöskin velvoittava viitta tiellä, jota kansojen, kansanliikkeiden ja yksityisten kansalaisten on ylevää esimerkkiä seuraten opeteltava kulkemaan.

Tinkimättä, nöyryydessä kuljettava, sydämessä ja sielussa velvollisuuden tieksi tunnettavalla tiellä. Velvollisuuden tie on vielä tänäkin päivänä ristin tie. Kansalaisena se tietää sitä, että sillä tiellä on tunnustettava velvollisuudet oikeuksia suuremmiksi. Jo nuorena voi moni joutua sanomaan: »Ettekö tiedä, että minun tulee olla siellä, mitkä minun isäni ovat.» Sillä tiellä on pyydettävä pysyä silloinkin, kun on ehkä joutunut korpeen kiusattavaksi. Tinkimättömän kovana kaikuvat sanat: Mene pois, saatana! Sillä tiellä voi joutua siihen, että on tehtävä ruoska köysistä, jos temppeli, jona meillä on kaunis isänmaa, on tehty pyhintään myöten rahanvaihtajain ja kaupustelijain tyyssijaksi. Ne isien säännöt, jotka ovat syntynyt vastoin kansan uskonnollisessa ja kansallisessa omassatunnossa ilmenevää pohjaa, on korttirakennelmana tuhottava. Nöyryydessä on kuljettava velvollisuuden tie päähän asti. Työtä ja tuskaa se tietää, ja sen päässä voi olla uhrikuolema. Mutta uhrin annosta seuraakin pelastus. Sanomaa suuresta rakkaudesta ja sen velvoittamana kuljettavasta tiestä, jossa oma minä on tuhaksi poltettu, kaikki alttiiksi annettu ja sen kautta pelastus ja ylösnousemus hankittu, joulu meille julistaa. Olkoon se meille persoonallinen pelastuksen sanoma, mutta samalla sanoma tiestä, jota meidän itsekunkin on oltava valmiita kansalaisina kulkemaan. Sitä Jumalalta nöyryydessä pyytäkäämme!

---

iloja ja kärsitty niiden kanssa. Niissä ei ikinä olisi osattu tehdä vierasperäisen ja lahkolaiskristillisyyden kysymystä: miten kristitty voi ottaa osaa vapaussotaan? Sellaisen kysyminenkin oudoksuttaa niitä kristityitä, jotka ovat kasvaneet siinä maaperässä, missä kristillisyys on löytänyt suomalaisen muodon ja vireen. Nämä kristityt eivät myös koskaan ole olleet epätietoisia siitä, miten on sovitettava yhteen kristillinen lähimmäisrakkaus ja esim. se marksilaisuusviha, jota kristitty tuntee, sikäli kuin hän on kristillisyyden elähyttämä.

Kristillisyys on kyllä aina ja joka kohdassa eräänlaista jännitystä. Siinä esiintyy jokaisen elämän ilmauksen yhteydessä kilvoitusta. Isänmaallisuuskin voi joutua kristillisyyden kanssa jännitystilaan, mutta ei suinkaan senvuoksi, etteivät ne muka kuuluisi yhteen, vaan senvuoksi, että kristillisyyden on aina pidettävä valveilla omantunnon toimintaa, joka tuomitsee ja arvostelee. Mutta siitä huolimatta eivät kristillisyys ja sitä edustava kirkko saa koskaan ruveta olemaan vain kansan omanatuntona. Tuomarin istuin ei ole kylliksi korkea evankeliumille, joka istuu totuuden valtaistuimella. Kirkon on oltava kansan ja isänmaan sielu, joka herkimmin tuntee sekä sen, missä tekee kipeätä, että myös sen, mistä saadaan tuntea iloa ja missä vaaditaan taistelua.

Nuoret kristityt oivaltavat tämän paremmin kuin useimmat vanhemmat. Kuinka monta meidän vanhoista kristityistä onkaan viimeisinä levottomina vuosina koettanut säilyttää vain omantunnon asennetta ja täyttää omantunnon tehtävää kansan elämän ilmiöihin nähden. Joskus on tuntunut aivan liian kylmältä. Tekisi mieli noille vilpittömille ja itseään puhtaina säilyttäville huutaa: pyytäkää toki olla tuntevana sieluna, valona, joka valaistessaan myös lämmittää!

Elämäni suurena löytönä pidän sitä, että minut on johdettu yhteyteen niiden kristittyjen kanssa, joiden koko asenne kansan elämään on tuntevan sydämen, itkevän ja iloitsevan mielen, päättävän tahdon ja elävän toivon asenne. Iloitsen nähdessäni nuorten seisovan tällä linjalla. He ehkä saavat aikaan enemmän kuin vanheneva polvi, joka ei ylhäisestä isänmaasta löytänyt sitä lämmittävää henkeä, mitä täällä maallisen isänmaan asioissa niin surkeasti tarvitaan.

Me rakastamme isänmaata Jumalan hyvänä ja suurena lahjana. Ja me pyydämme viedä tämän isänmaan joka päivä sen Jumalan eteen, jolla on armoa tuomioissaankin.

Siinä olkoon isänmaallisen kansanliikkeen miesten ja naisten korkea tunnussana!

V. A. Koskenniemi

KULTTUURIPOLITIIKASTAMME TÄLLÄ HETKELLÄ.

I. K. L:n Joulun haastattelu.

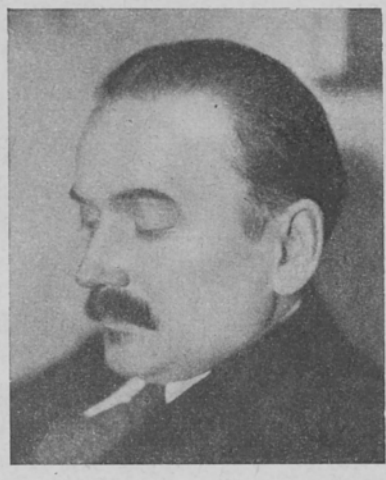

— MITÄ PIDÄTTE maamme tärkeimpänä kulttuuripoliittisena kysymyksenä tällä hetkellä?

Vuorosana oli osotettu professori, runoilija *V. A. Koskenniemelle* hänen työhuoneessaan »Atriumissa» Turun Yliopistokadun varrella.

— Tärkein kulttuuriprobleemi, jonka ratkaisussa politiikka voi välittömästi jotakin tehdä, on käsittääkseni kielikysymyksemme. Suurimpaan osaan kulttuurielämää ei politiikka kuitenkaan voi mitään ratkaisevaa vaikuttaa. Niinpä olisi epäilemättä suotavinta mitä meidän sivistyselämässämme voisi tapahtua, että keskuuteemme ilmestyisi suuria, luovia neroja, joiden toiminta olisi omiaan kohottamaan kansamme koko henkistä olomuotoa ja merkitystä. Mutta nerojen tuloa voimme vain toivoa, peljätä ja ennustaa niinkuin luonnonilmiöitä, emme sensijaan vähimmässäkään määrässä edesauttaa hallituksen esityksillä tai eduskunnan toivomusaloitteilla. Kaiken kulttuurin ydin on luova toiminta. Sen säilyttäminen ja kasvaminen on tärkeintä aikakausien ja kansakuntien elämässä. Mutta, kuten sanottu, meidän varsinainen kulttuurip o l i i t t i n e n ongelmamme on kyllä kielikysymys.

— Mitkä tosiasiat mielestänne antavat sille sen keskeisen aseman ja tärkeyden?

— Erikoislaatuiset historialliset ja sivistykselliset olomme. Kulttuurimme kaksikielisyys on hajoittanut kansamme henkisen voiman ja pienentänyt koko sivistyksemme kaikupohjaa. Tai toista kuvaa käyttääkseni: se on jakanut kansamme kulttuurivuon kahteen erilliseen uomaan ja vähentänyt siten sen voimaa ja syvyyttä.

— Eikö mielestänne voisi ajatella, että kaksikielinenkin kulttuuri muodostaisi sisäisen yhtenäisyyden ja ulkonaisen kokonaisuuden?

— Teoreettisesti kyllä, mutta tuskin käytännössä. Ainakin puhuvat tosiasiat toista kieltä. Runbergiläisen kansallistunteen pohjalle olisi kenties voinut rakentua maassamme suomen- ja ruotsinkielisen kulttuurimuodon välille sellaiset suhteet, jotka olisivat luoneet siltaa kielellisen kuilun ylitse ja — tehneet tuon kuilun olemassaolon vähemmän huomattavaksi. Mutta runebergiläinen kansallis- ja isänmaatunne kuuluu historian muistoihin niiden keskuudessa, jotka ovat omaksuneet itselleen erikoisia nimityksiä saadakseen niiden avulla lausutuksi, että he eivät kuulu Suomen kansaan. Kielirajasta on tullut selvä kulttuuriraja.

— Tarkoitatte nimityksiä *finländare, finländsk, finlandsvensk?* Niitä vastaan olemme tosin aina kapinoineet, mutta eivätkö nuo ruotsinkielistemme itsestään käyttämät nimitykset ole jotain ulkonaista ja vailla syvempää merkitystä?

— Ne ovat symbooleja uudelle ajatustavalle, joka ruotsinkielistemme piirissä on tullut yleiseksi. Ne kuvastavat sitä henkistä uusorientointia, joka on vallalla maamme ruotsinkielisen sivistyneistön keskuudessa. Samaa osottavat sanontatavat »svenskar i Finland» (ruotsalaisia Suomessa), joka pikemmin näyttäis tarkoittavan täällä passilla oleskelevia riikinruotsalaisia kuin Suomen kansalaisia, joiden sivistyskieli on ruotsi. Samalta linjalta tapaamme ensimmäisten ruotsinkielisten kirjallisuushistorioitsijaimme teoksista käsitteen »ruotsalainen kansallistunne» heidän esittäessään uuden ruotsinkielisen kirjailijapolvemme tuotteita. Pääasia kuitenkin on, että näiden ja tämänkaltaisten sanontatapojen takana on selvä pyrkimys erilleen suomalaiskansallisesta kulttuuriyhteydestä ja samalla halu ja tarve liittyä elimellisenä osana ruotsalais-skandinaaviseen kulttuuripiiriin. Korkeamman ruotsinkielisen sivistyksemme kasvot kääntyvät jo aivan määrätietoisesti Ruotsia kohden, josta on tullut sen henkinen kotimaa. Sieltäpäin saa se henkiset virikkeensä, sieltäpäin etsivät sen kirjailijat pääasiallisen yleisönsä ja sieltäpäin hakee sen yhä suurempaa eristäytymistä kohti kulkeva kulttuuripolitiikka siveellisen tukensa. Niin vuotaa suuri osa siitä korkeammasta kulttuurista, jonka kansamme on kyennyt luomaan, kansaltamme hukkaan, meille vieraan sivistysmuodon hyväksi. Mutta kansallamme on oikeus vaatia, niinkuin jokaisella kansalla sen asemassa, että sen sivistyneistö palvelee sen henkisiä tarpeita ja tunnustaa sen kulttuurin omakseen.

— Millä tavoin arvelisitte lainsäädäntötoimenpiteillä voitavan estää tämän epäsuotuisan kehityssuunnan jat-

kumista ja jouduttaa kielikysymyksen onnellista ratkaisua?

— Lainsäädännön mahdollisuudet ovat luonnollisesti, kun on kysymys kulttuuriasioista, rajoitetut. Me emme voi lakipykälillä pakoittaa ihmisiä ajattelemaan ja tuntemaan mielemme mukaan. Niinpä uskoisin, että se miehuusikään päässyt sukupolvi, joka maassamme on omaksunut omakseen »finländarien» katsantotavat ja tunnukset, ei enää ole palautettavissa hedelmälliseen yhteyteen suomalaisen, suomenkielisen kulttuurin kanssa. Mutta panen puolestani toivoni tulevaisuuteen ja siihen voimme käsittääkseni myöskin määrätietoisella kulttuuripolitiikalla vaikuttaa. Sivistyneistön muodostuksen kannalta on yliopistolla ja varsinkin oppikoululla ratkaiseva merkitys. Niinkauan kuin Suomen valtio kasvattaa itselleen — väestösuhteet lukuunottaen — enemmän kuin kaksi kertaa niin paljon ruotsinkielistä kuin suomenkielistä sivistyneistöä, ei kannata vielä suomalaisuus-politiikasta puhua. Siksi olisi valtion kustantaman yliopisto-opetuksen ja etenkin oppikoulujen kielelliseen uusjärjestelyyn mitä pikaisimmin käytävä. Yliopistokysymyshän onkin jo jonkin aikaa ollut kiivaiden keskustelujen ja väittelyjen alaïsena, vaikka sitä rohkeutta ja päättäväisyyttä — ja selväkatseisuutta —, jota ongelman ainoa, kulttuurimme tulevaisuuden kannalta tyydyttävä ratkaisu edellyttää, ei ole vielä näkyvissä. Nykyiselle Suomen opetusministeriölle on kysymys valtionyliopiston suomalaistamisesta olennaisesti muuttunut kysymykseksi uuden ruotsalaisen valtionyliopiston perustamisesta, mikä toimenpide tietäisi — paitsi uutta huomattavaa voittoa ruotsalaisuudelle — virallista siunausta ruotsinkielistemme kulttuuriseparatismille. Ei pitäisi olla vaikea havaita, että opetusministerin ehdotus merkitsisi suomalaisuuden kannalta, samoinkuin kulttuurimme kokonaisuuden ja eheyttämisen kannalta, vain avoimesti tunnustettua tappiota.

— Katsoisitteko, että myöskin tuleville virkamiehille maamme ruotsinkielisillä alueilla voitaisiin antaa tieteelinen opetus suomenkielellä?

— Katsoisin kyllä. Niinhän nytkin jo suuressa mitassa tapahtuu. Eikä vain virkamiehiin, vaan myös tuleviin sielunpaimeniin nähden. Erikoinen ruotsinkielinen yliopisto niitä suhteellisen harvoja virkamiehiä varten, jotka joutuisivat palvelemaan valtakuntaa vähäisillä ruotsalaisalueilla, viittaisi jo jonkinlaiseen ruotsinkieliseen kulttuuriautonomiaan, jota valtakunnan ja kokonaisuuden edun kannalta ei voisi puolustaa. Ei olisi mielestäni mitään kohtuutonta siinä, että ruotsinkielisetkin ylioppilaat, jotka opinnoissaan joutuvat käyttämään monienkin vieraiden kielten kirjallisuutta, saisivat kuulla luentonsa sen maan pääkielellä, jonka palvelukseen he valmistuvat.

— Mitä tehtäviä näkisitte suomalaisella kulttuuripolitiikalla olevan oppikoulualalla nimenomaan kansalliselta näkökannalta katsoen?

— Lyhyesti sanoen pitäisin tärkeänä, että uusilta suomalaisilta sivistyspolvilta vaadittaisiin mahdollisimman täydellistä suomenkielen taitoa ja että tämä ehto saisi koko voimallaan vaikuttaa ainakin oppikoulujen ylemmillä asteilla. Uskoisin tämän ehdon asettamisen jo kääntävän oppilasainesta ruotsinkielisten oppikoulujen ovilta ja ohjaavan sen suomenkielisiin, sillä täydellinen taito maan pääkielessä on vaivoin hankittavissa muualla kuin suomenkielisissä kouluissa. Jos jokainen akateeminen kansalainen Suomessa taitaisi täysin suomenkielen — ja tulevassa suomalaisessa kansallisvaltiossa on tämä ehto selviö — olisimmekin jo päässeet hyvän matkan sitä kehitysvaihetta kohti, jota on pidettävä nykyhetken suomalaisuusliikkeen päämääränä: että maamme sivistyneistö kokonaisuudesaan omaksuu suomen kulttuurikielekseen, siksi kieleksi, jonka se tuntee erottamattomaksi osaksi siitä kulttuurimuodosta, jonka menestyksestä maailmassa meidän kansamme on vastuussa. Tämä vakaumus olisi samalla omiaan vahvistamaan sitä kohtaloyhteyden tunnetta kansalaisten kesken, joka on isänmaan ja valtion elämässä suuri, kokoava, luova voima.

Bellerophon.

Kirjoittanut:
Antero Kajanto.

Pegasos-orhini tuokaa,
olen nuori Bellerophon!
Tulinuoleni surman ruokaa
ne Khimairan maksalle on!

Läpi Lykiaan laitumen aavan
tulinuoleni singotkohon!
Pian Khimairan kylkeen haavan
on ampuva Bellerophon!

Kotimaan ja sen keinuvan meren
näin hetkeksi jättävä oon:
syke sydämen, kuohunta veren
vie voittoon ja aurinkoon!

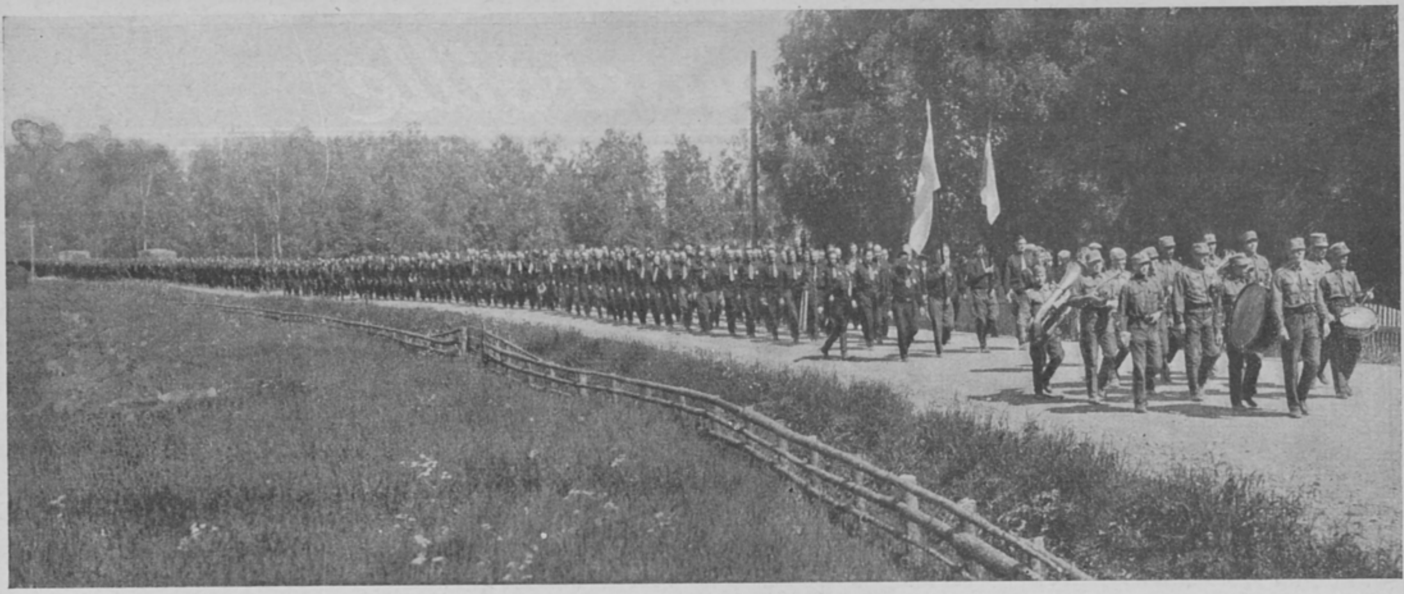

TAISTELUJÄRJESTÖMME.

KIRJOITTANUT PROF. BRUNO SUNDSTRÖM.

Isänmaallinen kansanliike pyrkii luomaan kansallisesti sisään- ja ulospäin voimakkaan Suomen. Se tahtoo puolue- ja ryhmäpyyteet hävittäen koota yhteen rikkinäisen kansamme, jotta se pystyisi täyttämään kohtalon sille antaman historiallisen ja kansallisen tehtävän. Se koettaa yhdistää tässä tarkoituksessa kaikki, työmiehen ja maanviljelijän, henkisen ja ruumiillisen työn tekijän, tuottajan ja kuluttajan, luottamukselliseen ja yhteisymmärrykselliseen kilvoitteluun näiden suurten päämäärien hyväksi. Ja se uskoo, että kerran on Korkeimman avulla koittava päivä, jolloin tämä, monen mielestä nyt vielä kaukainen utukuva, on oleva todellisuus.

Mutta kansanliike on tietoinen myös siitä, että tämä päämäärä on saavutettavissa vain määrätyin ehdoin. Isänmaallisen kansan on voittaakseen ennen kaikkea koottava rivinsä voimakkaaseen taistelurintamaan. Sen on järjestettävä joukkonsa yhtä toimintakykyisiksi, kuin ovat tehneet sen vannoutuneimmat vastustajat, kansainväliset marxilaiset sosialidemokraatit. Sen on erityisesti valmennettava naisia ja miehiä huolehtimaan isänmaallisen valistustyön ja toiminnan organisoinnista. Vasta sitten, kun kaikki tämä on aikaansaatu, voidaan ryhtyä menestykselliseen taisteluun.

Tähän, kaikkien isänmaallisten voimien organisointiin, tähtää Isänmaallisen kansanliikkeen järjestö. Se on taistelujärjestö sanan parhaimmassa merkityksessä. Sen aseistuksena ovat vain hengen kirkkaat säilät. Se vaatii jäseniltään isänmaanrakkautta, uhrimieltä ja taistelutahtoa. Sen ylimpänä toimintaohjeena on laki ja ojennusnuorana isänmaan ja kansan yhteinen etu.

Isänmaallinen kansanliike kutsuu tähän järjestöönsä kaikkia niitä Suomen naisia ja miehiä, jotka ovat valmiit oikeusjärjestyksen puitteissa toimintaan poliittisella taistelurintamalla isänmaan turvallisuuden puolesta ja suurten suomalais-kansallisten päämäärien voittoon viemiseksi, ja jotka myöskin tahtovat uhrata jotakin omastaan kokonaisuuden yhteiseksi hyväksi. Isänmaan ystävä, kuullessasi tämän kutsun, seuraa pelottomasti sydämesi ääntä!

Mustapuseroille

KIRJOITTANUT VILHO ANNALA.

Minä haluan lähettää joulutervehpykseni teille, te mustapuserot, jokaiselle erikseən.

Kuka oletkin sinä sinimustien värien kantaja, millä työsaralla arkiset askareesi suoritatkin, kaikkialla sinä joudut suorittamaan myös aatteellista työtä I. K. L:n suurten päämäärien hyväksi.

Se asia, jonka puolesta sinä toimit ja taistelet, ei ole sinun eikä kenenkään yksityisen. Se asia on isänmaan.

Eikö sinusta tuntunut, kun ensi kertaa vedit yllesi mustan puseron, kuin olisit sillä hetkellä vihkiytynyt isänmaallesi. Jokin ääni sanoi: sinä et kuulu enää yksin itsellesi, sinä kuulut isänmaalle ja Suomen kansalle.

Ja sinä sait tietämättäsi uuden tavan suhtautua ihmisiin kantaessasi näitä vakaita värejä. Kuka tahansa sen näkee sinusta: sinun olemukseesi on tullut arvokkuutta, päättäväisyyttä, rohkeutta. Sinusta heijastuu voittamisen tahto.

Mistä tämä kaikki on tullut?

Siitä, että sinulle on kaikunut isänmaan kutsu yhtä velvoittavana, kuin se kaikui 1918. Ja sinä tunnet lähteneesi kulkemaan sankarien tietä: itsensä unohtamisen tietä. Sinä tunnet jatkavasi työtä, joka silloin, viisitoista vuotta sitten, jäi kesken. Ei kysytty silloin: mitä saan minä itselleni pannessani kaikkeni alttiiksi? Kysyttiin vain: mitä voin minä tehdä, jotta isänmaa pelastuisi?

Näin kysytään nytkin. Näin olet kysynyt sinäkin. Ja näin on sinusta tullut väriemme vakaa kantaja. Ja näin on syntynyt uusi vapausarmeija, uudelleen syntyvän Suomen aseeton armeija. Ja sittenkin sillä on ase: uuden uskon, uuden elämänkäsityksen innoittama s a n a. Sillä me voitamme yhtä varmasti kuin voitti vapaussodan valkoinen armeija.

Tästä olet takeena sinä, mustan puseron kantaja.

Olitpa sinä neitonen tai nuorukainen, jolla vielä on jäljellä nuoruuden intomieli ja tinkimätön alttius,

olitpa miehuuden iän saavuttanut, joka et mihinkään ryhdy ennenkuin olet saanut vastauksen ainaiseen kysymykseen: miksi?

olitpa elämän taistelujen ja vuosien harmaannuttama,

olitpa yhteiskunnalliselta asemaltasi mikä tahansa,

mustan puseron kantajana sinä olet uuden hengen tulkki, olet uuden uskon julistaja. Ja kun sinä et mitään pyydä itsellesi, vaan pyydät kaikkesi antaa isänmaalle, on sinusta tullut taistelija, jota eivät pelota ympärilläsi riehuvat vihamieliset voimat.

Kuinka paljon sinä jaksatkaan kestää vihaa ja kärsiä vainoa ja vääryyttä! Sinulla on vain se lohdutus, että kärsit ja taistelet uuden, onnellisemman Suomen puolesta. Ehket ole tullut ajatelleeksi, miten musta pusero on tehnyt sinusta taakankantajan: sinun harteillasi on Suomen tulevaisuus. Tunnetko, miten se painaa?

Mutta taakankantajista suurin on ollut se mies, jonka syntymisen muistolle joulu on pyhitetty. Ja hän on lähimpänä sitä, jonka taakka on raskain.

Mitä suuremmaksi kasvaa joukkomme, sitä keveämmäksi käy taakka. Tuokoon rauhan suuri juhla sinulle uusia voimia, jotta kykenisit voittamaan rinnallesi uusia ja yhä vain uusia väriemme kannattajia!

(Jatkuu sivulta 9.)

tässä pimeydessä, lähettäisi enkelinsä hämmästyttämään meitä ja antaisi virtensä kajahtaa tänne alas!

Sellaista tosi joulua tarvittaisiin nyt, sillä epäusko on kokonansa peittänyt monelta Jumalan pyhän kaupungin. Se kyllä pysyy ja hohtaa korkeassa kirkkaudessaan, mutta ihmisraukat eivät jaksa katsoa uskossa sinne ylhäälle, kun heidät on vietelty rakentamaan ihanne-yhteiskuntaansa tänne alas, katoavan maan pinnalle. Monelta on unohtunut sekä tämä alhainen että ylhäinen isänmaa, tai on heille jäänyt vain edellinen. Tosi joulua tarvitaan tässä maassa, josta siirrymme pian pois kuoleman vakavan kynnyksen yli.

Jos meille suodaan tosi joulu, kyllä me jaksamme silloin tehdä parannusta synneistämme ja samota uskossa kohti ihanaa kotiamme taivaassa. Olemme silloin valona ja suolana vaeltaessamme omassa synnyinmaassamme ja hoidamme siten tunnollisesti ajallisenkin isänmaamme asioita. Sekin on silloin meille todella Jumalan lahja, jota pyydämme vaalia huolella ja rakkaudella tulevien sukupolvien siunaukseksi, sillä tunnemme olevamme kaikesta tilivelvolliset. Sieluihimme siintää kuitenkin aina Jumalan kaupunki, johon Jeesus Kristus tuli meitä johdattamaan sanomattomassa rakkaudessaan. Sinne pyrimme pannen kaikkemme alttiiksi Herran tähden ja sinnepäin taluttelemme rakkaitamme ja toisiamme.

Kunpa valahtaisi nyt siis valkeus sieltä ylhäältä yli Suomenmaan!

Joulu lähenee meitä tällä hetkellä sekavissa oloissa, ja me sitä hiljaisessa toivossa. Jotakin uuden odotusta on nyt isiemme maan ilmassa ja syvää kaipuuta ahdingoissa kamppailevan kansamme sielussa. Moni tunnustaa jo, ettei meitä pelasta muu kuin hurskas herääminen synnin unesta. Jokohan tuleekin siis tästä joulusta se ihmeellinen, elävä ja tosi joulu?

Herran suomana hetkenä se tulee, ja silloin syntyy uusi elämä Suomeen ja sen salojen yllä kajahtaa virsi taivaasta.

Wilho Sjöström: MATEENPYYTÄJÄ.

Jean Sibelius

KANSALLINEN SUURMIES JA YLEISMAILMALLINEN MESTARI

KIRJOITTANUT MARTTI PAAVOLA.

Henkisellä alalla työskentelevien, nykyään elävien suurmiestemme joukossa ei ole ketään, johon laajat kansalaispiirimme suhtautuisivat sellaisella yksimielisellä ihailulla kuin Jean Sibeliukseen. Jokainen valistuneempi suomalainen tuntee aina iloa lukiessaan uutisia siitä innostuksesta, millä säveltäjämestarimme teokset ulkomaisissa musiikkikeskuksissa otetaan vastaan. Silloin harvoin, kun hänen ylevät piirteensä ilmestyvät yliopiston juhlasaliin, käy yleisön joukossa kohaus ja pelkällä olemuksellaan levittää hän ympärilleen milteipä juhlatunnelman. Jokainen tuntee tällöin, että hänen läsnäolonsa ei ole kunniaksi ainoastaan konsertinantajalle, vaan melkeinpä mukana oleville kuulijoillekin. Sibeliuksesta on ylpeä jokainen kelpo suomalainen, jokainen kotimaiselle kulttuurille arvoa antava kansalainen, kuulukoon hän sitten mihin puolueryhmään tahansa tai tunnustakoon mitä maailmankatsomusta hyvänsä. Vähemmän musiikkiin perehtyneelle suurelle yleisölle lienee mestarimme kuitenkin enemmän Jean Sibelius kuin säveltäjä Sibelius — tässä yhteydessä ehkä liian rohkea paradoksi, mikä vaatii selityksen. Taidemusiikkiin kouliintunut yleisömme nimittäin on omaksunut hänen luomansa kauneusarvot täydellisesti henkiseksi pääomakseen. Mutta ainakin tämän kirjoittajan mielestä pitää suuri osa suomalaisista häntä pikemminkin jonkinlaisena personoituna kansallisena ideaalina tai myöhäis-kalevalaisena sankarina kuin pelkkänä säveltäjänä. Tämä käsitys on osaksi oikeaan osuva, mutta Sibeliuksen taiteen laajakantoisuutta tarkemmin ajateltaessa samalla hyvin rajoitettu. Hänen näkemyksensä ovat suureksi osaksi ammennetut Suomenmaan ja sen kansan syvistä hetteistä, mutta hänen sävelkielensä pohjautuu myös kauttaaltaan yleisinhimilliseen tunne-elämään. Mitä sitten on kansallisuus Sibeliuksen musiikissa ja mitä yleismaailmallisuus? Tällaisen esteettisen kysymyksen selvittely ei ole näiden rivien tarkoituksena, ja tuskin se olisi tämän julkaisun palstoilla paikallaankaan. Tämä kirjoitus tahtoo vain lyhyesti esittää muutamia ajatuksia hänen valloittavasta taiteilijapersoonallisuudestaan.

Jo Sibeliuksen seitsemän sinfoniaa, tuskin kolmas osa hänen tuotannostaan, on äärettömän laaja kauneusmaailma ja rikas kuin kokonainen ihmiselämä. Jokaiselle näiden teosten ihailijalle on varmaan jäänyt elävästi mieleen ne hetket, jolloin hän ensi kerran kuuli soivan I:n tai II:n sinfonian väkevän romanttiset sävelet. Niissä oli silloin jotain kumman outoa ja luoksepääsemätöntä, mutta toisaalta myös niin ihmeellisen läheistä. Niistä puhui melkeinpä suggeroiva luonnonpalvoja ja tietäjä, jonka sanat painuivat ainaiseksi muistiin ja jäivät mielikuvituksessa askartelemaan. Useamman kuuleman jälkeen ovat nämä sävelet tulleet melkeinpä osaksi henkistä itseämme. Tiedän useita tavallisia musiikinharrastajia, jotka keskellä Suomen kesäistä kauneutta aivan huomaamattaan rupeavat hyräilemään kohtia näistä teoksista. Ja tosiaan, ne tunnelmat, mitkä liikkuvat sisimmässämme Kolin aavoja näköaloja, jylhiä rotkoja ja kelohonkia ihaillessamme, sen mielialan, mikä valtaa sielumme katsellessamme Suomen saarekkaita sinijärviä aamuautereisessa valaistuksessa, vieläpä näiden järvien rannoilla asuvien ihmisten kohtalot ja heidän syvälle kätketyt henkiset arvonsa — kaikki voidaan kuulla näissä ensimmäisissä sinfonioissa monipuolisemmalla ja syvemmällä tavalla tulkittuina, mihin kukaan aikaisemmin on pystynyt. Kotoisesta maaperästä syntynyt kauneusmaailma avautuu kuulijalle myös III:ssa sinfoniassa, vaikkakin perussävyltään erilaisena kuin edellä mainituissa. Miehekäs mahtiponsi ja myrskyisät purkaukset ovat siinä tyyntyneet valoisiksi akvarelleiksi, kuulakkaan kirkkaiksi kuin aurinkoinen syyspäivä. Samalla se on pohjoismaiden nerokkain eepillinen pastoraali, jonka ilakoivat ja samalla eetillisesti puhtaat sävelet pulpahtelevat aitoina ja välittöminä kuin nuorison viaton kisailu. Vaikuttavin on tämän teoksen keskiosa, jossa taas eleginen hartaus on etualalla ja jossa tunnemme sävelillä puhuvan itse Aleksis Kiven

runottaren sunnuntailakeasta tuvasta ja Sydämeni laulusta.

Sibeliuksen sinfoniat ovat järjestyksessä toisiinsa verrattuina kuin korkealle vuorelle kohoavan miehen näkemykset. Mitä ylemmäksi hän pääsee, sitä laajemmiksi tulevat näköalat ja sitä alemmaksi jää maailman arkinen askartelu. Tämän vuoristomatkan ihmeellisimpiä kohtia on IV. »näkemys», teos, jossa puhuu jo maailmallisen hurman ja elämän pintapuolisen korkeuden hyljännyt henki, jolle maalliset nautinnot ovat kuin »helisevä vaski ja kilisevä kulkunen». Samalla on tämä ihmeellinen sinfonia, joka aluksi pani ymmälle etevimmätkin Sibelius-tuntijat, ikäänkuin jonkinlainen taiteilijan uskontunnustus, mistä kuulee ennenkaikkea eetillisesti puhtaille taidearvoille omistettua harrasta palvontaa. Sisällöltään ja ilmaisukeinoiltaan askeettisen ja perussävyltään pessimistisen IV:n jälkeen valmisti mestari 50-vuotisjuhlaansa uuden yllätyksen, valoisaa kirkkautta henkivän, monumentaalisen V:n sinfonian. Mutta tämän teoksen optimismi on laadultaan kokonaan toista kuin nuoruusvuosina syntyneiden sävellyksien luonnonvoimia uhmaileva elämänusko. Tämä optimismi on monien aikaisemmin tapahtuneiden kehitysvaiheiden tulos ja se tenhoaa meitä jonkinlaisella ylimaailmallisella kirkkaudella, sisällyksen ja sanontatavan seestyneellä kauneudella. Iäänkuin toisesta maailmasta soi teoksen järkyttävä loppukin, jota eräs meikäläinen arvostelija kerran sattuvasti vertasi pasuunoiden soittoon ennen ylösnousemuksen aamua. Mestarin VI. sinfonia on ehkä vielä kauempana materiasta kuin sen edeltäjä. Ulkonaiset ilmaisukeinot ovat siinä äärimmilleen pelkistetyt, siellä täällä tunnemme vielä nuoren kuohuvan Sibeliuksen tuntomerkkejä, mutta jalostetussa, melkeinpä yli-inhimillisessä muodossa. Nämä absoluuttisella kauneudellaan tenhoavat sävelet ovat kuin ihmeellisiä kuiskauksia korkeammista ilmapiireistä. Meillä vain parisen kertaa esitetty VII. sinfonia on hengeltään sukua kolmelle viimeksimainitulle, mutta tietäjä ja syntyjen syvien lausuja on siinä ehkä tuntuvammin etualalla kuin sen lähimmissä edeltäjissä. Se on sanontatavaltaan äärimmilleen tiivistetty teos ja sen draamalliset nousut eivät suinkaan todista, että mestarissamme vielä olisi havaittavissa henkisen herpaantumisen merkkejä.

Lukijaa ehkä ihmetyttää se monisanaisuus, mitä tässä on käytetty Sibeliuksen sinfoniojen selostukseen, teoksien, jotka ovat vain suhteellisen pieni osa hänen laajasta tuotannostaan, ja joita vain musiikki-ihmiset voivat ymmärtää. Mutta tämän selostuksen olen esittänyt kahdesta syystä. Ensiksikin kuuluvat nämä sinfoniat kaikkein kalleimpiin kansallisiin aarteisiimme ja toiseksi saa uuden nojalla parhaimmin käsityksen säveltäjämestarimme valloittavasta persoonallisuudesta ja hänen ainutlaatuisesta taiteilijakehityksestään. Näitä, verrattain säännöllisin väliajoin syntyneitä suurteoksia voidaan pitää myös jonkinlaisina rajapyykkeinä hänen eri tyylikausiensa välillä. Ne ovat kuin mahtavia puita, joiden ympärillä on versonut ja kasvanut hänen muu tuotantonsa. Tämä ei suinkaan merkitse sitä, että näiden pääteoksien rinnalla muilla sävellyksillä olisi vähäpätöisten tilapäistuotteiden leima. Päinvastoin kantavat ne kaikki nerokkuuden tunnusmerkkejä, ja monet niistä ovat suurisuuntaisuutensakin vuoksi täysin sinfonioihin verrattavia mestariluomia. Lisäksi hänen tuotantonsa osoittaa, millä tyylillisellä joustavuudella hän liikkuu oudoimmissakin aihepiireissä. Hänen näyttämömusiikkinsa esimerkiksi johonkin keskiaikaiseen moraliteettiin on kuin taikasauva, joka loihtii luonteenomaisemman tunnelman, mitä parhainkaan ohjaus ei koskaan voisi saada aikaan. Ja yhtä erehtymättömällä varmuudella liikkuu hän eksoottisessa maalmassa, mistä taas »Belsazar»-sarja on elävänä todistuksena.

Mutta niistä rikkaista henkisistä arvoista, mitä Sibelius on kansalleen lahjoittanut, saa havainnollisimmalla tavalla käsityksen mestarin sinfonioja tarkastaessa. Niistä kaksi ensimmäistä ovat meille todellisia suuria kanssallislauluja, mutta myös myöhemmissä, joiden sävelet puhuvat absoluuttisempaa ja yleisinhimillisesti kirkastuneempaa kieltä, tunnemme kaiken taustalla sen Sibeliuksen, jonka juuret ovat tästä maaperästä lähtöisin. Me tunnemme sen miehen henkisesti aateloituna, joka vakuuttavammin kuin kukaan aikaisemmin on sävelissä ilmaissut niitä kauneuksia, joita on ollut esi-isiemme tunne-elämän salaisissa kätköissä. Me olemme ylpeitä siitä, että nämä sävelet myös ulkomaiden suurissa keskuksissa eivät ainoastaan ilmoita pienen kansamme olemassaoloa, vaan myös henkisesti vapauttavat nykyajan hermostuneita mieliä. Ja emme erehtyne arvioidessamme, että mestarimme teokset ovat kuin kirkasta lähdevettä sen cocktailin rinnalla, mitä ulkomaisille konserttiyleisöille useasti nykyään tarjotaan.

Tämän vuoksi tunnemme Sibeliusta kohtaan kiitollisuutta ja pidämme häntä kansallisena suurmiehenä ja yleismaailmallisena mestarina.

Mustapaitojen marssi

KIRJOITTANUT HEIKKI ASUNTA.

Ylös miehet miehiset! Rintamaan!
Ylös valppaat vartijat maamme!
Tätä kansaa orjaksi kaupitaan.
Itä ei saa tahrata saastallaan
lumenvalkoista valtikkaamme!

Ole huoleton maa!
Kuka vastustaa
sinimustaa tohtisi armeijaa?
Se on nostava suuren Suomen.
Ei kesken katkea miesten työ.
Kun on tarvis, tapparat, miekat lyö,
siks' kunnes kuoleman pitkä yö
on sulkeva silmäluomen.

Selin suorin maatansa puoltaen
isät kuolleet vuotivat verta.
Olet Suomen mies, olet suoja sen.
Älä väistä varjoja vaarojen,
kun on aikas koittava kerta.
Ole huoleton, maa! jne.

Perit lahjan lahjoista kalleimman:
veriuhrein ostetun niemen.
Olet turva, valtikan valkean.
Jäks' surmaa kourilla kuokkijan
ruton aasialaisen siemen!
Ole huoleton, maa jne.

Vihan vieras maahan on kylvänyt
häviönsä kierona kostain.
Hän on Suomen heimoa häpäissyt.
Jo on lyönyt loukatun hetki nyt
vala vannoa kättä nostain:
Ole huoleton, maa jne.

Jo on aika astua kyntämään
tätä maata laidasta laitaan.
Käsi ei saa raueta yksikään!
Itä ei voi pystyä peitsillään
sinimustaan panssaripaitaan.

Ole huoleton, maa!
Kuka vastustaa
sinimustaa tohtisi armeijaa?!
Se on nostava suuren Suomen.
Ei kesken katkea miesten työ.
Kun on tarvis, tapparat, miekat lyö,
siks' kunnes kuoleman pitkä yö
on sulkeva silmäluomen.

Mustapaitojen marssi

(I. K. L:lle omistettu).

Kirj. *Heikki Asunta.*

Jykevästi ja reippaasti. Säv. *Väinö Raitio.*

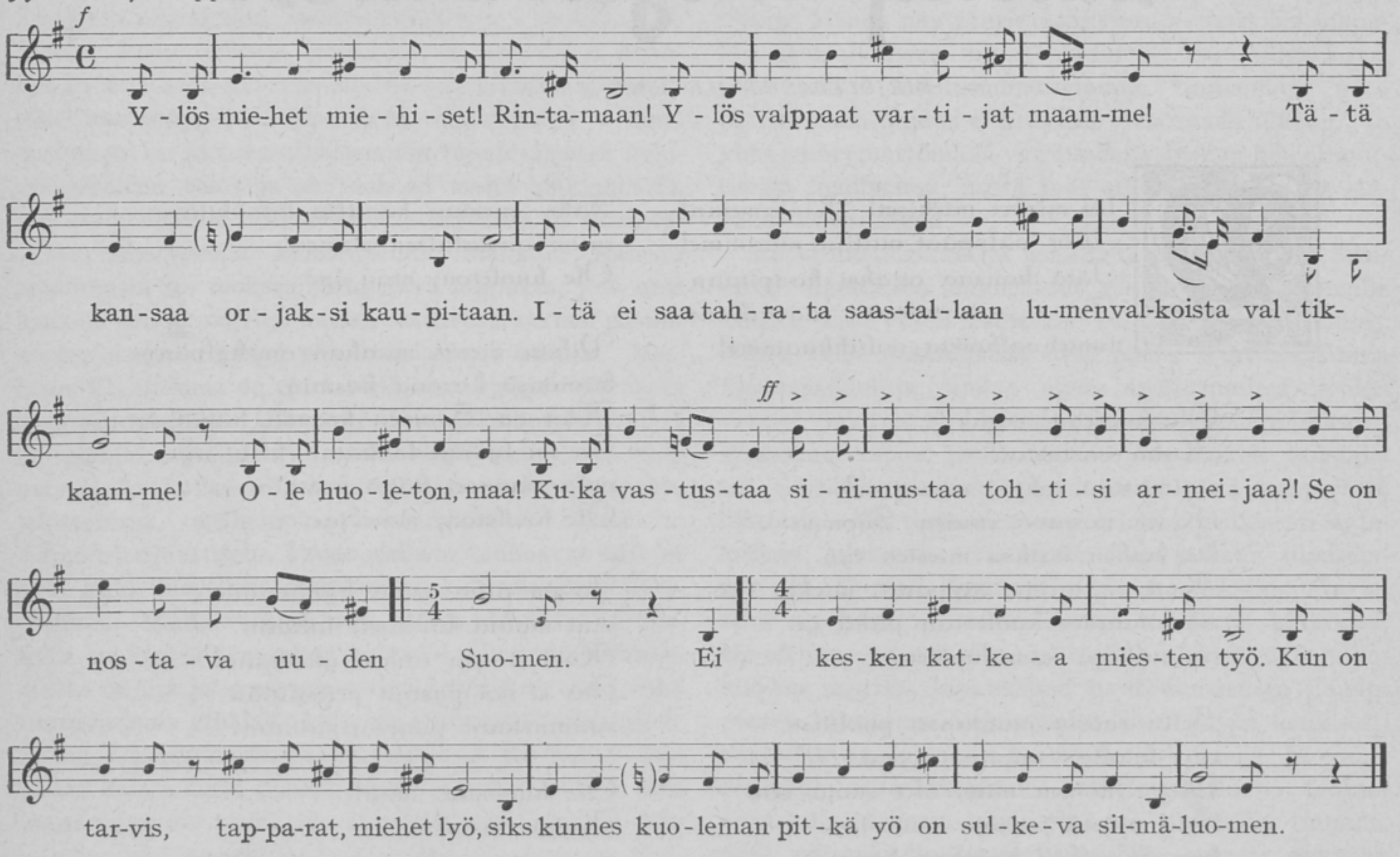

MIKSI ME NAISET KUULUMME ISÄNMAALLISEEN KANSANLIIKKEESEEN.

KIRJOITTANUT HILJA RIIPINEN.

Kuulen vieläkin väitteen, että Isänmaallinen Kansanliike on miesten liike. Naisiin vedotaan vastustajien taholta, että nämä edes itsesäilytysvaistosta karttaisivat Kansanliikettä. Varoitetaan naispiireistäkin käsin ja viitataan vielä Saksan esimerkkiin, jossa maassa kansallisen nousun väitetään painavan naisen keskiaikaiselle tasolle, ottavan häneltä kansalais- ja ihmisoikeudet ja harjoittavan monenlaista naisen sortamista. Mikäli allekirjoittanut kuitenkin on Saksan oloihin voinut tutustua, ovat siellä naiset antautuneet ennenkuulumattomalla innolla kansallista nousua tukemaan. Ylimmästä alimpaan, jopa entisen kruununprinssin puolisosta lähtien, läpi kaikkien luokkien, työläisnaiseen asti lukeutuvat Saksan naiset palvelusrintamaan hakaristilipun alla. Sen mitä oikeuksia on supistettu, pitänevät he naisten puolesta annettuna uhrina maan äärimmäisen hädän torjumiseksi. Ja sen ohella on Saksan naisten omassa piirissä muodostumassa uusi, uutta Saksaa vastaava elämänkatsomus ja ihanne.

Mutta meillä — kuinka meillä on — meidän suhteemme kansalliseen nousuun? Isänmaallinen Kansanliike on *miesten* liike, me tunnustamme sen. Kansannousu Lapualla neljä vuotta sitten oli Pohjanmaan *miesten* nousu maan asian puolesta. Me tunnustamme sen. Talonpoikaismarssi 7:tenä heinäkuuta 1930 oli Suomen miesten isänmaallisen tahdon ilmaus. Me tunnustamme sen. Emmekä vain tunnusta, vaan olemme vilpittömästi kiitollisia ja ylpeitä, että sellaiset ovat Suomen miesten tekoja. Valtiollisista asioista huolehtimassa tuskin olemmekaan nähneet heitä — oikeita miehiä — sitten vapaussodan aikain. Ja sittenkin, vaikka me tunnustamme kaiken tuon miehen teoksi, me olemme olleet mukana ensi hetkestä omalla tavallamme. Olemme mukana, olemme olleet mukana joka vaiheessa. Kaikki se paino ja vaiva, minkä alle kansannousun aate on joutunut näinä vuosina, on sitonut meidät, naiset, entistä lähemmäs Kansanliikettä. Aivankuin vaisto olisi pakottanut ja ohjannut tälle tielle. Onko se sama vaisto, joka vaikuttaa kotona äidin sisäiseen näkemykseen kotinsa, perheensä, lastensa vastaisuuden puolesta?

Ja ilmestyiväthän valtiolliseen elämäämme — politiikkaan — juuri Kansanliikkeen tuomina siinä ennen viljelemättömät tunnukset: i s ä n m a a, k o t i, u s k o n t o, i l m e s t y i v ä t t u n n u k s e t: T ä s s ä m a a s s a e i s a l l i t a p i l k a t t a v a n J u m a l a a. T ä s s ä m a a s s a e i s a l l i t a k a u p p a a i s ä n m a a n a s i o i l l a. T ä s s ä m a a s s a e i s a a s a l l i a m a r x i l a i s e n o p i n l e v i t t ä m i s t ä. K a n s a, k o d i t, k o k o m a a o n p u h d i s t e t t a v a m a r x i l a i s u u d e s t a v i i m e i s t ä p i i r t o a m y ö t e n.

Että tällaiset vaatimukset asetettiin yläpuolelle kaikkien muiden ja ennenkaikkea yläpuolelle puolue-etujen, se oli uutta valtiollisessa elämässä. Mutta se oli sellaista, jota me naiset ymmärsimme. Se kosketti meille kalleimpia arvoja. Politiikasta me yleensä olemme niin työläästi välittäneet, että olemme saaneet paljon moitetta osaksemme. Puoluepolitiikkaan me hyvin vai-

keasti innostumme, vaikka olimmekin mukana kaikissa yhteiskuntaa ja isänmaata palvelevissa pyrinnöissä. Mutta Kansanliikkeen sanelemat vaatimukset me ymmärsimme. Meille niissä ei ollut mitään uutta. Ne vaatimukset olivat meidän omiamme. Jo ollessamme mukana vapaassa maanpuolustustyössä olivat käsitteet: koti, uskonto, isänmaa kirkastuneet, tulleet eläviksi. Ja näiden tunnusten puolesta oli Suomen naiselta maan vapautuksessa vaadittu raskaimmat, kalleimmat uhrit. Ei voinut siksi olla mitään näiden arvojen yläpuolella.

Kansanliike toi ne arvot ja näiden mukana *uuden ihanteen ja uuden tahdon* valtiolliseen elämään. Vapaustaistelussa oli niiden puolesta taisteltu, kaaduttu ja voitettu. Mutta valtiomiehet olivat ne unohtaneet puolueittensa politiikan hoidossa. Me naiset taas ymmärrämme sen politiikan, joka palvelee isänmaata. Valtapyyde politiikassa on meille luonnostaan vierasta. Puoluepolitiikassa on, sellaiseksi kuin se on kehittynyt, määrätty etupyyde määrätylle ryhmälle tavoitettavana. Se on ennenkaikkea luokkapuoluepolitiikalla. Yksinpä oikeistonkin politiikka, joka alkuaan lähti laajalta pohjalta, on puoluekiistoissa typistynyt. Isänmaallisen Kansanliikkeen täytyi herätä luomaan uusi, laaja, etutavoittelusta puhdas pohja. Tämän me naiset tunnemme aivan vaistomaisesti. Näin meistä on täytynyt tapahtua tämän maan ja kansan onnen nimessä. Juuri nyt sen on täytynyt tapahtua. Ei ollut varaa siirtää sitä rahtuakaan tuonnemmaksi.

Valtiollinen riita riehuu Kansanliikkeen pään menoksi. Se tuo joka päivä ilmi uuden valheen ja uuden juonen. Vastustaja käyttää kaikki keinonsa. Syvälle painunut puoluemielisyys ja kansan pohjakerroksiin istutettu marxilainen sairaus ovat sellaista, josta ei mikään kansa silmänräpäyksessä parane. Mutta käänne on sittenkin jo voimallisesti alkanut. Suomen kansan sielu herää. Me uskomme siihen. Me olemme, tämä sukupolvi, saaneet omin silmin nähdä, mikä suunnaton epäitsekkäitten, jalojen ja korkeitten voimien runsaus on kätketty tämän kansan sieluun, karuun, väkevään sieluun. Valkoisen Suomen vapaustaistelussa, sitä valmistaneissa kohtaloissa sen olemme kokeneet. Ne voimat ovat yhäti samat, ne elävät. Kuinka me tunnemmekaan sen välittömästi joka kerta, kun kokoonnumme yhteen isänmaan asioissa! Ja silloin, niinä hetkinä, meissä kirkastuksen tavoin syttyy usko siihen, että tällä pohjalla, Isänmaallisen Kansanliikkeen pohjalla, ja ainoastaan sillä meidän kansamme vielä yhtyy puolue- ja luokkarajat poispyyhkäisten yhdeksi kansakunnaksi rakentamaan sitä Suomen valtakuntaa, joka on ehjä, kokonainen ja voimakas sekä sisäisesti että ulospäin. Isänmaallinen Kansanliike herättää, kutsuu, kokoaa kansaamme tähän. Se on sen ainoa pyyde, ainoa tarkoitus, ainoa päämäärä. Mutta sehän on myöskin meidän naisten ja äitien hartain toive. Suurempaa emme kansallemme osaa pyytää kuin että se pääsisi kokonaiseksi — yhdeksi.

Siksi me olemme mukana Isänmaallisessa Kansanliikkeessä ajatuksin, töin ja koko sydämellä.

Raja

KIRJOITTANUT ANTERO KAJANTO

Rajan takana, jonka muodostaa kapea jokiuoma, on pieni kyläntapainen harmain, maan puoleen kallistunein rakennusryhmin. Vilja on jo korjattu, ja pellot kuvastavat äänettömyyttä ja tyhjyyttä. Kesän luonto on kallistunut syksyä kohti, ruosteenkarvaisina paistavat puut, ja sade on lioittanut tiet ja polut pehmeiksi, tuskin askelta kantaviksi kujiksi.

Aivan jokipenkeren lähellä on Annula, suvusta sukuun siirtynyt perintökontu. Se on raivattu aikojen kuluessa karusta, hedelmättömästä maasta, sen pelloista on nostettu kiviä kuormittain, niityt ojiteltu ja lannoitettu ja sen pihapalstalta kaadettu puita ja katkottu ryteikköä. Aikoinaan se on ollut kylän kuuluisin talo, ja sen asuinrakennukset ja ulkosuojatkin ovat ennen muinoin julistaneet sen suuruutta. Mutta nyt tuvat ovat kallistuneet ja käyneet harmaankarvaisiksi, kivijalat painuneet alas maan sisään, katot alkaneet kasvaa turvetta ja sammalta, ja ikkunain kehikot vääntyneet vinoon. Mutta Annulan nimi on yhä edelleen pysynyt pystyssä, sitä ei ole mikään mahti kyennyt lannistamaan eikä madaltamaan.

Annula niinkuin monet muutkin rajan läheiset ja rajan takaiset seudut on vuosien kuluessa saanut olla monen tuulen ja myrskyn todistajana. Se on saanut kasvaa yhä uudistuvien, monisärmäisten tapahtumien kehdossa ja imeä itseensä kärsimyksen ruokamultaa ja murheen ja tuskan kastetta. Raja on ollut aina uhkana, ja mieltä on vapisuttanut pelko tulevien päivien epävarmuudesta. Hetkeksikään ei ole voitu heittyä huolettomuuden valtaan, vaan ajatusten on täytynyt olla aina valmiina, aina terästyneinä siltä varalta, jos jolloinkin rajan rauhaa häiritsisi sattuman oikku, jos läheiset naapurit nostaisivat vihamielisyyden lipun ja sytyttäisivät sodan nuotiot rauhallisten rajamaittensa rannikoille. Sellaisiakin sekasorron aikoja Annula on elänyt. Se on katsonut silmästä silmään vainolaista, joka on tullut kuin myrskyä nostava musta pilvi, ajanut ratsunsa kavioilla tiet kuopille ja aidat nurin, teurastanut karjan, ryöstänyt rikkaudet ja jättänyt jälkeensä huokauksia ja kymmeniä valkeita, hiljaisia hautaristejä. Mutta kun vihan liekki on sammunut ja rajan kirous asetettu, on Annula jälleen alkanut elää omaa yksiviivaista elämäänsä. Sodalta säästyneet asukkaat ovat palanneet piilokuopistaan ja metsämajoistaan, siemen on kylvetty verellä kastettuun peltoon, ja oraan nousua ja uutta kesää on alettu odottaa niinkuin usein ennenkin esi-isien ajoilta lähtien.

Nyt on Annulan elämässä ollut jo useita rauhallisia vuosia, jolloin rajan uhkat ja pahaenteiset unet eivät ole saaneet valtaa vihan ja vainomielen yli. Asukkaat ovat jo osittain unohtaneet rajan pelkonsa ja heidän verestään ovat vähitellen kuolleet kaikki levottomuuden solut. Nuoret miehet ovat unohtaneet kokonaan sen, että heidän harteilleen on pantu raskas taakka, ovat unohtaneet, että heidän on suojeltava kontujaan ja kotejaan, ja että läheinen raja uhkaa ensi sijassa juuri heidän rauhaansa ja elämäänsä. Koko kylä on muuttunut kuin käden käänteessä, naiset ovat palanneet värttinäinsä ääreen tahi liesiensä lähelle, ja kaipuun tuska on vaihtunut iloiseksi lauluksi, jota on säestänyt lapsiparven leikillinen, lepertelevä elämänmeno.

Nykyisen Annulan isäntä on tummanverevä, rotevakokoinen Kontra, jonka otsa nousee korkeana kaarena, päättyen mustalta paistavan hiusaallokon alkuun. Silmissä palaa suuri, ruskea liekki, ja poskipäät ja huulien ympärykset ovat tiheästi parroittuneet karheaan, jouhiseen peittoon. Kontran luonteessa on selvänä perintönä taipumatonta itsepäisyyttä, joka saattaa tilaisuuden ilmetessä puhjeta talttumattomaksi taistelumieleksi vähääkään välittämättä syyn ja seurauksen laeista.

Kontra on tottunut kaukaisista poika-ajoista saamaan aina tahtonsa täytetyksi. Hän on alistanut korven ja huuruisen suon palvelemaan itseään ja itse rajaakin hän on pitänyt ikäänkuin puoliksi voitettuna, vaikka ei olekaan voinut myöntää joka suhteessa kykenevänsä hillitsemään sen yllättäviä tekoja.

Jolloinkin nuoruudessaan, kymmeniä vuosia sitten, on Kontra ollut lähemmässäkin yhteydessä rajan takai-

sen elämän kanssa, hän on melkein kuin sulautunut siihen asujamistoon, joka ojentelee sukuhaarojaan jokipenkereen tuolla puolen. Hänen ja naapurikylän välille on ilmestynyt silloin ikäänkuin itsestään ihmeellinen side, joka sillan tavoin on yhdistänyt kaksi samanmielistä ja samankielistä heimoa, joista toinen vain kohtalon pakosta on joskus kaukaisina vuosina sotien jälkeen jäänyt kuulumaan vieraan vallan alle. Niihin aikoihin Kontra on liikkunut vastaisilla rannoilla kuin kotonaan ikään, tämän tästä sinne salaa pujahtanut, milloin ruuhellaan parin kolmen metrin alan meloen, milloin taas uimalla, vaatteet käsissään vankan selkänsä varassa soutaen, milloin taas kinosten yli pehmeässä lumessa kahlaten. Annula ja Miikkula, rajaseutujen naapuritalot, ovat niin kiinnikasvettuneet toisiinsa, ja tuttavalliset suhteet ovat vähitellen muuttuneet lujiksi sukulaisuus-siteiksi.

Kerran kylätanhujen jälkeisenä yönä, syksyn harmaiden pilvien laahustaessa uhkaavina taivaalla ja rantapenkereen pensaskasvullisuuden varistellessa lakastuneita lehtiä ympäristöihin, pelloille ja poluille, on Kontra vannonut ikuisen sydänvalansa Miikkulan kukoistavalle Santralle ja sen jälkeen hänestä on alkanut tuntua siltä, kuin joen yli olisi tuossa tuokiossa kasvanut itsestään silta, ja kuin heidän kahden naapuruksen välillä ei olisikaan mitään rajaa, vaan kaikki olisi samaa yhteistä maata, suuren Jumalan peltoa, joka keväällä kynnetään ja kylvetään, ja josta syksyllä korjataan työn ja tarmon kypsä, kaunis sato.

Mutta vasta sen perästä, kun Miikkulan tytär on tuotu emännäksi Annulan ikivanhaan taloon, joka on tapahtunut perinnäistapojen mukaan palavien lyhteitten loimutessa sulhastalon portin pielessä ja iloisen laulun ja soiton helisyttäessä taloa ja tannerta, on Kontrasta alkanut tuntua entistään luonnollisemmalta, että mitään rajaa ei todellisuudessa olekaan muualla kuin ihmisten mielissä, ja että joki tuossa penkereen alla on vain tavallinen rauhallinen luonnon muodostama uoma, joka kulkee ikuisesti omia teitään, tuntematta pakkoa tahi painajaista. Ja kun hänen ensimmäinen poikansa, josta hänestäkin on nyt jo kasvanut mies, ilmestyi avuttomana ihmisten ilmoille ja alkoi kehittyä yhä enemmän isänsä näköiseksi ja luonteiseksikin, vakiintui Kontrassa yhä lujemmin samainen käsitys, että rajaa ei ole eikä saakaan olla, ei ainakaan näiden maiden lähettyvillä, jossa asuu samankielistä ja samanmielistä kansaa. Vuosien kuluessa Kontran sisäisessä ihmisessä möyrysi lakkaamatta rajan poistamisen halu, ja hänen aivonsa suunnittelivat yhä tekoja, joiden avulla saataisiin tuo pelätty jokiuoma täytetyksi, maat tasoitetuiksi yhdeksi avaraksi alueeksi ja kaikki rajan kirot ja esteet pakotetuksi alistumaan yhteisen ja yhtäläisen elämän alle.

Niin kulki aika, ainaiseksi kiertäjäksi määrätty Ahasverus, eteenpäin, viikot vierivät vihaisten virtojen tavoin, ja vuodet kasvoivat yhä uusia kesiä ja syksyjään, kypsyttäen viljaa siunatuilla peltosaroillaan ja kantaen satojaan ihmisten laareihin ja hinkaloihin niiden päivien varaksi, jolloin maa oli martoa ja kuollutta, ja talvi peitti kinoksillaan rantapenkereet. Kontra kahlasi silloin sukulaisiinsa, kivenheiton päässä olevaan Miikkulaan, vei ja toi tuliaisia ja ajatteli: Minkäpä voitte, te maalliset mahdit ja vallat Jumalalle! Rakentakaa vain rajojanne ja pystyttäkää merkkipaalujanne, hän, Jumala, sataa kinokset kirojenne yli ja tekee ihmisten polut tasaisiksi. Hän ei hyväksy mitään rajaa kahden samankielisen ja -mielisen kansan välillä. Raja olkoon, mutta se olkoon jossakin muualla, kaukana soitten ja nevojen takana, siellä, missä meidän sukumme lakkaa olemasta, ja missä mieli muuttuu vieraaksi ja kieli soinnuttelee outoja, tajuamattomia sanoja! Siellä olkoon raja!

Kontra on saanut kuitenkin vuosikausia tottua siihen, että raja on sittenkin olemassa ja että se yhä vain mustana käärmeenä matelee hänen peltojensa liepeillä. Sen läheisyys estää yhä vihaisemmin häntä ja hänen perhettään lähestymästä Miikkulaa, sukulaistaloa, joka entiseen tapaansa ojentelee tiluksiaan aivan jokiuoman takana. Vuosi vuodelta on ylipääsy tullut yhä tukalammaksi, vieras valta on tiukentanut lakejaan ja säännöksiään, asettanut pistimiään salaisiin piilopaikkoihin, pensastojen tummiin siimeksiin ja niittyjen miehenkorkuisiin heinä- ja viljasarkoihin.

Ja nyt on jälleen syksy, kuolemisen ja sammumisen surullinen aika. Peltojen vilja on korjattu aittoihin ja heinät sullottu suuriin latoihin. Luonto, joka vielä äskettäin kumpusi nuorta vihreää elämää, nostatteli kullan- ja verenkarvaisia kukkateriöitään ja keinutteli jyvien painosta alaspäin kallistuneita tähkiään, lepää nyt hiljaisena ja alastomana kuin runneltu ja paljaaksi raastettu ruumis. Annula ja Miikkula elävät entistä elämäänsä, joitakin vähäisiä muutoksia on tosin tapahtunut, vanhuuden portille ehtineet ihmiset ovat kallistuneet hautaansa kohti, ja molempien perintötalojen katokset ovat yltyneet yhä voimakkaammin tunkemaan turvetta ja sammalta, mutta muuten aika juoksee entistä uomaansa, mieli on entisen lujaa, ja usko uusien päivien sarastamiseen ja uuden ihmeen ilmestymiseen entisen harrasta ja horjumatonta. Kontran parroittuneilla kasvoilla on talttumatonta taistelumieltä, ja hänen katseessaan palaa liekki, joka karsaasti loimottelee kauas rajan taakse. Hänen aivoissaan huutaa lakkaamatta sama uhmaisa ääni: Raja saa väistyä, mutta me ihmiset emme väisty vaaksaakaan! Rajan paikka ei ole näillä rannoilla, sen on siirryttävä kauaksi soitten ja nevojen taakse! Kaikki notkot ovat täytettävät, kaikki kukkulat ovat tasoitettavat, ja penkereeltä penkereelle on kulkeva naapurusten sukulaistie — ja he, ihmiset, ovat olevat kuin yksi ja yhtenäinen perhe! Niin on oleva ja niin on tapahtuva! Uusi päivä on tuleva. Se on jo lähtenyt liikkeelle kuin lintu pesästään!

Syksyisenä iltana, ummelleen 25 vuotta siitä, kun hän toi rajantakaisesta Miikkulan talosta emännän

(Jatkuu sivulle 27.)

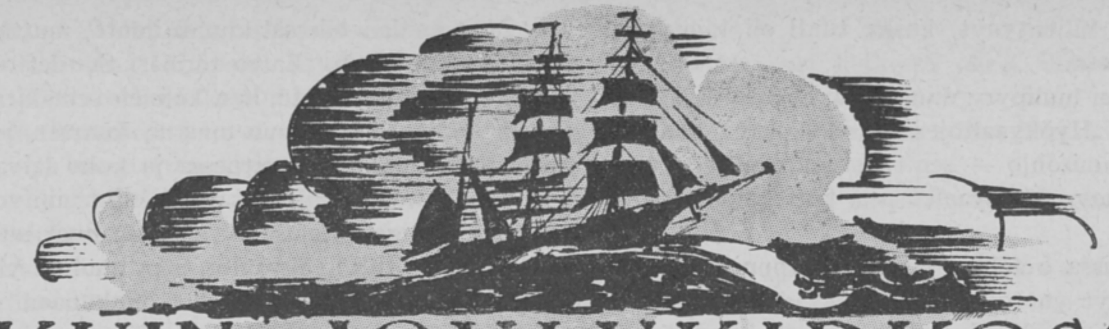

KUIN JOULUKIRKOSSA

KIRJOITTANUT EMIL ELENIUS

Saari on kuin mikäkin laivojen pyydys poikittain keskellä merta, ja keskellä laivojen kulkureittejä. Se on korkeavuorinen maa, ja sen pituus etelästä pohjoiseen yksitoista ja suurin leveys kolme kilometriä. Rannat ovat syvät. Miltei kaikkialla — varsinkin lännessä — laskeutuvat rantavuoret jyrkkinä mereen. Lahdet ovat kivikko- tai hietarantaisia.

Saaressa on neljä loistotornia. Yksi niistä on toistasataa metriä korkealla vuorella, toiset saaren molemmissa päissä, ja yksi sataman suulla. Sumu-, sade- ja lumipimeällä varoittaa merenkulkijoita sumusireeni saaren eteläpäässä ja isonpuoleisen kirkonkellon suuruinen sumukello pohjoispäässä. Sumusireeniä käyttää voimakas moottori ja sen ääni kuuluu yli kymmenen kilometrin päähän. Sumukelloa soittavat loistonvartijat, ja se kantaa vain noin kilometrin etäisyydelle.

Saaren korkeimman loiston tuli näkyi kirkkaina öinä noin kuudenkymmenen kilometrin päähän — nousi kuin tähti ja yleni ylenemistään laivan kulkiessa sitä kohti, ja sitten, neljäkymmentä kilometriä myöhemmin, nousi näkyviin vuoroin punaisena, vuoroin valkeana vilkkuva saaren eteläpään tuli, ja sen jälkeen pohjoispään valkea vilkkutuli. Viimeisenä paloi sataman seisova johtoloisto, joka näkyi vain noin viiden kilometrin päähän.

Saarta ympäröi kaikilta suunnilta aava meri. Korkeimmille vuorille näkyy pohjoisessa Suomen rannikon uloin saaristo, ja etelässä Viron ranta ohuena, tummana, lyhyenä viivana.

Saaren itärannikon edustalla on kilometrin päässä yksinäinen kallioluoto, Suurletto nimeltään. Se on kuin emäsaarensa kääpiökuva, noin puolen kilometrin pituinen ja satakunta metriä leveimmältä kohdaltaan, samansuuntaisena meressä kuin saari itsekin. Sen korkein kohta kohoaa nelisen metriä yläpuolelle tavallisen merenpinnan.

Sinä vuonna oli syksy pitkä ja leuto. Vaikka oli jo saavuttu joulunaattoon, ei talven tulosta ollut vielä tietoa.

— — —

Vanha parkkilaiva, jonka nimi oli UKKO, oli lähtenyt aamulla, päivän sarastaessa, Pietarista romurautalastissa.

Matruusien mielestä ei ollut viisasta ottaa vanhaan ja köysistyneeseen laivaan niin myöhäisenä vuodenaikana romurautalastia, mutta sehän oli kapteenin asia, tai paremminkin laivan isännistön.

Tuuli puhalsi idästä, itäkaakosta, hiljainen sivumyötäinen, joka sopi hyvin laivan kaikkiin purjeisiin. Matkaa tehtiin koko aamupäivän hitaasti, tuskin neljän solmun nopeudella, mutta sitten iltapäivällä parani tuuli ja vauhti tunti tunnilta. Ja vähää ennen hämärtymistä, siinä kello kolmen korvilla, oli vauhti jo kuusi solmua.

Kapteeni ja molemmat perämiehet olivat kannella, laivan perällä.

He katselivat tuulenpäällistä taivaanrantaa. Se näytti uhkaavalta. Suuria, tummia pilviä nousi sieltä. Tähtiä alkoi syttyä taivaalle, mutta ne eivät paistaneet kirkkaina, vaan kiiluivat himmeinä kuin tervapytystä heijastuen.

Kapteeni viittasi kädellään nouseviin pilviin päin ja sanoi:

»Pukinnahkoja»! Tähän aikaan vuotta ne tuovat mukanaan lumipyryn. Meille näyttää tulevan kova ja ikävä jouluaattoilta!

Laivan kajuutassa, perällä, oli pieni joulukuusi valmiiksi koristeltuna, ja siinä kaksitoista kynttelia, joita ei vielä oltu sytytetty.

Tavallisissa oloissa asuivat ja söivät miehet skanssissa, mutta kun nyt oli kerran jouluaattoilta, oli tarkoitus koota koko laivan miehistö kajuuttaan, juhla-aterialle. Silloin sytytettäisiin kuusi.

Mutta siihen ei ollutkaan nyt aikaa!

Mustat pilvet peittivät jo koko itäisen taivaan, ja myrsky puhkesi täyteen raivoonsa. Meri kohisi. Hyökyaallot vyöryivät aika-ajoin yli kannen, ja laivan köysistössä vihelsi ja ulvoi lakkaamatta, niin että purjeet humisivat.

Kaikki miehet komennettiin työhön: nuorimmat käärimään ylimpiä raakapurjeita, rojel- ja prammipurjeita, vanhat matruusit ylempiä märssypurjeita, ja reivaamaan alempia. Mesaanipurje laivan perällä käärittiin pohjareiviin, ja isopurje kokonaan kiinni. Tähän kului lähes tunti, ja niin olikin laiva täydessä myrskykunnossa. Vaikka purjeet olivat vähentyneet puoleen,

ei vauhti siitä hiljentynyt, koska tuuli oli kiihtynyt samassa suhteessa.

Sitten puhkesi lumipyry niin sakea, että oltiin kuin jauhosalvossa. Hyökyaaltojen välillä peitti kannen kauttaaltaan lumisohjo — sen tunsi saappaittensa alla — mutta seuraava hyökyaalto pesi taas kannen puhtaaksi.

Kerran tunnissa kcteltiin laivan pumppuja, mutta vielä ei ilmennyt vuotoja.

Myrskyn ulvonta oli niin kova, että oli huudettava lähelläkin seisovalle, jos oli mitä asiaa.

Merisaappaat jalassa, keltaiset öljyvaatteet päällä ja syydvesti päässä, säilyivät miehet jotenkuten kuivina. Joulunviettoon ei ollut kenelläkään aikaa.

Vanhin ja luotettavin matruusi, yli seitsemänkymmenen kiivennyt Lokin Siira, pantiin perää pitämään, ja siinä ohjausratin ääressä hän seisoikin loppuun asti, tähystellen silmä kovana kompassiin, jota valaisi pieni öljylamppu. Suunta oli länsilounainen.

Sitten tuli vinosti vasemmalta pauhaten ja jylisten jättiläiskokoinen hyökyaalto, joka hetkeksi peitti vapisevan laivan ja repi isonluukun auki. Koskena kuohui vettä luukusta sisään. Laiva oli käännettävä täyteen myötäiseen, ja sillä aikaa saivat miehet kalkata luukun uudestaan kiinni. Vesi pumputtiin pois.

— Emme voi siis sivuuttaa edessä olevaa saarta sen eteläpuolitse, sillä vasemmalta tulevat hyökyaallot repivät luukut uudestaan auki,ja silloin alkaa meiltä matka pohjaa kohti. Myötäistä emme voi myöskään kulkea, sillä saari on silloin suoraan edessämme — mikäli ei virta ole nyt meitä kuljettanut pois oikealta tolaltamme. On siis koetettava sivuuttaa saari pohjoisen kautta.

Niin haasteli kapteeni molemmille perämiehilleen kajuutassa, missä he kolmisin seisoivat avonaisen merikartan ääressä, kapteenilla suuntimaviivotin kädessään.

— Vai mitä tuumitte, perämiehet?

— Se on ainoa keino, sanoi yliperämies, ja kapteeni nousi kannelle huutaen vanhalle Lokin Siiralle, ruorimiehelle:

— Uusi suuntima: kaksi piirua lännestä luoteeseen.

— Uusi suuntima: kaksi piirua lännestä luoteeseen! huusi Lokin Siira vastaan ja väänsi ohjausrattia oikealle. Laiva alkoi kulkea uutta suuntaansa.

Niihin aikoihin alkoi jo aamu hämärtää, ja lumipyry ja myrsky riehuivat entisellä voimalla.

Laiva oli kulkenut uutta suuntaansa noin tunnin verran, kun yhä vaalenevassa aamuhämärässä — jouluaamuna — läpi lumipyryn — tuli korkea maa näkyviin, häämöittäen harmaana varjokuvana suoraan edessä.

— Maa keulan edessä! kuului huuto, mutta mitään ei voita enää tehdä. Laiva törmäsi Suurlettoon. Sen keulasta kuului ryskettä, kun kolmen seinähirren paksuinen tamminen keulapuu murtui, kaarten ja keulapuolen laitalankkujen taittuessa ja koko laivan täristessä. Keula kohosi ylös. Sysäys oli ollut niin voimakas, että kaikki miehet kaatuivat, tuupertuivat nurin kannelle, ja sitten tuli hyökyaalto, joka huuhtoi yli kajuutan ja skanssin, vieden miehet mukanaan — heittäen heidät Suurleton sileälle laelle, jossa he sormin pitelivät kiinni kallion raoista. Tuli toinen hyökyaalto, ja tuli kolmas, ja sitten vasta pieni väliaika, jolloin kalliolle pelastuneet miehet näkivät Lokin Siiran seisomassa ohjausratin ääressä, kouransa kuin kiinni kasvaneina sen sarviin.

Muuta eivät he ennättäneetkään nähdä, sillä taas tuli hyökyaaltoja, jotka vyöryivät yli Suurleton, ja heillä oli täysi työ pitää kiinni kallionraoista, ettei meri heitä veisi.

— — —

Saaren molempien kylien väki — miehet, naiset ja lapset — olivat suoraan joulukirkosta kerääntyneet Lipiäniemen kalliolle, Suurlettoa vastapäätä, katsomaan parkkilaiva UKON miehistön taistelua.

Mitään ei voitu tehdä.

Matka oli liian pitkä rakettiliinan ampumista varten, eikä letolle voitu venheillä yrittääkään.

Laiva itse näkyi yli Suurleton.

Se taittui poikki keskeltä, ja sen mastot kaatuivat. Ja sitten alkoivat sen rungon molemmat puoliskot aleta alenemistaan kuin sulava tina valinkauhassa.

Maalle alkoi ilmestyä laivankappaleita.

Hyökyaallot heittelivät niitä ylös rantakallioille, ja nielivät ne jälleen takaisin kitaansa.

Suurletolla taisteli UKKO-laivan miehistö. He olivat siellä kaikki — kokista kapteeniin, paitsi Lokin Siira.

Heillä näytti olevan vilu.

Aina hyökyjen välillä he nousivat seisomaan ja hakkasivat käsiä harteisiinsa, lämmitäkseen, — heittäytyivät sitten uuden hyökyaallon tullessa vatsalleen kuin sotilaat ampumaketjussa.

Miesjoukko pieneni pienenemistään jokaiseen suuremman hyökyaallon jälkeen.

Lopulta — kun eräs tuhottoman suuri vaahtovuori oli ohitse — nousi Suurleton kalliolle käsiään hakkaamaan vain kaksi miestä.

— — —

Toisen nimi oli Matiksen Jussi, toisen Eliaksen Anttu.

Vilu heillä oli. Hampaat kalisivat herkeämättä. Ei ollut aikaa sivulleen katsomiseen. Oli vain hakattava käsiä harteihin ja valvottava mereltä tulevia hyökyjä,jotta ennätettiin ajoissa heittäytyä pitkälleen.

Anttu vilkaisi hätäisesti sivulleen.

»Vain kaksi meitä enää on! Vain Jussi, parhain toverini, ja minä!»

Hän vilkaisi taakseen.

Joku mies ui siellä maata kohti.

Näkyi keltainen öljytakki, ja keltaiset housut — mies uimassa maata kohti — soutaen käsillään ja polkien saappaillaan vettä — se kuva jäi Antun ajatuksiin, eikä kadonnut sieltä.

Sitten hän kuuli Jussin huutavan:

— Nyt se tulee!

Suuri, musta, vaahtoharjainen hyöky vyöryi heitä kohti ja kantoi harteillaan laivan kajuutankattoa.

Sen jälkeen oli Suurleton kalju, harmaankiiltävä kukkula autio ja tyhjä.

Ei ketään noussut enää sen pinnalta seisomaan ja hakkaamaan käsiään harteisiinsa.

Kaikki oli meri niellyt.

— — —

Toisena joulupäivänä nousi aurinko kirkkaana, ja myrsky oli tyyntynyt.

Meri välkkyi kiiltävänä loivissa ummikkaissa.

Satakunta kalastajavenhettä oli kokoontunut Suurleton ja maan väliseen salmeen. Eräässä venheessä oli saaren pappi. Hän toimitti merellähautauksen — siunasi kaikkien maallisen tomuun heidän kostean hautansa rauhaan. »Jumalan henki liikkui vetten päällä.»

— — —

He eivät ensi hetkessä olleet ihan selvillä kuolemastaan. Heillä oli niin hyvä olo.

He olivat kuin suuressa salissa, kuin kirkossa — kuin joulukirkossa.

Siellä oli paljon ihmisiä, ainakin tuhat ja viisisataa henkeä.

Kuului puheensorinaa ja hiljaista urkujen soittoa, niinkuin jotain olisi odotettu.

Siinä seisoivat he kaikki UKKO-laivan miehet — kapteeni ja molemmat perämiehet — ja kokki — ja kokinapulainen — kaikki täällä.

Jussi ja Anttu seisoivat erään pilarin varjossa perällä.

Jussi kuiskasi Antulle:

— Katsohan Lokin Siiraa! Hän ei hellittänyt, ennenkuin laiva katosi!

Lokin Siira seisoi siinä vähän kauempana Jussista ja Antusta, sivuttain heihin.

Sipin Siira näytti niin onnelliselta. Hän katseli johonkin edessään päin, näyttäen parikymmentä vuotta nuoremmalta.

Hän oli pukeutunut kuin kirkkoon, tai juhlaan — parta ajeltuna — viiksien päät hiukan ylöspäin kipparassa — paidan kaulus niin ihmeen puhtaana ja kasvoilla autuuden ja onnen kajo.

Jussin teki mieli sanoa Antulle: »Katsohan Lokin Siiraa: hän on enemmän kuin joulukirkkoon menossa kuin taivaaseen menossa!», mutta ei sanonut kuitenkaan, koska pelkäsi toverinsa nauravan.

Sitten tuli kapteeni, ja heidät kaikki vietiin kuin lähemmäs alttaria, ja alkoi kuulua jouluvirren veisuu.

(Jatkuu sivulta 24.)

itselleen, valmistautuu Kontra miehen ikään ehtineen poikansa kanssa salaiselle käynnilleen sukulaisiinsa. Vaimo kieltelee miestään, koettaen herättää hänessä kammoa vieraan vallan pistimiä kohtaan.

— Annahan sentään olla menemättä, tiedäthän, että rajalla on viime aikoina ollut tavallista tiukempi vartiointi. Joudutte vielä surman suuhun. Lähetetään vain kirjelappunen kotiin, kyllä ne siellä ymmärtävät.

Mutta Kontra on taipumaton ja itsepäinen kuten tavallisesti eikä poikakaan välitä suuremmin äitinsä kiellosta.

— Menen minä, sanoo Kontra vakavana, menen vaikka tulta taivaasta sataisi! Me menemme kahden, ei meitä rajan kirot säikytä!

— Kyllä me menemme, isä ja minä, sanoo poikakin. Annetaan paukusta jos päälle tulevat!

Ja siihen päättyvät puheet ja estelyt.

Vanha, vuotava ruuhi vie heidät toiselle rannalle. Ilta on tiheän pimeyden peitossa, vain voimattomina viiruina kajastaa valo läheisistä taloista, ja elämä tuntuu täysin kuolleelta.

He nousevat epävarmoin askelin rantapengertä ylös. Nyt he ovat jo pellon pientarella, kun jostakin pimeyden keskeltä kajahtaa karheaääninen huuto, joka vaatii pysähtymään. He eivät ole sitä kuullakseenkaan, painaltavat vain juoksuun. Mutta rajan takainen pannahinen on täänpuoleisia nopeampi. Salamana suhahtaa panos pyssystä, ja kumea laukaus vavisuttaa hiljaista iltayön maisemaa.

— Ne ampuivat minua, roistot, huutaa poika kuin apua pyytäen.

Samassa kajahtaa uusi laukaus, jonka kaiku kiirii kauas rajauoman taa — panos pojan pyssystä.

Kontra syöksyy kuin haukka lyhyeltä etumatkaiselta taipaleeltaan, kohottaa pojan vavahtelevan ruumiin voimakkaille käsivarsilleen ja kantaa hänet alas ruuheen ja meloo takaisin kotirannalle.

Pojan haava on hengenvaarallinen, toteaa lääkäri, joka saapuu vasta aamun koittaessa. — Häntä ei voi pelastaa.

Niin saa Annula maksaa jälleen raskasta rajaveroa ja Kontra tuntea rajan läheisyyden entistä ankarampana. Ja siitä lähtien alkavat Kontran veret kuohuilla entistä kiivaammin. Yhä useammin hän vakuuttaa itselleen ja muille rajan asukkaille: Rajan on väistyttävä! Kaikki notkot ovat täytettävät, kaikki kukkulat tasoitettavat ja penkereltä penkerelle on kulkeva rauhallinen sukulaistie!

NUORISO JA ISÄNMAALLINEN KANSANLIIKE.

KIRJOITTANUT ELIAS SIMOJOKI.

Isänmaallinen Kansanliike on suurelta osaltaan *nuorisoliike.* Kun Lapuan lakeuksilta kajahti sotahuuto: »Näillä lakeuksilla ei saa pilkata Jumalaa eikä isänmaata», niin ne nuoret, jotka nuoruutensa varhaisimmassa keväässä olivat ottaneet osaa vapaussotaan ja sotiin heimokansojen puolesta, sekä heidän nuoremmat veljensä kuulivat ensimmäisinä tuon herätyshuudon ja ryhtyivät sen innoittamina taisteluun Lapuan hengessä.

»Murrosaikoina on nuorison astuttava aina esiin, uskallettava ja uhrauduttava silloin, kun vanhat viisaudessaan horjuvat» — on joku sanonut. Senvuoksi astui nuoriso nytkin esiin, niinkuin on astunut aina kansansa etsikon aikoina, niinkuin astui jääkäriliikkeen aikoina ja Vapaussodan päivinä, niinkuin niinä päivinä, jolloin lyötiin elämän ja kuoleman arpaa Eestin, Inkerin ja Karjalan kohtaloista.

Nuoruudenusko on väkevä ja siirtää vuoria. Sen tulevaisuudennäkemys lävistää tulevaisuuden esiripun ja se tajuaa intuitiivisesti, mitä on silloin tehtävä, kun vanhojen ja viisaiden usko pettää, ja ns. realipoliittiset laskelmat puhuvat toista kuin nuoruus.

Nuoruus ei vaadi itselleen mitään. Se ei tee opportunistisia laskelmia eikä huolehdi omasta tulevaisuudestaan silloin, kun se lähtee taisteluun sen aatteen puolesta, joka on sen tunnolle kirkastunut. Oletteko laskeneet, kuinka paljon ovat uhranneet monet niistäkin, jotka ottivat osaa Lapuan nousuun ja kuunnelkaa, kuuluuko heidän valitustaan kaduilla ja toreilla?

Maailmanhistoriassa eletään nyt ratkaisun aikoja. Loppujen lopuksi on kysymys vain *kahdesta* maailmankatsomuksesta: *valkoisesta* ja *punaisesta.* Näiden välillä on sovittelu lopultakin mahdoton, ja senvuoksi tässä valtavassa henkien taistelussa jauhautuu keskusta tomuksi näiden kahden taistelurintaman puristuksessa. Tulevaisuus on osoittava, kumpi maailmankatsomus tulee hallitsemaan ihmiskuntaa.

Nuoriso kieltäisi oman olemuksensa, jos se astuisi sovittelujen tielle nykyisessä henkien taistelussa. Se ei tyydy seisomaan *tuuliviirinä* näiden rintamien välillä. Hellittäkää ajoissa otteenne nuorisosta, te, jotka sitä tähän koetatte pakoittaa! Italian suuri nuorisoliike *»Balila»,* Saksan *»Hitlerjugend»* ja Suomen *»Sinimustat»* todistavat, että te olette taasen kerran laskeneet väärin. Isänmaallinen kansanliike tuntee riveissään nuoruuden valtimon väkevän lyönnin ja *sille kuuluu tulevaisuus* tässä maassa. Tämä on sellainen »painoton voimatekijä»

»Itsenäisyysklubi Junkkarit«

KIRJOITTANUT R. ALA-KULJU.

»Junkkarit! Olen varma siitä, että meidän rinnoissamme uinuu toiminnan tarmo. Herättäkäämme se. Valmistukaamme suureen tehtävään, joka meitä odottaa. Junkkarit! Omaksukaamme uusia aatteita, suuria päämääriä. Alkakaamme luoda uutta Suomea, ja historia tulee kertomaan meistä sukupolville, jotka elävät tuhansia vuosia meidän jälkeemme. Kaksikymmentä kuolematonta nimeä tulee elämään ikuisesti isänmaamme sointuvan nimen rinnalla. Meidän on aloitettava työ, joka tähtää siihen, että Suomen kansa nousee ja levittää valtansa Venäjän aroille ja Aasiaan.»

Näin kirjoittaa nuori koulupoika Junkkarilehdessään marraskuussa 1917.

Kaksikymmentä kuolematonta nimeä! Nimet lienevät outoja, ehkäpä unohtuneet, mutta isänmaan nimi elää. Ja Junkkarien aate elää ja kasvaa. Jotain nykyinenkin sukupolvi ja erikoisesti Suomen koululaiset vielä voivat junkkareilta saada. Siksi kerron heistä jonkun muistelman ja annan heidän itsensä kertoa ja julistaa.

»Valmistukaamme suureen tehtävään!» Tunsimme, että suuri tehtävä meitä odottaa. Tiesimmehän jääkäreistä, vanhempia tvereitammekin oli lähtenyt Saksaan. Kuulimme aktivistien puheita, tiesimme heidän teoistaan jotain. Olimme eläneet Lapuan päivän 1917, jolloin sanottiin: »Pyykki on pantu ja pysyy.» Olimme oppineet jääkärimarssin. Olimme vallankumouspäivinä maaliskuussa sinivalkoiset värit rinnassamme tapelleet punanauhaisia vastaan. Olimme päässeet »palokuntaankin». Näimme ryssäin huliganismin. Näimme oman kansalaisten häpeän. Tunsimme enemmän kuin ymmärsimme. Tunsimme, että meidänkin pitää toimia. Niin syntyi »Itsenäisyysklubi Junkkarit» syksyllä 1917. Nimen »junkkarit» se sai koska se muistutti »jääkäri»-nimitystä. Seuraan päätettiin ottaa enintään 20 Lapuan yhteiskoulun yliluokkain oppilasta ja edellisen vuoden ylioppilasta ankaran seulonnan jälkeen.

— Mussolinin sanoja käyttääkseni —, jota IKL:lle vihamieliset politikot ehkä eivät ole arvanneet ottaa huomioon laskelmissaan. *Ja siksi ne laskelmat eivät pidä.*

Entä *Horst Wessel?* Onko tällä uuden Saksan sankari-ihanteella vertauskohtaa omissa oloissamme? Te, jotka muistatte *Bobi Sivenin*, joka kaatui yksinäiselle vartiopaikalle Porajärvellä silloin, kun Suomen piti luovuttaa Repola ja Porajärvi Tarton häpeärauhan sanelemien ehtojen mukaisesti, voisitte vastata tähän. — *»Toivon, että tekoni omalta osaltaan sovittaa sen vääryyden, minkä Suomen Hallitus on Karjalaa kohtaan tehnyt . . .»*

Ja me muistamme heitä monta. Sotilastakki oli heille monta kertaa liian suuri, tuskin sormenpäät hihansuista näkyivät. Väsynein mielin, mutta sisukkain ilmein he taivalsivat eteenpäin, liian suurien kenkien hiertäessä verille jalat ja varusten painon pakottaessa olkapäitä. Mutta sittenkin he hiihtivät ja marssivat ja taistelivat siellä, missä oli tarvis, Suomessa, Eestissä ja Karjalassa, ja kaatuivat, missä oli tarvis, sydänveren pulputessa jäiselle hangelle.

Silloin, pureskellessa viimeistä leipäkannikkaa nälkäisen toverin kanssa, tai sitoessa hänen haavaansa, ei tullut koskaan puhetta kokoomuspuolueesta, ei edistyksestä, ei maalaisliitosta eikä muusta. Oli vain yksi, — sanoisinko — isänmaallinen kansanliike — tai paremminkin *nuorisoliike*, jonka kutsun olimme kuulleet sydämissämme ja sitä empimättä noudattaneet. On sanottu, että Isänmaallinen kansanliike julistaa *uutta* elämänkäsitystä taistellessaan kaikkia puolueita vastaan. Kuitenkin elää IKL:ssä sama ajatus, joka meille

Seura oli salainen. Jokainen vannoi valan isänmaalle ja teki vaitiololupauksen. Kokouksia pidettiin perustajajäsenten, Kuoppalan veljesten, kamarissa, jonne hiivittiin suuren, pimeän käräjäsalin lävitse.

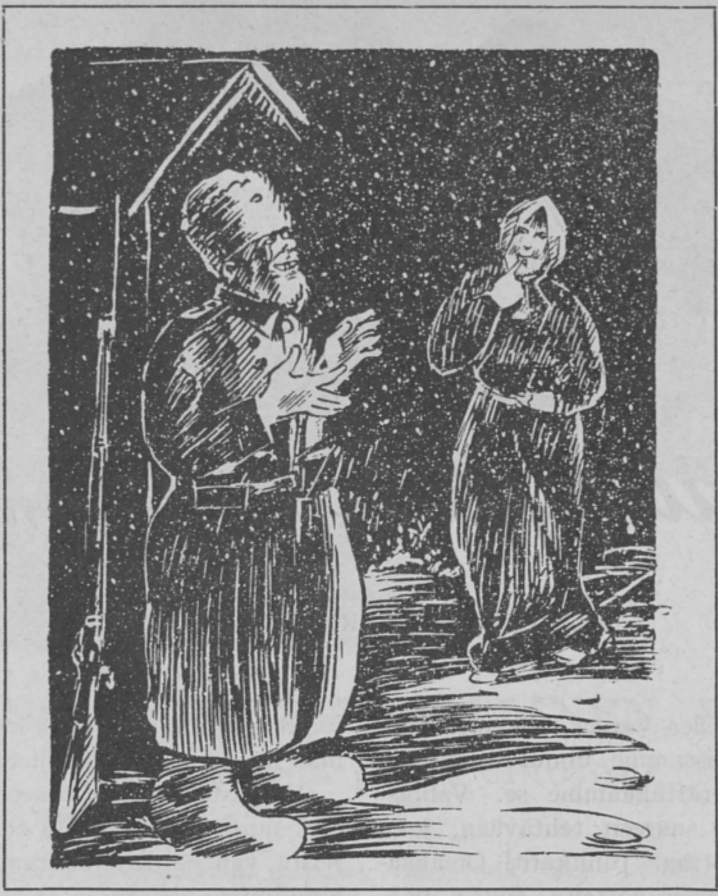

Seuran säännöistä on palanen jäljellä. Kahdeksas kohta kuuluu: »Päämääränä on, paitsi Suomen itsenäisyyttä, suomensukuisten kansojen yhdistäminen». Säännöt päättyvät sanoilla: »Ehdoton päättäväisyys, jatkuva toiminta ja tarmo vievät asiamme voittoon».

Jääkärien henkian toi leiman seuran koko toiminnalle. Olimme olleet liian nuoria päästäksemme heidän mukaansa. Nyt meidän oli koetettava korvata se. Tätä jääkäri-ihailua todistavat seuraavat rivit junkkarilehdestä: »Junkkarien tervehdys jääkäreille! Terve teille, te, Suomen uljaat pojat, jotka lähditte, rinnoissanne rakkauden ja vihan pyhät liekit, taistelemaan idän tyranniutta vastaan. Nuoret elämänne panitte alttiiksi temmeltäessänne niillä kentillä, joilla jo kerran ennenkin suomalaiset »Hakkapeliitat» niittivät kunniaa. Me siunaamme teitä, ja teitä on siunaava koko Suomen kansa. Me, Junkkarit, pidämme teitä esikuvinamme ja tahdomme teidän laillanne oppia, mitä on kaikkensa alttiiksi antava uhrimieli. Teidän johdollanne tahdomme nousta ja leijonalippumme kuljettaa halki Venäjän arojen ja Aasian aavikoiden. Teidän johdollanne tahdomme Ryssänmaan pimeän ruttopesän peräti hävittää ja heimolaisemme, sinne tänne eksyneet, yhteen koota. Teidän avullanne tahdomme luoda uuden Suomen valtakunnan. Terve siis teille, te jääkärit! Palatkaa pian! Innosta hehkuen me teitä odotamme!»

Miten valtava olikaan riemumme, kun parikin kertaa saimme vieraaksemme jääkärin kertomaan ihmeellisestä jääkärijoukosta ja selittämään meille sotataidon alkeita, kiväärin ja käsipommin rakennetta ja käyttöä.

Perinpohjin tahdoimme valmistua suureen tehtäväämme. Pöytäkirjoista, joista osa on säilynyt, mainitaan mm., että kaikki jäsenet sitoutuivat harjoittelemaan lippukieltä ja suorittamaan siinä tutkinnon. Edelleen päätettiin perustaa kartoitustoimikunta. Asetettiin toimikunta, jonka tuli ottaa selville kaikki ryssänkätyrit. Jokaisessa kokouksessa oli »katsaus poliittiselle taivaalle», jonka joku jäsenistä oli laatinut. Pidettiin myös esitelmiä erilaisista sotilaallisista asioista. Erinomaisen tärkeä oli toimikunta, jonka tuli suunnitella aseiden hankkimista klubille ja niille sopivan kätköpaikan löytämistä. Tähän toimintaan osallistuikin koko seura. Lapualla oli kivääreitä kylliksi soltuilla, eivätkä ne niistä suurta huolta pitäneet. Niitä onnistuttiin osaltaan ostamaan, osalta varastamaan. Osasimmehan koko lailla ryssää, antauduimme puheisiin vahti-

---

oli kirkastunut jo vapaussodan päivinä. Isänmaallisessa kansanliikkeessä on vapaussodan henkeä, nuorta uskoa ja alttiutta, ja senvuoksi se vastustamattomasti vetää Suomen nuorison puoleensa. Ja jos se tämän voittaa, se voittaa koko Suomen kansan.

Isänmaamme olemassaolo on nyt jos koskaan vaaranalainen. Idän jättiläinen jännittää voimiansa murtautuakseen Suomen kautta länsimaille. Hetkellä millä hyvänsä saattaa rajaseutu peittyä savuun ja tuleen. Sen vuoksi tarvitsemme nuorison, *joka pelkää Jumalaa, mutta ei sitten mitään muuta.* Meidän nuorisomme täytyy olla valmis syöksymään millä hetkellä hyvänsä ryssän kaasupilviä vastaan. Siihen ei kykene nuoriso, jonka siveellisen elämänvoiman on paheellinen elämäntapa murtanut, ja joka horjuu viettielämänsä pyörteessä kuin kaisla virrassa. Alas senvuoksi liberaalisen elämänkatsomuksen hentomielinen kasvatus ja sijalle esi-isiemme jäyhät tavat! Suomen nuoriso on valloitettava kevytmielisten huvitusten kurimuksesta takaisin isänmaalle. Tässä suhteessa on paljon laiminlyöty. Meidän täytyy kasvattaa Suomen nuoriso jo lapsista alkaen, kodissa, koulussa, yliopistossa ja jokaisessa elämänpiirissä, nuorisoksi, *jolla on vain yksi intohimo: Isänmaa. Ja tässä työssä meillä ei ole varaa hetkeäkään hukata.*

Jumala armahtakoon Suomen kansaa ja antakoon sille Herraa pelkäävän ja isänmaataan palavasti rakastavan nuorison, joka kykenee suorittamaan sille tarkoitetun maailmanhistoriallisen tehtävän: *uuden Suomen luomisen, joka on suuri ja vapaa!*

soltun kanssa ja houkuttelimme pois varastopaikalta. Reippain tapaus oli se, jolloin eräs junkkari naiseksi pukeutuneena houkutteli pois vahdin, ja toiset sillä aikaa tunkeutuivat Tynjälän rappeutuneeseen varastoon ja toivat itselleen kiväärit.

Tällaisessa toiminnassa saimme kerran auttaa Vihtori Kosolaa ja tohtori J. Malkamäkeä, jotka olivat keittäneet räjähdysaineita Kosolassa pommeja varten. Heiltä puuttui kuitenkin pommin kuoria. Saatiin selville, että näitä sisältävä rautatievaunu oli juuri saapunut Lapuan asemalle. Miten saada ne sieltä? Kosola keksi keinon. Hän otti mukaansa joukon junkkareita, houkutteli vahdin syrjemmälle, ja vahti, joka ei koulupoikia osannut minään pitää, ei huomannutkaan, kun nämä sulloivat taskuisa, jopa housunsakin täyteen pomminkuoria.

Pelkästään omaan pieneen piiriin ei toiminta saanut pysähtyä. Oli saatava herätetyksi koko nuoriso. Sitä varten päätettiin ruveta levittämään lentolehtisiä. Ensin niitä monistettiin. Kaikkien niitten sisältö kohdistui voimakkaaseen vaatimukseen oman kansallisen sotaväen saamisesta. Ensimmäisessä julistuksessa, jota naulattiin yönaikaan talojen seiniin, sanottiin mm. »Ainoa, mikä vielä voi pelastaa maamme, on voimakas, oma, kansallinen sotajoukko. Suomalaiset sotajoukot eivät ole ennenkään heihin asetettuja toiveita pettäneet, tokko nytkään, kun saavat oman asiansa puolesta taistella.» Alla oli nimi: joukko eteläpohjalaisia. Mutta vielä kauemmaksi tahdoimme saada äänemme kuulumaan kansallisen sotaväen puolesta. Tällaisen kirjelmän jätti eräs junkkari seuran kokoukselle: »Nuoret! Me näemme nykyään hallitsevan polven riitelevän vallasta. Samaan aikaan, kun olisi koko huomio pantava maan itsenäistymiseksi. Tämä osoittaa, että nykyinen hallitus ei kykene hallitsemaan itsenäistä Suomea. Olen varma, että meistä moni paheksuu tällaista menettelyä. Monella olisi halu sanoa sanansa, mutta meidän ääniämme pidetään heikkoina, vaikka ne nousevatkin nuorista, voimakkaista rinnoista. Ja kuitenkin on meillä oikeus sanoa sanamme ja vaatia, että ne otetaan huomioon, sillä kerranhan on meidän astuttava valtion ohjaksiin, kerranhan tämä maa tulee kuulumaan meille. Ja kerranhan on meidän tehtävä tili sekä omista että isäimme töistä. Ja jotta ei heidän muistonsa kävisi katkeraksi meille, on meidänkin saatava toivomuksemme kuuluviin. Meidän on puhuttava eduskunnalle! Junkkarit, meidän on eduskunnalle lähetettävä kirjelmä, joka jouduttaisi asevelvollisuusasian ratkaisua, sillä siinä on maan pelastus.»

Asiaa ei kauempaa pohdittu. Sarparannan yliskamarissa syntyi näin kuuluva kirjelmä: »Korkeasti kunnioitettava Suomen Tasavallan Eduskunta!

Tahdomme tämän kirjelmän kautta tulkita Etelä-Pohjanmaan nuorison yhteisen, hartaan toivomuksen: Tällä hetkellä emme halua muuta, kuin saada astua kotimaisen sotajoukon riveihin, siten palvellaksemme maatamme, turvataksemme sen etuja ja oikeuksia. Toivomme siis, että Eduskunta mitä pikimmin ratkaisisi asevelvollisuuskysymyksen myönteiseen suuntaan ja antaisi meille jo lähipäivinä kutsun.

Joukko eteläpohjalaisia nuoria miehiä.»

Toimeksi saaneet (3 nimeä).

Innokkaasti tiedustelimme, minkä vaikutuksen kirjelmämme tekisi, kun se eduskunnalle esitetään. Saimme pian kuulla, että sitä ei koskaan esitettäisi.

Joululoma lähestyi. Nyt oli tilaisuus levittää vapaudenaatetta laajemmalle. Päätimme lähettää lentolehtisen toveriemme mukana ympäri maan. Koulussamme oli maanviljelyslyseolaisia hyvinkin kaukaisilta paikkakunnilta. Eräs junkkari lähetettiin päiväksi Kokkolaan, illalla hän toi painetun lentolehtisen, joka kuului:

»Suomen tasavallan kansalaiset!

Elämme nykyään kohtalokkaita hetkiä. Näinä päivinä ratkaistaan Suomemme kohtalo vuosisadoiksi. Me olemme tähän asti eläneet orjan raskasta elämää vieraan vallan alla, mutta nyt emme enää tahdo. Näistä hetkistä nouskaamme, katkokaamme kahleemme ja murtakaamme vihollisvoimat. Meillä on oikeus olla vapaita. Meidän on menneisyys, meidän on tulevaisuus.

Nouskaamme me nousevan Suomen nuoret urhot, vaatikaamme kotimainen sotaväki. Astukaamme hehkuvan intomme voimalla mahtajia vastaan. Musertakaamme nuo viheliäiset ryssät, jotka maastamme imevät sen elonnesteet. Vaatikaamme kotimainen sotajoukko. Sen riveissä seuratkaamme leijonalippua voitosta voittoon. Poistamme vääryyden ja puollamme oikeutta. Me luomme silloin uutta Suomea, jonka sinisellä taivaalla hulmuaa leijonalippu, Suomen tasavallan voittoisa viiri.»

Tätä julistusta jaoimme myöskin junissa penkeille jättäen, ja kukin junkkari sai tehtäväkseen levittää sitä kotiseudullaan.

Tunsimme vaistomaisesti, että ratkaisun päivät lähenivät. Jääkäreitä liikkui yhä enemmän. Julkisemmiksi kävivät sotaharjoitukset, joita pidettiin yhteiskoululla. Toisten yläluokkalaisten kanssa olimme ahkerasti patrullissa Lapuan teillä järjestystä pitämässä. Kerran kävi Kosola koettelemassa hermojamme. Kun pimeänä marraskuun yönä marssimme eräällä syrjätiellä, kajahti läheltä karjaisu. »Kädet ylös»! ja silmäimme edessä erotimme kaksi pistoolin piippua. Jännittävää tilannetta kesti vain hetkisen, sen vapautti naurahdus ja hyväntahtoinen selitys: »Tahdoin vain koetella, mitäs pojat tekisivät tällaisessa tapauksessa.» Ja koulusta päässeet junkkarit, mukana oli neljä ylioppilasta, saivat olla mukana aseiden hakumatkoilla aktivistien kanssa, päästen lopulta Vimpelin sotakouluunkin.

Taistelukehoituksia sisälsi »Junkkari»-lehtemme: »Nouskaa tästä hetkestä. Vannokaa vala. Verivala isänmaalle. Ja vapauden aatteelle. Nouskaa kuin yksi mies! Kuulkaa junkkarit! Huutakaa mahtavaa vapauslaulua kansalle ja se herää. Se puistaa pois vuossataiskahleensa, se nousee, se ryntää, se voittaa. Te kaksikymmentä sankaria. Älkää väsykö, vaan nouskaa taisteluun. Teitä seuraavat tuhannet ja taas tuhannet ja te valloitatte maan. Te olette silloin näyttäneet, että

vielä kykenee Suomen mies nousemaan vuossataissorron alta, kykenee voittamaan ja kaatumaan sankarina.»

Sana »mahdotonta» oli junkkarien sanakirjasta pyyhitty pois. Toisinaan kuitenkin hiipi epäilys mieleen, tai ehkä enemmänkin katkeruus siitä, mikä myös alkoi näyttäytyä yhä selvempänä, siitä että osa kansaamme ei rakastanut maataan, ei vapautta, vaan liittyi ryssään. Marraskuun mellakoiden aikana kirjoitti Junkkari: »Tulevaisuutenne on oleva se, että jälleen painutte korpien kätköihin kuolemaan! Näin kaikui kohtalon pilkka. Kaikui kuin ruoskan isku paljaalle iholle. Poltti ja kirveli. — — Mutta me emme tyydy tähän, emmehän, Junkkarit? Nouskaamme nuoren intomme voimalla taistelemaan nurjaa kohtaloa vastaan. Myrskytuulen voimalla kiitäkäämme kohti kaukaista vapauttamme. Taistelkaamme! Huutakaamme vapauden aatetta kansallemme! Kirotkaamme sen sortajia! Ja Suomelle koittaa vapaus, ja varmalla äänellä voimme sanoa: Suomen kansa ei ole hukkuva!»

Tuska ja katkeruus mielessä näimme kehitykseen kulkevan siihen, ettei kansamme nousisi yksimielisenä sortajaansa vastaan. »Miksi te vuodatatte viatonta verta? Miksi tunteettomasti ruoskitte kansaa, mun suurta kärsivää kansaani?» nousee huokaus nuoresta rinnasta. Mutta seuraava sana on: olkaa kirottuja! Ryssän vihaan alkaa sekoittua viha punaisia pettureita kohtaan. Kainin merkki kuvaa tätä tunnetta: »Te punaiset. Kun on seurannut teidän töitänne, ei saata olla painamatta alas päätään häpeästä. Teitä syyttävät esi-isänne, sillä te olette häväisseet heidän muistoansa.

Teitä syyttävät ne miehet, jotka ovat uhranneet henkensä jättääkseen kerran jälkeläisilleen onnellisen maan.

Teitä syyttää nouseva polvi, sillä häpeänne on polttava heitäkin.

Teitä syyttää maa, jonka olette antaneet juoda viatonta verta. Aina kun mainitaan nimi Kain, olkoon se samalla kirous teidän nimellenne.

Aina kun lausutaan nimi Efialtes, olkoon se samalla leiviskänä rikoksienne taakkaan.

Sillä olettehan myyneet isänmaan ryssän pistimille!»

Tämä tunne, viha sortajia vastaan, isänmaan petturuutta ja kunniattomuutta vastaan ilmenee myös niissä »näytelmissä», joita luettiin seuran kokouksissa. Ne ovat hiukan erikoisia laadultaan. Mainitsen erään vain: »Helvetissä». Henkilöt: Efialtes, Bobrikoff, Marat, Rasputin, Suutari Scot, Iivana, Punikoff, Vahti Juus. Sen katkeruuden, joka nuorison sydämissä syntyi punaisten yhä selvemmin yhtyessä ryssiin, ymmärtää vain se, joka samalla tuntee sen uskon ja innon ja rakkauden, jolla junkkarit antautuivat isänmaan vapauttamisen aatteelle. Eikä kylmä todellisuus heille kuitenkaan vielä ollut paljastunut.

Kuin vastapainona oman kansan jakautumiselle huusimme koko Suomen heimon vapauttamista. »Suomen kansa on tullut heikoksi. Mutta sen täytyy nousta, katkoa kahleensa ja luoda uutta Suomea, uutta mahtavaa Suomea, jonka rajoilla ei ääriä ole. Meidän on pyrittävä toteuttamaan ihaninta aatetta, mikä voi Suomen nuorukaisen otsan seppelöidä, aatetta yhdistää kaikki Suomen heimot saman ylvään leijonalipun alle. Meidän on, uhraamalla nuorten hurmeittemme kiivain sykintä, uhraamalla nuoruutemme tuli, sitkeästi, kylmästi, tunnottomasti, stoalaisella tyyneydellä taisteltava idän barbaareja vastaan. Meidän on koko maailmalle näytettävä, miten laajaksi kasvaa Suomalainen valta. — Virittäkää vapauden laulunne heimojemme laajoille asuinsijoille. Antakaa heimokansoillemme uutta intoa ja tarmoa olemassaolonsa taistelussa ja he yhtyvät uuteen lauluun, vapauden lauluun, ja he seuraavat mahtavan Suomen suurta armeijaa. — —

Tarttukaa jäntevin käsin pyhään lippuumme, ja älkää ennen uupuko, kuin olette sen kantaneet Jäämeren ärjyviin aaltoihin.»

Tapausten kulku kiihtyi. Joululomalta palattua meni aika aseiden hankinnassa ja suojeluskunnan harjoituksissa. Omaa sotaväkeä emme saaneet, mutta olihan suojeluskunnat. Junkkariklubi ei enää joutanut yhtä usein kokoontumaan. Sanoista oli siirrytty tekoihin. Viimeisen koulutuntinsakin kahdeksannen luokan junkkarit suorittivat erikoisissa oloissa. Juhlasalissa oli aseharjoitukset. Matematiikan maisteri haki pojat kokeisiin. Kiväärit asetettiin pulpettia vasten ja pistin vyöllä koetettiin syventyä ongelmiin. Mutta aatokset liikkuivat muualla, kulkivat jo niillä teillä, joita kohta todellisuudessa astelimme, isänmaan vapauden tiellä.

Junkkarit kaikki olivat mukana vapaussodassa. Viimeiseen seuramme kokoukseen kirjoitti Paavo Sarparanta ateenalaisten laulusta: Ateenalainen äiti lausui, antaessaan sotaan lähtevälle pojalleen kilven: »Palaa sen päällä tai sen kanssa!» Siis: kuole tai voita! Eikö isänmaa meiltäkin vaadi kaikkeamme, nuorta, kukkeaa, toivorikasta elämäämmekin, jos niin tarvitaan? Vaatii, ja sillä on oikeus vaatia. — Etummaisina meidän täytyy olla sen suojelusjoukoissa, eikä arkoina, toisten turvissa, aina valmiina pakenemaan vaaran uhatessa. Sankareiksi meidänkin täytyy pyrkiä, vaikkakaan emme tuota nimeä saavuttaisi, niin omassa sydämessämme kuitenkin tietäisimme kaikkemme antaneemme.

»Eespäin voittaen siis, te sankarit vahvat ja nuoret, väistymys mielestä pois, pelvosta tunnetta ei.»

Hän kaatui sankarina sananmukaisesti joukkonsa edessä. Samoin Arvi Kuoppala, jonka ryhmä kaatui suoraan riviin hänen taakseen. Veljensä Esa Kuoppala oli lapualaisten ensimmäinen uhri. Ilmari Laurila kaatui sankarina, johtaessaan Länkipohjassa joukkonsa rynnäkköön. Toiset palasivat, monet haavoittuneina. Useat junkkareista taistelivat sitten heimomme puolesta Virossa, Aunuksessa, Karjalassa. Puolet junkkareista on jo isänmaan mullassa, monen elämä on ollut kovaa ja rauhatonta. Eivät junkkarit ehkä olleet toisia paremmat. Mutta tuo seura oli voimakas ilmenemys siitä hengestä, joka laajalti syttyi nuorten sydämissä vapaustaistelun aatevuonna.

Junkkarien aate elää. Sinimustat kantavat sitä voittoon.

SOTILASPOJAN UNI

Olin nukkunut jäljestä ankaran työn,
ja kun heräsin hohteessa aamun,
minun poskeni hehkui ja jyskytti syön,
— olin nähnyt mä taattoni haamun.
»Hyvä, poikani!» mulle hän virkkoi näin,
»sinä sankarin merkkejä kannat.
Minä nään sinun astuvan pystyssä päin,
ja sä henkesi Suomelle annat!

Hyvä on, hyvin oot sinä alkanut ties,
samoin taisteli taattosi täällä.
Sodan pauhuista tullut on Suomen mies
joko kilvin tai kilpensä päällä.
Sitä varten nyt helppoa nukkua on,
kun me haudasta huomata saamme:
Omat poikamme tohtivat taistelohon
ja he nostavat kunniaamme.

Tämä viesti vie veljille kiertämään,
sana saata nyt kansalle soimaan:
Tähän maahan ei ryssistä yksikään
tule hengissä riehakoimaan.
Vala tää joko voittoon tai kuoloon vie,
omaan luotamme kuntoon ja voimaan,
yli ruumiimme maahan käy ryssien tie
jalon hurmehen purppuroimaan!»

Reino Hirviseppä.

Oi, ilmestyithän ihme!
Taas oothan päistäriköin matkaan lähtenyt.
Oi, säihky, polttele ja vuoda kultavihme,
mua poltinvitsoin lyö, siit' että epäillyt
oon, houkka, armoasi, etten kannustasi
oo kupehissa elonratsuin tuntenut
jok' ainoo hetki, tuntenut, tään paahtamasi
maan pintaa kiitänyt ja hurjaan taistellut
sun riemus vuoks.

Nyt rankaise mua säkenilläs!
Nää näännä jäseneni kelmän kalvakkaat,
tää ruumis uuvuta ja naulaa sätehilläs,
lyö maata vasten polttavaa kuin Messiaat
päin ristipuita lyödään, silloin niin hurjin tuoksein
nää suonten punapisaraiset rientelee
kuin ahdingossa ratsut. Näin, oi, saavu luoksein!
Oi, paista kohtisuoraan, jotta korkenee
mun pääni ylle varjonsa.

Oi, alkuhyvä,
suo voitto riemulle kuin soit sen itselles,
alusta aikain voitit tai tää hämärtyvä
sa silmä sokaise ja säihkysäilines
mua rintaan piirrä.

Lauri Haarla.

LASTEN JOULUKUVIA.

I. K. L:n joulu on myös lasten joulu. Senvuoksi ei tämä lehti ole tahtonut heitäkään unohtaa. I. K. L:n aikaihmiset tietävät, että lapset ovat — lapsia. Siksi heille nyt nämä muutamat kuvat.

Senvuoksi sinä, Matti, joka osaat jo lukea, lue tämä pikkuveikollesi ja siskollesi. Lue allekirjoitukset. Ja selitä heille. Selitä, kuka on tämä »Matti», joka pitää kädessään suojeluskuntapoikaa. Kerro näistä, jotka ottavat osaa joulunäytelmään. Ja näistä, jotka ovat päässeet ajelemaan Joulupukin kanssa. Mutta — keitä ovat nämä, jotka ovat lähteneet joulukuusta hakemaan? Siinähän on

Joulukuusen haussa.

Kun tuli jouluyö ja mentiin nukkumaan.

Kuusta koristetaan. Valok. Havas.

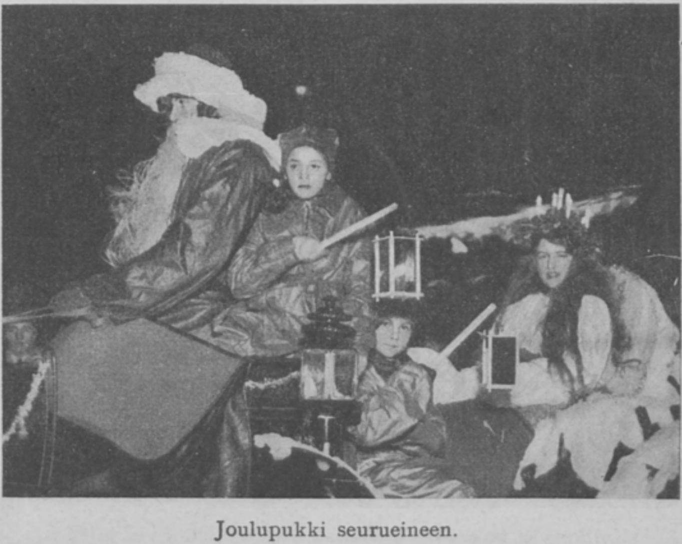

Joulupukki seurueineen.

kaksi pientä poikaa. Ehkä toinen voisit olla sinä, Kalle, ja toinen sinä, Juhani? Vai mitä? Ja tämän kuusenhakukuvan alla on poika ja tyttö, jotka koristavat kuusta. Koetapa arvata, keitä ne ovat. Tuo nukkumaan mennyt ei ainakaan voi olla tuo poika, joka tytön kanssa koristaa kuusta. Sillä nukkuja on paljon pienempi. Mutta — ehkäpä hän on sinun pikkuveljesi Erkki, joka sai jouluksi pienen puuhevosen? Kuvakirjojen katselijat sinä ehkä tunnet. Ne ovat niin tutun näköiset. Enkelit sinä tunnet. Niillähän on selässä siivet. Mutta — kuka on tämä pikkumies, joka katselee ylospäin? Hänestä on tässä sanottu, että hän »näki tähden». Voitko sanoa, missä puhutaan

Joulunäytelmä.

Matti ja suojeluskuntapoika.

»Kylläpä se pukki osasi valita! Olimmekohan me kilttejä?»

»Kyllä kai . . . katsopas tätä». Valok. Havas.

Jeesuksen syntymä.

Enkeli, jolla on tähti otsassa.

Ja katso: hän näki tähden.

miehistä, jotka »näkivät tähden»? Ehkä olet koulussa lukenut? Silloin voit kertoa pienemmille. Mutta — eikö ole hauskaa, että näinkin pieni jo kuuluu Itämaan »tietäjiin».

Ja kysy sitten lopuksi isältä, mikä on I. K. L. Hän selittää sinulle.

Arvi-setä.

Enkelit soittavat lapsen kehdon ääressä.

Körttikylässä

KIRJOITTANUT SAMULI PAULAHARJU.

Olet kiertänyt suurta Suomea vähän sinne ja tänne, olet nähnyt sitkeän kansan raatavan etelän viljavia vainioita ja Kainuun karuja nälkämaita sekä Lapin suuria jänkiä, olet nähnyt sen soutavan myrskyissä meuruavaa Ruijanmerta sekä möykkäävän PohjoisRuotsin avaroissa erämaissa . .

Mutta sattuu kerran vaelluksesi Etelä-Pohjanmaan suurille lakeuksille. Siellä näet merkillisen maan ja kohtaat kansan, jonkalaista tuskin ennen olet tavannut.

On edessäsi sinistävä maanaukea, avarampi Lapin suurimpia aapoja. Siinä lainehtii tumma leipävilja, ruis, jumalanvilja, siinä musta kytömaa työntää miehenmittaista kauraa, ja taas väkevä luhta puskee heinää kuin hamppumännikköä.

Ja tällä rannattomalla aukealla isännöi kansa, tummanpuhuva, pystypäinen eteläpohjalainen, joka yhtä kiukkuisena hyökkää sekä rääsyisen rämäkön että ruman ryssän kimppuun, eikä pelkää ketään muuta kuin Jumalaa. Siintävä lakeus, jossa jumalantuulet saavat vapaasti vaeltaa, on kasvattanut kansan, jonka jäykkää niskaa ei helposti taivuteta. Milloin vain maan vapaus on ollut vaarassa, on lakeuksien peloton mies aina ensimmäisenä ollut vaihtamassa ojapiiluansa sotakirveeseen.

Lakeus.

Härmäläinen talo.

Suurella aukealla ajavat valtatiet kahta puolta leveää jokea, ja kytömaiden kansa asuu komeissa taloissa pitkin jokivartta. Monet talot katselevat kaksikerroksisina yli kaikkien muiden. Ne ovat vanhoja kunnianarvoisia rakennuksia, lakeuden linnoja, joita hallitsevat itsetietoiset sarkatakkiset isännät.

Joudut körttikylään körttitalon hoitoihin — ja saat taas uusia elämyksiä.

Olet kyllä matkoillasi sattunut näkemään tummia körttiukkoja, tasatukkia, olet nurkkasilmällä katsonut heidän omituista pystykaulustakkiaan ja sen takahelman kolmihaaraa. Olet ennakkoluuloisena muun maailman mukana pitänyt koruttoman sarkatakin tasatukkaista, hiljaista isäntää itsevanhurskaana ja uskonylpeänä . . .

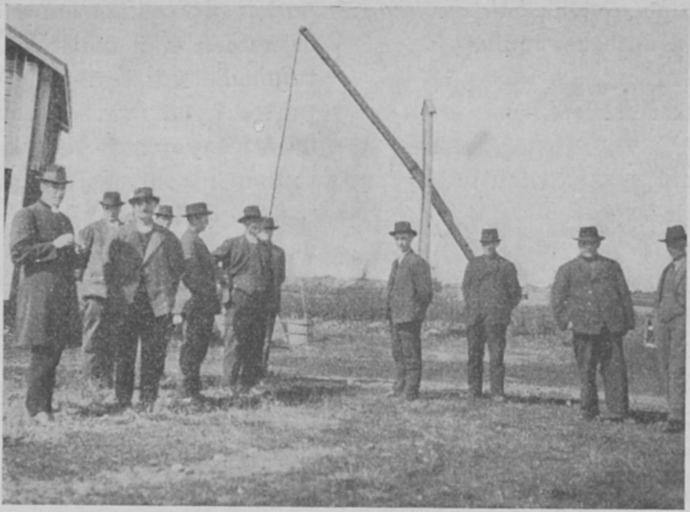

Pappi ja körttiläismiehiä.

Niin että oli hyvä, että jouduit körttihameiden hoitoihin.

Lakeuksien mailla on paljon körttiläisiä, kokonaiset kylät ovat melkein kokonaan körttihengen vallassa. Paavo Ruotsalaisen ja Niiles Kustaa Malmbergin lietsoma Herran tuli on käynyt yli kylien polttaen ja valmistaen ylpeitä sydämiä Herran hengelle, niinkuin kytötuli ryntää yli peltojen polttaen tumman turpeen jumalanviljaa tuottavaksi tulimullaksi.

Suomen vanhakansa kyllä tietää, mitä on työnteko ja talonpito, lakeuksien kansa raataa vainioillaan kaikkein ahkerimmin — ja körttitalo pitää laiskottelemista

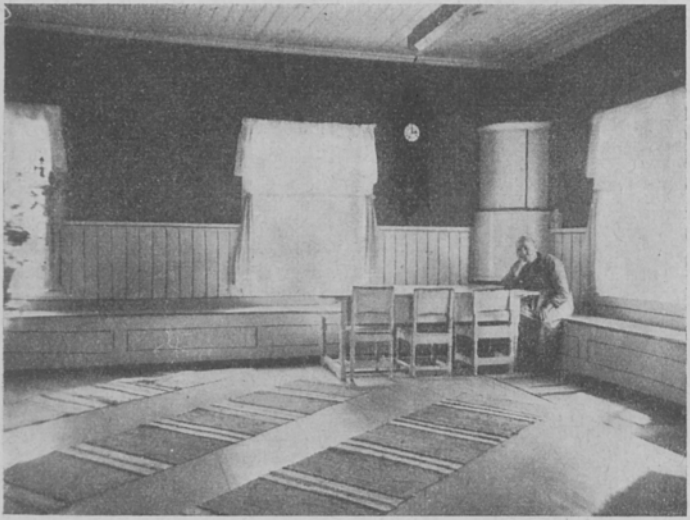

Eteläpohjalaisen pirtin sisusta.

suorastaan suurena syntinä. Mutta työnteko on Jumalan käskyjen täyttämistä, jokapäiväistä jumalanpalvelusta.

Niinpä onkin koko talo ja koko kylä aina työssä aamuvarhaisesta iltamyöhäiseen. Isäntä kapistaa väen jalkeille, ja emäntä kuuluttaa vellikellolla kolme kertaa päivässä työkansan ruokaverolle. Muualla maailmassa jonkinlaisenkin talon isäntä on jo niin iso isäntä, että kääntyilee vain kotona kädet taskuissa taikka kenottaa kiikkutuolissa ja joskus komeillakseen käy katsomassa työväkensä touhuamista. Mutta lakeuksien isäntä, hyvänkin talon päämies, painelee itse ensi miehenä työmaalle ja puskee pellolla niinkuin muutkin miehet. Ei häpeä hyvä seksmannikaan, koko kylän kunnioittama valkopäinen vanhus, astella sontakuorman ajomiehenä, ja kylän kaikkein varakkain körtti-isäntä, ikämies hänkin, on sellainen mies, että kehtaa kyllä päivät päästään rääpiä rapaista kydönojaa. Ei hän työtä häpeä, eikä pidä kytömaan rapoja likaisuutena. Tulee ukko semmoisenaan vain naapuriinkin vieraita puhuttelemaan. »Mies on työnsä näköinen», on körttitalon ja koko lakeuden tunnus.

Ja päivät hääritään ahkerassa työssä, milloin kytömaalla, milloin kesantopellolla, kuka kyntämässä, ken ojanluonnissa, kuka pyörtänötä kuokkimassa, kuka missäkin. Mutta illalla ennättää kylänväki vielä vieraiden kanssa haastelemaan, kutsuu heidät kotiinsakin, ja sinne saapuvat myös naapurit koko joukolla. Tarinoidaan hyvinä tovereina myöhäiseen hetkeen asti. Eivätkä körttiläiset, niinkuin monesti kuullaan sanottavan, jokapäiväisessä elämässään ole suinkaan mitään synkkää, aina mustissa murjottavaa väkeä. Keskustellaan talossa kaiken maailman asioita, muistellaan vanhoja, lasketaan leikkiäkin, jopa muutamat hyvät körttiukot ovat mestareita leikinlaskuun. Mutta ei kyllä koskaan kuulla mitään sopimatonta, raa'asta puhumattakaan. Körttitalon ilta on mieluisa ilta kenelle hyvänsä, vaikka »suruttomallekin». Ja lopuksi kajahtaa iltavirsi, yhteisin voimin veisattuna:

»Tuon tästä päivästä kiitoksen sulle;
Häveten Herra tunnustan sen:

Seuraväkeä.

Huono on ollut mun palveluksen',
Vaan anna armosta anteeksi mulle,
Unhota useat puutokseni,
Tämänkin päiväiset rikokseni.»

Käypä päivänä muutamana sana kautta kylien, että Juhan talossa on illalla seurat. Saapuu saarnamieheksi tuttu naapurikirkon pappi, tulee joku maallikkopuhujakin. Ja kansa päättää tavallista aikaisemmin päivätyönsä, pukee puhtaat körttipuvut päälleen ja vaeltaa koko kylän väellä Juhan taloon seuroihin. Kuullaan sitten kerran taas kutsu naapuripitäjän hyvästä körttitalosta, ja sinne muuanna kesäisenä sunnuntaina ajetaan suurin joukoin monesta kylästä ja monelta kirkolta. Toiset lennättävät autolla, toiset keikuttelevat kieseillä, muutamat mennä hyrräävät polkupyörällä, ja lähiseutulaiset astelevat jalkaisin. Ja talohon tulee vieraita pari- kolmekin sataa — kaikki samaa tummaa körttikansaa. Talossa vieraat syötetään ja juotetaan, ja sitten tulee jumalansanan vuoro.

Väkevänä kaikuu satalukuisen kansan veisuu kesäisellä pihamaalla, ja hartaana kuuntelee koko väki saarnamiestä. Vanhat ja ikäihmiset istuvat paikalle varatuilla lankkupenkeillä, nuoremmat ihmiset vain pitkin pihaa nurmikolla, nuoret äiditkin lapsi sylissään. Laitapuolissa pikku pojat kellettelevät pitkällään ruohikossa taikka istuvat aidalla taikka lutin tikapuilla, taikka kurkistelevat lutinsolan etuaukoista.

Siinä pihantäyteinen tumma kansa, ylpeä lakeuden kansa istuu nöyränä kumarruksissa, jäyhät körttiharmaat miehet, tasatukka kahtaalle kammattuna, tyynet mustapukuiset naiset, tummansininen huivi hartioillaan. Ei siinä ääneen itketä, eikä ilosta hihkuta, istutaan vain vakavina, vuoroin veisaten niin, että kartano kaikuu, vuoroin kuunnellen saarnaa. Ja kun iltapuoli joutuu, veisataan valtava kiitosvirsi ja lähdetään hiljaisina ajamaan kohti kotikyliä.

Lakeuden körttikansa kätkee sanan sydämeensä, iloitsee ja suree omassa hiljaisessa mielessään. Ei körttipukuinen koskaan huutele hurskaudestaan eikä lujasta uskostaan eikä omista ansioistaan, eikä hän suinkaan tummalla körttitakillaan aio taivaaseen pyrkiä. Hän tuntee kyllä syntikurjuutensa, tuntee pienuutensa ja mitättömyytensä Jumalan edessä. Siksi hän turvautuukin kokonaan Jumalan armoon. Jumala kyllä tietää, minkälainen hän on ja pyhän oikeutensa mukaan hänet tuomitsee. Suurien kytömaiden ja ruisvainioiden pystypäinen raataja on suuren Herransa edessä vain halpa vaeltaja, niinkuin hän veisaakin:

»Minä vaivainen mato ja matkamies
Monta vaarallist' vaellan retkee,
Isänmaat' etseissän' tässä ties',
Ja odotan ehtooni hetkee.»

Ja maanantaina körttiharmaat maanvaeltajat taas häärivät ahkerina arkitöissään, kunnes jälleen jonkin viikon kuluttua jonakin iltana kokoonnutaan johonkin kylän taloon pieniä seuroja istumaan. Taikka tarvitsee nevantakaisen uudismökin ukko apua kytömaan tekoon. Tulee kutsu, ja kohta kylän koko mieskansa astelee kuokka olalla nevan taakse. Lyhyt iltarupeama vain, ja mökin isännän rääsyinen rämäkkö on repäisty hyväksi kytömaaksi. Mutta iltamyöhällä, ennenkuin lähdetään pois, istutaan hämärässä tuvassa vielä hetkinen jumalansanan valossa ja veisataan iltavirsi päivätyön päätteeksi.

Suruttomat maailman ihmiset kyllä sanovat körttiläisten joutavia juoksevan ja turhaan kuluttavan aikaansa seurojen pidossa. Mutta minkä körttikansa kuluttaa päiviä seuroihinsa, sen se ottaa monin verroin takaisin sekä korvaa jokapäiväisellä ahkeruudella ja tyytyväisellä mielellä. Ja körttiläiset ovat järjestään hyvin aikaantulevaa väkeä.

Körttikansa ei puolestaan ketään tuomitse, eikä liioin toisen uskoa moiti. »Jumala yksin tietää ja tuomitsee . . . olkoon jokainen omassa uskossaan . . . Kurjia syntisiä me kyllä olemme kaikki», kuulee körttiläisen sanovan.

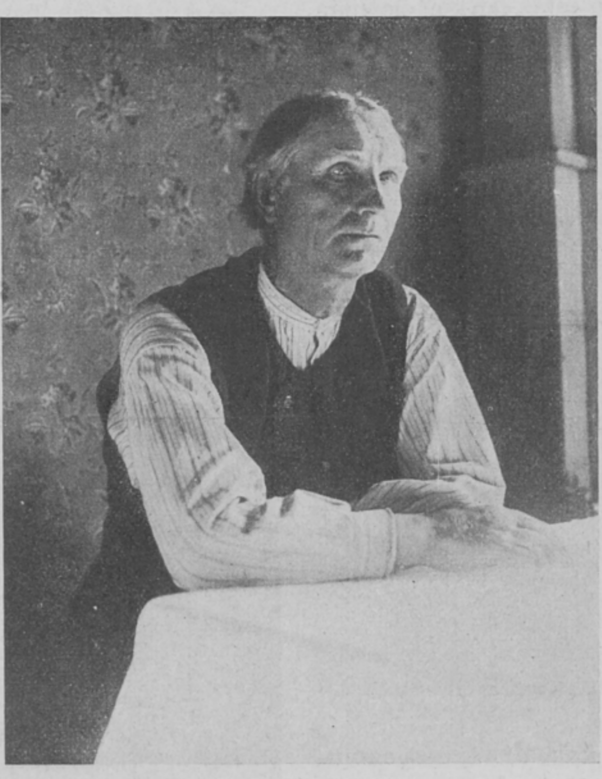

Eteläpohjalainen talonisäntä.

J. O. HANNULA

SUOMEN VAPAUS-SODAN HISTORIA

Uutta, ennen tuntematonta aineistoa.

15 vuotta on tänä vuonna kulunut itsenäisen Suomen hurmeisesta syntymähetkestä. Vasta nyt alkaa olla koossa ja käytettävissä enin historiallinen aineisto — kirjallinen ja kuvallinen —, joka luotettavasti valaisee meille Suomen suurimman ja verisimmän ja samalla tuloksiltaan tärkeimmän sodan alkusyyt, taistelutoimien suunnittelun, johdon ja menon sekä lopulliset seuraukset. Minkään aikaisemman vapaussodan historian kirjoittajilla ei ole ollut tällaista suuriarvoista aineskokoelmaa käytettävänään, joka nyt on koossa Sota-arkistossa ja Sotamuseossa ynnä monien yksityisten historian tutkijain ja harrastajain kokoelmissa.

Majuri J. O. Hannula, Sotakorkeakoulumme etevä sotahistorian opettaja, joka upseeri- ja opettajatoimensa yhteydessä on joutunut tutustumaan tähän suurelle yleisölle ennen tuntemattomaan aineistoon perinpohjaisimmin kuin useimmat muut, on nyt monien kehoituksesta kirjoittanut verrattoman

„Suomen Vapaussodan Historian"

Arcturuksen kannelta. Jääkärit matkustivat siviilipuvuissa.

Harvinaisen rikas uusi kuvitus.

Erikoista huomiota on kiinnitetty teoksen kuvalliseen esitykseen. **170 syväpainokuvassa** nähdään ilmi elävänä koko sodan kulku ensimmäisestä viimeiseen vaiheeseen. Joukossa on paljon harvinaisia löytöjä, myöskin **punaiselta rintamalta.** Lisäksi on joukko tekstiin liittyviä autotyyppikuvia. Tekijän laatimat **tilannekartat** — nekin omalaatuisia alallaan — selventävät sotatoimien kuvausta.

Erityisen mainintansa ansaitsee tekijän joustava kertomistapa ja tyyli. Vaikka kysymyksessä onkin asiallinen historiateos, on kerronta värikästä ja ilmeikästä, mikä vain lisää itse kuvauksen jännittävyyttä. Eräitä tilanteita — sodallahan voivat olla myöskin omat koomilliset tilanteensa — tekijä on katsellut mitä raikkaimman huumorin silmillä horjahtamatta silti sivuun asiallisuudestaan.

Kaikkien kansalaisten kirja!

Kustantaja: WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ.

Hiihto-osasto Suodenniemen taistelussa.

Teoksen **hinta** on asetettu mahdollisim-man **alhaiseksi**

Nidottuna 60 mk.
kangaskansis 75 mk.
$^1/_2$-nahkakans 100 mk.

Allaoleva tilauslippu lähetetään lähimpään kirjakauppaan tai kustant. (Werner Söderström Oy., Porvo

Leikataan tästä

KIRJATILAUS

Lähettäkää minulle seuraavat teokset (mitä en halua, olen pyyhkinyt):

Hannula: SUOMEN VAPAUSSODAN HISTORIA, nid. 60:— / sid. 75:— / $^1/_2$-nk. 100:—.

SUOMEN PUOLUSTUSVOIMAT. (Valtava isänmaallinen historiateos Suomen entisistä ja nykyisistä puolustusvoimista.) Sid. 130:— / $^1/_2$-nk. 160:—.

Volkmann: MAAILMANSOTA 1914—1918. (Suurta huomiota herättänyt, luotettava kokonaisesitys.) Nid. 75:— / sid. 90:—.

Nimi: ....

Toimi: ....

Postiosoite: ....

Salmelan miehuullista luonnetta todistaa mm. se, että hän seuraavina päivinä yhä edelleen tarmokaasti johti puolustuta, huolimatta siitä, ettei taistelun jatkaminen vastannut hänen vakaumustaan. *Eino Rahja* oli muutamaa päivää aikaisemmin tullut Helsinkiin järjestämään apua Tampereelle. Salmelan 26 p:nä lähetin mukana Rahjalle lähettämä kirje antaa käsityksen siitä, millaiseksi saarroksissa olevien punaisten voimien johtaja käsitti tilanteen. »Ellette toimi ripeämmin kuin tähän saakka, on tykistöampumatarpeet lopussa ja silloin me olemme menneitä, tai ainakin joutuneet parrikaateille taisteluun lahtareitten kanssa», hän mm. kirjoittaa. »Koeta siis murtautua jos sinulla on jommoinenkin sakki suoraan Lempäälän kautta Tampereelle. Ensi yön aikana on sinun koetettava saada tuoreilla voimillasi tie Tampereelle avonaiseksi, muuten meiltä loppuu kuten sanoin ampumavarat ja silloin olemme menetetyt. Olemme saarretut myöskin Siuron kohdalta, sillä Kyröskoskelta on joukot tulleet 50 lahtarin edellä Tampereelle. — — — — Minä olen väsynyt kun olen yksin saanut tätä putiikkia johtaa, ei ole kukaan joka vähänkin antaisi neuvoja minulle. Hermostoni alkaa melkein olla loppu niinkuin tästä tiedonannostakin näet, en ole koko piirityksen aikana unta silmiini saanut. Kaikki läksi mikä millekin ilman suunnalle omille asioilleen, en tiedä minkä vuoksi, ja mistä syystä olin minä pakoitettu tätä vastuunalaista tointa yksin hoitamaan. Hyrskynmurrolle tuli kiire Turkuun samoin myöskin toisille juuri silloin kuin kaikkien esikunta miesten voimaa olisi tarvittu.» — — — — Suorastaan yli-inhimillisiä ponnistuksia vaadittiinkin epäilemättä niissä olosuhteissa johtajalta, joka tunsi syvästi velvollisuutensa.

Kaupungissa vallitsi luja sotilasdiktatuuri. Katuliikennettä rajoitettiin ankarasti, valot sammutettiin öisin, kotietsintöjä toimitettiin tarmokkaasti piileskelevien punakaartilaisten pakottamiseksi takaisin riveihin ja muun miehisen väestön mobilisoimiseksi töihin puolustuksen tehostamiseksi. »*Kansan Lehti*» kiihotti kaikin tavoin. Apu etelästä päin oli tässä kiihotuksessa tärkeä väline. »Lahtarien julmuudet» oli toinen tuhka tiheään viljelty käsite. Joukkoihin koetettiin saada istutetuksi sellainen käsitys, että niiden kohtalo tulisi olemaan kauhea, jos verenhimoisen vihollisen onnistuisi tunkeutua kaupunkiin. Punakaartilaisten olisi joka tapauksessa paras myydä henkensä mahdollisimman kalliisti. Huomattava osa punaisia uskoikin yhä edelleen kiihottajia.

Tekstinäyte.

Konekiväärit jäävät jälkeen nopeassa tahdissa, mutta niitä ei ehditä jäädä odottamaan — nopeasti vain eteenpäin. Komppania ylittää porrasta myöten kosken. Punaiset puuhaavat lähellä kenttäkanuunaa ja konekivääriä ampumakuntoon, mutta jääkärit tekevät muutamalla hyvin tähdätyllä laukauksella kummankin miehistön vaarattomaksi. Pian ollaan onnellisesti kosken länsipuolella — komppania on nyt keskellä Tamperetta. »Älkää saatanat peräytyköl» huutaa joku punakaartilaispäällikkö nähdessään komppanian juoksevan — luulee punaiseksi, asemilta pakenevaksi joukoksi!

Pian komppania painaa Läntistä katua pitkin suoraan Näsilinnaa kohti; silloin tällöin, varsinkin kadunkulmauksissa, tulee vastaan punaisia osastoja, käydään pistintaistelua, käsikranaatit räjähtelevät. Jääkärit juoksevat sivuilla pitäen komppaniaa koossa; silloin tällöin kuuluu huuto: »Melin, Melin, tuolla punikkeja!», tai: »Älä perhana ammu, se on Melin!» Vihdoin saavutetaan Näsilinna, joka vallataan lyhyen, mutta verisen käsikähmän jälkeen. Komppanian päällikkö kiipeää rakennuksen katolle ja koettaa saada yleissilmäyksen tilanteesta. Hän toteaa tällöin, että taistelua käydään vielä kosken itäpuolella. Komppania on siis täydellisesti eristettynä, ja samassa punaiset avaavat kaikilta tahoilta tulen. Piiritystaistelu alkaa komppanian puolustaessa koko 3. päivän uljaasti »linnaansa» ja sitoessa melkoisia punaisia voimia.

Taistelu oli sillä välin jatkunut kiivaana kosken itäpuolella. Malmbergin joukkojen saavuttama menestys auttoi puolenpäivän aikaan muita eteenpäin, niin että koko kosken itäpuolella oleva kaupunginosa oli joutunut yöhön mennessä hyökkääjän haltuun.

Päivän taistelujen tulos ei ollut odotusten mukainen, mutta joka tapauksessa erittäin huomattava. Seuraavana päivänä menestystä oli laajennettava.

Mutta Melin oli komppanioineen vielä illan hämärtyessä Näsilinnassa. Tilanne alkoi muodostua epätoivoiseksi; ampumatarpeet olivat lopussa, mistä johtuen mm. ainoa konekivääri oli poissa toiminnasta, ruokaa ei ollut, ei myöskään vettä. Miehet olivat niin uuvuksissa, että silloin tällöin nukahtivat paikoilleen kivääri kädessä; muista valkoisista joukoista ei ollut tietoa, taistelun kuultiin yhä riehuvan kiivaana kosken itäpuolella.

Pelastaakseen komppaniansa tuholta kapteeni Melin päätti mur-

Uusia näkökohtia ja arviointeja.

"Suomen Vapaussodan Historia" antaa lukijalle ensiksikin pätevän yleiskuvan itsenäisyytemme valmisteluista, siis aktivistiliikkeestä aina Venäjän—Japanin sodan ajoista lähtien, ylioppilasnuorison piireissä syntyneestä uudesta aktivismista, jääkäriliikkeestä, joka ensimmäisenä rohkeni lausua julki: »irti Venäjästä!» ja sen yhteydessä vapautussodan välittömästä valmistelusta.

Sitten seurataan aste asteelta itse sodan kulkua, mutta koko ajan **sotilaalliselta kannalta arvostellen** eri tilanteita, tärkeitä päätöksiä, suunnitelmia ja sotatoimia suurin piirtein, samoin kuin huomattavimpia taisteluja. Tekijä on kiinnittänyt huomionsa vapaussodan sodankäynnin varsin erikoisluontoisten edellytysten selvittämiseen; — vapaussodan tapahtumiahan on sangen usein arvosteltu »normaalisen» sodankäynnin mittapuiden mukaisesti, huomioonottamatta silloisessa ankarassa todellisuudessa vallinneita olosuhteita.

Lapuan suojeluskunta. Vasemmalla M. Laurila (x).

Uutta punaista lähdeaineistoa.

Aikaisemmissa vapaussotateoksissa ei luonnollisista syistä ollut sanottavasti käytettävissä vastapuolen lähdeaineistoa, ja punaisten sodankäyntiä on sen johdosta niissä käsitelty yleensä sangen ylimalkaisesti. Mutta oikean käsityksen saaminen vapaussodan kulusta edellyttää myöskin vastustajan sodankäynnin ja sotasuunnitelmien täydellistä tuntemista. Tekijä on hankkinut käytettäväkseen mm. punaisten Yhdysvalloissa ja Venäjällä julkaisemaa sotakirjallisuutta, jota aikaisemmat vapaussodan tutkijat eivät ole tunteneet. Siten onkin hänen kuvauksensa punaisesta armeijasta ja sodankäynnistä alallaan **ainutlaatuinen.**

Tässä suhteessa majuri Hannulan teos tarjoaa siis paljon enemmän kuin aikaisemmat vapaussotateoksemme. Suuri yleisöhän on odottanut jo kauan saadakseen tietää myöskin punaisen rintaman muodostumisen sekä joukkojen tehtävät. Nyt voi lukija havainnollisesti seurata samanaikaisesti molempien joukkojen liikkeitä ja tilanteitten kehitystä aste asteelta sekä nähdä lopuksi ne punaisten johtajien kohtalokkaat erehdykset, jotka tuomitsivat koko punaisen rintaman luhistumaan.

Punaisten hautajaismenoja. Keskellä Heikki Kaljunen.

Joulu Spalernajassa

MUISTELMA VUODELTA 1916.

KIRJOITTANUT VIHTORI KOSOLA.

Siis sittenkin kuolemantuomiota yrittävät ryssät! Sain joulun aattopäivinä tiedon, että olin rikkonut Venäjän rikoslain 100. ja 101. §§ vastaan. 100. § sisälsi: »Henkilö, joka kuuluu järjestöön, minkä tarkoituksena on jonkun valtakunnan osan erottaminen vihollisen asevoiman avustuksella, tuomitaan vähintäin 8 vuodeksi pakkotyöhön, ja korkein kuolemantuomio». 101. § sisälsi: »Henkilö, joka kuuluu järjestöön, minkä tarkoituksena on jonkun valtakunnan osan erottaminen vihollisen asevoiman avustuksella, ja tavataan itse teossa ase kädessä, tuomitaan kuolemaan».

Samalla sain tietää, että pakkotyötuomio oli suoritettava jossakin Siperian kuparikaivoksessa, kahleet jaloissa, ja että kuuleman mukaan ilma kaivoksissa oli kovin myrkyllistä, niin että useimmat pakkotyövangit kuolivat siihen. Siis kuolema kiduttamalla.

Matkustaessani junassa santarmien kanssa etelää kohti, ohi Lapuan, olin pitänyt jo jotenkin varmana, että silloin viimeisen kerran näin kotini ja Lapuan kirkon. Kun ilta-aurinko loi valonsa kirkon ikkunoihin, antoi se samanlaisen heijastuksen, kuin kirkossa olisi ollut jouluvalaistus. Sitä katsellessani tuli santarmi vetämään vaunun ikkunaverhon kiinni, muristen jotain ryssäksi, luultavasti tarkoittaen, etten saanut katsella ulos.

Nyt oli vangitsemisestani kulunut 10 kuukautta. Sittenkin siis näytti toteutuvan tuo aavistukseni, joka oli jäytänyt ajatustani joka hetki kymmenen kuukauden ajan, varsinkin alussa niin voimakkaasti, että kolmen ensi kuukauden aikana olin joka päivä tuskan hiestä märkänä, vaikkakin Spalernajan kopit olivat talvisaikaan tavattoman kylmät. Tuskaa lisäsi vielä se, että kotiin oli jäänyt avuton puoliso pienten lasten kanssa. Vaimoni kylläkin on senjälkeen monissa elämänkoettelemuksissa karaistunut niin, ettei hän enää tällaisessakaan tapauksessa avuton olisi. Ja sainhan häneltä Spalernajaankin Vaasan vankilassa kirjoitetun kirjeen, joka uhkui onnellisen tulevaisuuden ennustusta isänmaalle, kunhan vain jaksaisimme pysyä rukouksessa ahkerina. Tämä ennustus olisikin piirrolleen toteutunut, jos maata ja kansaa olisi hallittu kokonaisuuden etua silmälläpitäen eikä vain yksilö-, ryhmä- ja puolue-etuja, niinkuin on tehty koko itsenäisyytemme ajan.

Mutta Spalernajaan! Joulunvastaisen yön vietin kovin levottomana. Sinä yönä olivat syöpäläisetkin entistä liikkuvampia, kulkien pitkin ihoa ja etsien vankilassa näivettyneen ruumiin luiden koloista veritilkkaa nälkänsä sammuttamiseksi. Sängynpatja ja tyyny oli täytetty sormenpaksuisilla rottinkipuikoilla, niin etteivät nekään ottaneet oikein sopiakseen luita vasten, vaan kylkeä oli käännettävä tavantakaa. Ulkona oli hyvänpäiväinen pakkanen, minkä takia tyrmäkin oli sen mukainen. Illalla maata pannessa en ollut riisuutunutkaan, vaan olin vetänyt vielä lisäksi palton ylleni ja karvalakin kasvoilleni, jottei kylmän takia olisi tarvinnut ähkiä koko yötä. Mutta hirsipuussa odottava manillaköysi taisi sittenkin ehkä eniten vaikuttaa unettomuuteeni tänä yönä.

Vihdoinkin, kun kello löi kuusi, sytytti vartija käytävän puolelta tulen koppiini ja karjaisi hyvin vihaisesti ovessa olevasta luukusta ryssänkielellä. Luultavasti hän toivotti onnellista joulua, vaikka en sitä ymmärtänyt, varsinkin kun heidän puhuttelunsa kävi aina perin vihaisessa äänilajissa. Lennätin itseni sängystä lattialle ja otin vartijalta avaimen, jolla lukitsin sängyn seinään kiinni. Sehän oli uudistettava joka aamu, niin ettei päivällä saanut nukkua.

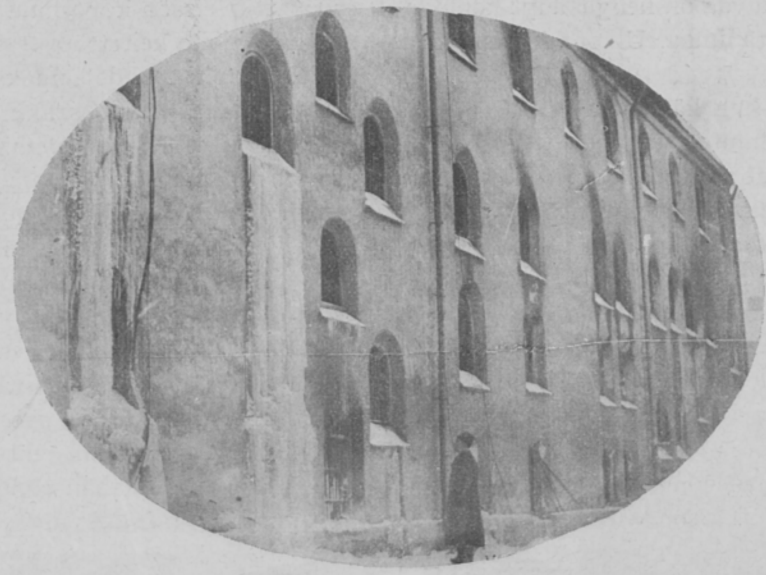

Vankikoppien ikkunoita.

Kaukaa vankilan käytävän toisesta päästä alkoi kuulua huuto: »Kipjetok!» (kuumaa vettä). Huutajat lähestyivät verkalleen, ääntäen tavantakaa tuon: kipjetok! Siellä alettiin jakaa vangeille aamiaista. Jakajina toimivat vartija ja kaksi vankia.

Vaikka nyt olikin jouluaamu, ei aamiainen ollut yhtään tavallista

parempi. Vain pari litraa kuumaa vettä, leipää ja suolaa. Leipäkin oli voimakkaasti hapanta, 10 sm. paksuista, homehtunutta ja tavallista kovempaa ryssänlimppua. Mieli kävi apeaksi katsellessa tätä verraten köyhää aamiaista, jolla nyt piti käydä ruumista vahvistamaan. Limppu olikin niin hapanta, että se veti silmät vesikaljamalle. (Turun linnan vesileipäkopsisa oli leipä sentään kunnollista.)

Kirkkoonkin käskettiin, ryssänkielellä tietenkin, mutta kun en sitä ymmärtänyt, en osannut antaa myöntävää vastausta, niin mielelläni kuin olisin sinne mennytkin. Mutta ehkä sittenkin oli parempi, että sain viettää joulun Jumalan kanssa kahden kesken vankityrmässä kuin seurata vankilankirkossa ryssäläistä jumalanpalvelusta, joka varmaankin olisi osaltaan särkenyt joulutunnelmaani.

Vartija kävi kopissani, molotti jotain ryssäksi, pukkasi sormillaan kummallekin puolelle ritaansa ja otsaansa ja viittasi kopin nurkassa olevaa jumalankuvaa. Vastasin hänelle vain lyhyesti: »Nje panimaaju pa ruski ja tolkko kavarit pa finski» (en ymmärrä ryssää, puhun ainoastaan suomea). Tämä oli näet ainoa, minkä taisin ryssänkieltä. Sen oli minulle opettanut Esko Riekki ollessani hänen kanssaan samassa kopissa yhden kuukauden. (Kun vallankumouksen puhjettua lähdin kopistani pois maaliskuun 12. pnä, pistin koppini nurkassa olevan jumalankuvan taskuuni. Sittemmin lahjoitin sen Lapuan museoon.)

Joulupäivänä syvennyin entistä tarkemmin tutkimaan raamattua, jonka olin saanut sotarovasti Malinilta.

Aamupäivällä, vielä pimeän ollessa, alkoi käytävän toisesta päästä taasen kuulua huuto: »Kuljat prikatavits!» — mikä huudettiin jokaisen kopin oven takaa, niinpä minunkin, ja merkitsi: kävelemään valmistautukaa! Päästyäni ulos kävelykoppiin sain taas sinäkin päivänä vetää keuhkoni täyteen raikasta ulkoilmaa, mikä paisuttikin nälän kuihduttamaa rintakehää ainakin 5 sm:llä. Siellä tuli tuntemaan, miten todellakin hyvän vaikutuksen ulkoilma tekee sekä ulko- että sisäelimiin, kun ensin kaiken päivää oli hengittänyt keuhkoihinsa kopin ummehtunutta ilmaa. Ulkona kävely kesti päivittäin 20 minuuttia.

Päivällisaika lähestyi, kun käytävältä taas entiseen tapaan alkoi kuulua huuto: »Apjet» (päivällinen)! Ruoan jakajat lähestyivät minunkin koppiani. Ruokaluukusta työnnettiin kaksi pienenpientä kuparikattilaa. Toisessa oli hapankaalia, toisessa pieniä lihansiruja. Näiden kahden kattilan sisältö mahtui hyvin tavalliseen juomalasiin. Kaalit oli käristetty aika hyvän makuisessa ruokaöljyssä eikä, kuten tavallista, käytetty höysteenä niin kaalissa kuin muussakin ruoassa pahalta maistuvaa, haisevaa parafiinia, — samanlaista, josta maailmansodan aikana tehtiin kynttilöitä. Joulupäivällinen oli siis mukiinmenevä, vika oli vain sen vähyydessä. Ruoan muutos nähtävästi vaikuttikin sen, että minua alkoi syönnin päälle raukaista, jollaista en ennen ollut tuntenut. Ja niinpä torkahdinkin pöydän kulmalla käsieni varassa 10 min.

Kuten tavallisesti, kirjoitin nytkin muistiinpanoja vihkoon, mikäli päiväntapahtumissa muutoksia sattui. Niinpä aloin kirjoittaa myös joulunvietosta, vaikkakin päivä silloin oli vielä puolessa. Mutta minusta tuntui, kuin olisin tänä kalliina päivänä saanut jonkinlaisen vakuuden siitä, että minua odotti parempikin tulevaisuus kuin se, minkä ryssä tarjosi minulle tässä vankikomerossa. Sentakia otinkin esiin muistiinpanovihkoni. Kynänterä oli kuitenkin ruostunut niin pahasti, ettei sillä voinut kirjoittaa, vaikk'ei ollut kulunut viikkoakaan siitä, kuin sillä viimeksi olin kirjoittanut. Kostea huone ruostutti näet terän piloille talvisaikana muutamassa päivässä. Vasta uuden terän saatuani pystyin panemaan paperille joulutunnelmaani.

Vankilasta poispäästyäni jäi tämä muistiinpanovihko sinne. Niin mielelläni kuin olisin sen ottanutkin mukaani, en sitä kuitenkaan uskaltanut tehdä, se kun olisi ilmaissut henkilöllisyyteni, jos olisin Pietarissa uudelleen joutunut kiinni. Ainoastaan raamatun ja virsikirjan otin vankilasta mukaani, ja ne ovatkin minulla tallessa. Spalernajan palon jälkeen oli vihkoni hiili- ja tuhkakasasta löytänyt eräs Pennanen. (Jos hän sattuu lukemaan tämän, niin pyydän hänen lähettämään vihkon minulle, koska se on minulle suuriarvoinen).

Ollessani juuri syventyneenä muistiinpanoihini, alko vankilan käytävältä kauempaa kuulua ihanasointuinen humina, joka hiljalleen lähestyi koppiani. Sen tullessa lähemmäksi selvisi, että kuoro oli liikkeellä käytävällä. Se oli tullut ylistämään vangeille Jumalan kunniaa sävelin ja muistuttamaan päivän pyhyyttä. Sävelet loittonivat taas hiljalleen, jättäen jälkeensä kauniin tunnelman joulun suuresta merkityksestä.

Havahduin huutoon: »Kuusenk!» (illallinen) Huutajat lähestyivät koppiani. Ovessa olevasta jakeluluukusta työnnettiin sisään kuparilautasella kasa pehmeitä tattariryynejä, joita keitettäessä oli höysteenä käytetty steariinia. Se teki mahdottomaksi niiden nauttimisen. Siis verraten ohkaiseksi jäi senkin päivän ravinto. Eipä ollutkaan ihme, että kun vallankumoushumussa pääsimme vankilasta, niin moni meikäläisistä oli niin laiha, että keväinen, maaliskuinen aurinko paistoi kämmenen lävitse.

Jälellä kalliista Vapahtajan syntymäpäivästä oli enää vain levolle meno. Muistui mieleeni edellinen levoton yö. Niin paljon sentään oli ollut uutta vankilankin joulunvietossa, että siksi päiväksi oli hirsipuu unohtunut, tullakseen nyt levolle käydessä taas heti ajatuksiin yhtä kammottavana.

Millähän tavalla he nyt minut teilaisivat?

JOULUTERVEHDYS SUKULAISILLE.

Torikauppaa unkarilaisessa maalaiskylässä. (Ruukut ovat talonpoikain valmistamia.)

Jouluna muistuvat sukulaiset mieleen, niinkuin kodissa kaivataan poissaolevaa perheenjäsentä. Meillä, suomalaisilla ja suomensukuisilla, ei ole yhteistä kotia tämän maan päällä muualla kuin toistemme sydämissä. Olemme kukin hajaantuneet tahollemme — varmaankin kaikkivaltiaan Jumalan tahdosta. Meillä muilla on —

Eestin kansaa laulujuhlilla.

Jumalan kiitos — oma itsenäinen isänmaamme — muilla paitsi inkeriläisillä, liiviläisillä ja Vienan karjalaisilla. Mutta näillekin sukulaisillemme ovat omat kotiseudut kalliit ja rakkaat: inkeriläisille Inkerin laakeat maat, (joita he nyt vankeina muistelevat kuin israelilaiset omaa kotimaataan Baabelin virtojen vierillä). Vienan Karjala huokaa saman orjuuden ikeen alaisena; mutta liiviläisillä on oma rakas »rantansa» vapaan Latvian suojassa. Me, suomalaiset seuraamme heidän taisteluaan omakielisen alkeisivistyksen puolesta. Valitettavasti vain niin harvat, suomalaisiksi itseään nimittävät, ovat heränneet huomaamaan inkeriläisten, karjalaisten ja liiviläisten hätää. Länsi-Pohjan ja Vermlannin suomalais-

Unkarilainen sotavanhus 1849:n vapaussodasta. (Huomaa suomalainen ulkonäkö.)

ten on kai pidettävä isänmaanaan Ruotsia — ainakin niitä seutuja, joissa heidän esi-isänsä ovat ensimmäiset raivionsa raivanneet. Mutta täältä he ovat lähtöisin, ja siksi nyt lähetämme heille samoinkuin Ruijan suomalaisillekin rakkaat jouluterveisemme. Eri tun-

Kuusalun kirkko, rakennettu 1200-luvulla.

nustuksetkin erottavat meitä — Vienan Karjalassa kreikkalaiskatolisuus, Unkarissa roomalaiskatolisuus, mutta — Kristus on yksi. Ja tässä ainosyntyisessä Pojassa me lähestymme myöskin heitä: olemmehan veljiä, yhtä verta ja yhtä rotua!

Isänmaallinen Kansanliike tahtoo tällä tavalla tervehtiä näitä hajalla-asuvia sukulaisia. Se sanoo Inkerille: »Älä itke! Vapautesi päivä koittaa!» Se kuiskaa Karjalalle: »Älä menetä toivoasi! Vielä humisevat kerran Karjalan metsät, että raja on hävinnyt. »Se ojentaa kätensä Unkarille: »Ole rohkea! Vielä kerran on Unkari oleva yksi ja jakamaton!» Se tervehtii Eestiä: »Ole kiitollinen! Olet saanut suuren joululahjan: isänmaasi uudelleen haltuusi.» Kaikille lähettää I.K.L. joulutervehdyksensä, muistellen liiviläisen runoilija *Stalten* sanoja:

»Olemme kuin isät ovat
ennen olleet — kivikovat.»

Vienan-Karjalainen pirtti.

Tsasouna (rukoushuone) Raja-Karjalassa.

Inkeriläinen kylä.

Alla: Kolppanan kirkko, jonka tornin yläosan bolshevikit kaasivat, koska se muka haittasi lentoliikennettä (!)

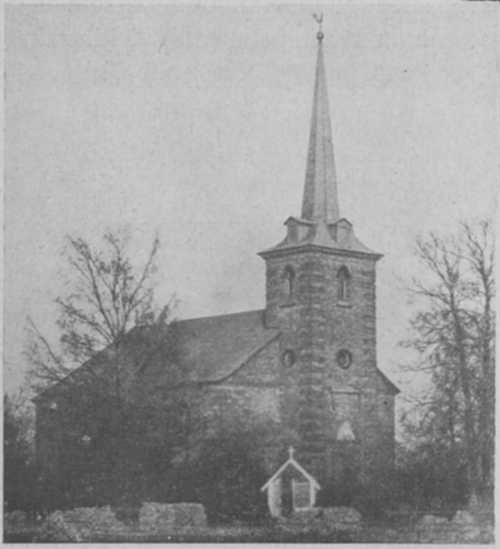

Vieressä: Inkeriläisiä rukoushuoneen edustalla.

Sitä kovuutta tarvitaan elämän taistelussa . . . tässä vaivanalaisessa elämässä, joka ei jätä kohluitta eikä kolhaisuitta. Se kovuus ei ole tunnottomuutta, julmuutta eikä raakuutta. Se on uskollisuutta entisyydelle ja tarmoa tulevaisuuden varalle. Sen kanssa sopii hyvin käsi kädessä käymään lämmin sydän ja vilpitön mieli.

Liiviläinen kirkko Iressä.

Liiviläisten suurinta kylää, nimeltään Ire-kylä, latviaksi Mazirbe.

Nyskogan kirkko Vermlannissa.

Vermlannin suomalaistalo.

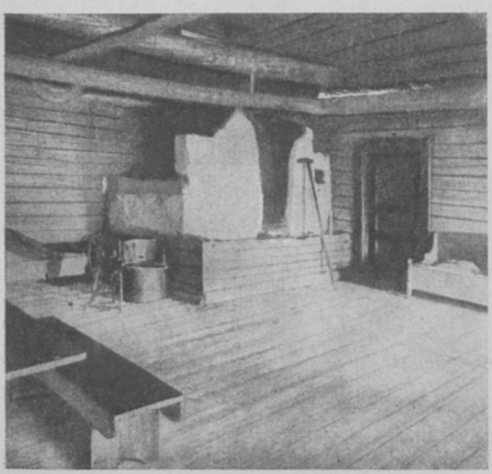

Suomalaispirtti Vermlannissa.

Vermlannin suomalaisia.

Siis: rauhallista joulua, rakkaat heimolaiset! Kristus on syntynyt!

Arvi Järventaus.

Sisäkuva Ruijan suomalaispirtistä.

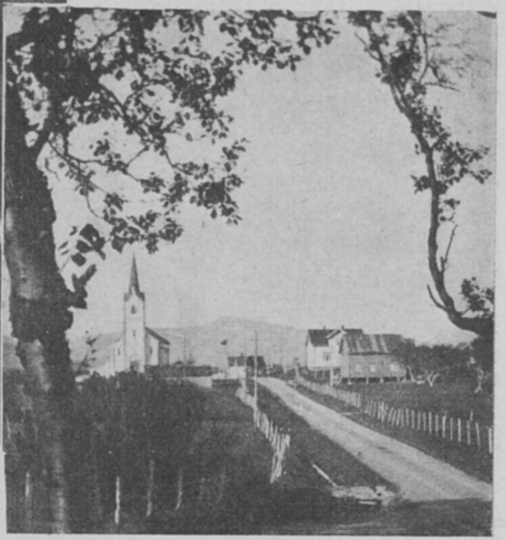

Pitkäniemen kirkko Tenossa.

Länsipohjalainen maisema.

Tärännön kirkko Länsipohjassa.

Länsipohjan suomalaisia viettämässä »siikajuhlaa».

Læstadiuksen hauta Pajalan hautausmaalla.

I. K. L:n ensimmäinen eduskuntaryhmä kuvattuna valtaistuinsalissa eduskuntatyön alkaessa 1933.

AJATUKSIA I.K.L:stä JA EDUSKUNTYÖSTÄ.

KIRJOITTANUT E. A. TUOMIVAARA.

On ymmärrettävissä, että tällä hetkellä vielä vain osa isänmaallisesta kansanaineksesta käsittää I.K.L:een olemuksen ja pyrkimykset. Ne ovatkin täysin vieraita vallitsevalle ajan hengelle, vapaamielisporvarilliselle ja siihen kiinteästi sekoittuneelle marxilaiselle maailmankatsomukselle, mihin kansalaisia on meilläkin kasvatettu järjestelmällisesti useampia vuosikymmeniä.

I.K.L. on uuden ja Euroopassa alkaneen vapaamielismarxilaisen hengen vastaisen aikakauden sanansaattaja Suomessa. Sen tehtävänä on esittää puhtaana ja väärentämättömänä kansamme suuri tulevaisuuden päämäärä: *kansallisesti sisään- ja ulospäin voimakkaan Suomen luominen.*

Tämän päämäärän saavuttamisen perusteina ovat: vilpitön isänmaanrakkaus, suomalaiskansallinen henki ja uskonnollisten arvojen kunnioittaminen. Tältä pohjalta lähtien on I.K.L. perus- ja taloudellisen ohjelmansa sekä toimintaperusteittensa viitoittamaa tietä kulkien lähtenyt kohoamaan ja yhdistämään hajanaiseksi pirstoutunutta kansaamme. Sisimmältä olemukseltaan onkin I.K.L. rakentava liike. Voittaakseen kuitenkin edessäänolevat vastukset, kukistaakseen lopullisesti suuren päämääränsä saavuttamisen tiellä olevat esteet, on sen suoritettava leppymätön ja tinkimätön taistelu pääasiassa marxilaista sosialismia ja puoluemieltä vastaan. I.K.L. on siis olosuhteiden pakosta taisteleva liike. Se on sekasortoisen ja jyrkän ajan synnyttämä, ajan, joka vaatii selviä ja tinkimättömiä ratkaisuja puoleen tai toiseen. Kysymyshän on kahden sovittamattoman maailmankatsomuksen välisestä taistelusta, missä sovittelut ovat mahdottomia ja niitä harrastava keskusta tarpeeton, jopa suorastaan kansan tulevaisuudelle vahingollinen. Sovittelupyrkimys näissä oloissa onkin vain halua päästä vanhuuden rauhaisaan lepoon hinnalla millä hyvänsä. Se on varoittava enne kansan elämänhalun herpaantumisesta.

I.K.L. on vielä myöskin kasvattava liike. Sen tehtävänä on ohjata kannattajansa uuteen elämänkäsitykseen, missä ei ole enää tilaa luokkataistelulle saman kansan eri osien välillä, ja missä ei toinen ryhmä käytä häikäilemättömästi hyväkseen toista itsekkäitä etujaan ajaakseen, vaan alistuu toimimaan ottaen huomioon kansan kokonaisedun. I.K.L. on voimakas, kansallinen, Suomen kansan jälleen yhtenäiseksi rakentamispyrkimys, jota suorittamaan se kutsuu kaikkia kansalaisia eroituksetta. Kukaan ei pääse väistämään I.K.L:ttä, vaan jokaisen yksilön ja ryhmän on, halusi tai ei, ratkaistava suhteensa siihen. Jokaisen on olosuhteiden pakosta määrättävä paikkansa sen käymässä taistelussa joko osaltaan jouduttamalla tai viivyttämällä ratkaisua. Loppuratkaisun täytyy olla I.K.L:n voitto, jos kansamme tahtoo elää ja turvata itsenäisyytensä.

I.K.L:n ryhmän eduskuntatyö on vain osa siitä taistelusta, mitä I.K.L. parhaillaan käy koko maassa. Samat voimat, mutta vieläkin kiinteämpinä kuin muualla ovat eduskunnassa sitä vastassa. Ryhmän tehtävänä on toistaiseksi I.K.L:n pyrkimysten julistaminen valtiollisen elämän päätaistelukentällä ja kansalaisten herättäminen näkemään, mikä on nyt käymässä olevan taistelun ydin sekä mitä asennetta taistelun voittaminen erikoisesti vaatii yhteiskuntaamme voimakkaasti turvaavalta talonpoikaisväestöltä. Siten vähitellen selvenevät taistelulinjat kaikkialla, valmistaen isänmaan suuren asian lopullista voittoa.

Meidän lasten joulupähkinöitä.

Koko perhe oli kokoontunut joulupäivän iltarauhaa pitämään tuvan takan ääreen. Oikein oli mukavaa siinä istua lekotella ja katsella väen tyytyväisiä silmiä. Oikein jo raukaisi tämä lämpö. Mutta tämä unelias lekottelu isää kai arvelutti, koskapa paiskasi oikein aikamoisen halon tulen lisikkeiksi ja naurahti:

— Annetaan lisää, koska näkyy lämpö kelpaavan.

Pian siirsivät kaikki istuimensa tuonnemmaksi tulen ääreltä ja kun väki oli tässä kolistellessaan piristynyt, isä arveli jo ajatustenkin loikiskelevan ketterästi. Päästämättä enää väkeään horrostelemaan, heitti hän purtavaksi arvoituksen: — *Mikäs se on, joka lämpimässä itkee ja kylmässä nauraa?* Sanokaapa, mikä? [1]

Iso-Pekka, näppäräjärkinen poika, vastasi siihen heti ja oikein vastasikin. Ja ennenkuin muut ehtivät isän kysymystä vielä kerratakkaan, päästi hän vikkelästi:

— *Kymmenen on soltaattia, niistä yksi aina vankina.*[2]

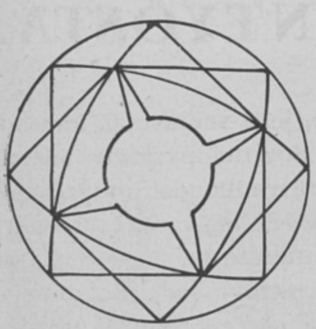

Väki jupisi arvuutusta itsekseen ja vihdoin kirkastui Alli-siskon kasvot. No, hän oli kihloissa, joten arvasi helposti. Mutta Alli iski isälle silmää ja lausui:

Oivoi sua isäntä, kuin on kummasti komentos: itse pyörää pyörittelet, hepo kärryssä istuvi. [3]

— Hei! minäpäs arvaan, päästi Pikku-Isäntä, talon nuorimmainen. Kaivaen kynän taskustaan, hän piirsi sanomalehden reunaan tällaisen kuvion:[4] (Kats. edell.)

— Kyllähän te arvoituksia laskettelette, mutta piirtääpäs tämä priljantti yhdellä ainoalla yhtäjaksoisesti etenevällä viivalla! — Isä vihdoin totesi, että sen näköjään voi yhdellä viivalla piirustaa.

Aukaisi nyt äitikin sanaisen arkkunsa ja päästeli: *Lyhyempi isän kynttä, lyhyempi Allinkin kynttä, noin on vain kapea, näin lyhyen lyhyt — ulottuu kuitenkin täältä valtameren taakse. Mikäs se?* [5]

Alli arvasi ja esitti heti uuden arvoituksen, ihan laulaen: *Tuu tuu Turun puolla, taa taa Tampereen takana; Sotkamossa soitteleepi, täällä tätä lurittaa neiti pieni kiiltokaula yhen hampaan kurkulla!*[6]

Iso-Pekka arvasi ja laukaisi heti uuden: *On aa, on pee, onpa seekin — ei ole aapinen eikä muukaan kirja: onpahan taitamattoman lukkona ja viisaan avaimena.* [7]

Syntyi pitkä äänettömyys. Sen katkaisi vihdoin äiti lausuen oikean ratkaisun. Sitten kehoitti hän väkeään iltateelle.

— Jaa, jaa, arvoituksissa on viisaus, huokasi Pikku-Isäntä, siirtyessään pöydän ääreen.

1) Pakkanen. 2) Kymmenen sormea, yhdessä sormus. 3) Auto, »itse pyörää pyörittelet»= ohjauspyörä. 4) Pikku-isäntä piirsi priljanttinsa kuten oheinen kuva osoittaa 5) Mitta. 6) Gramofooni. 7) Kirjaimet.

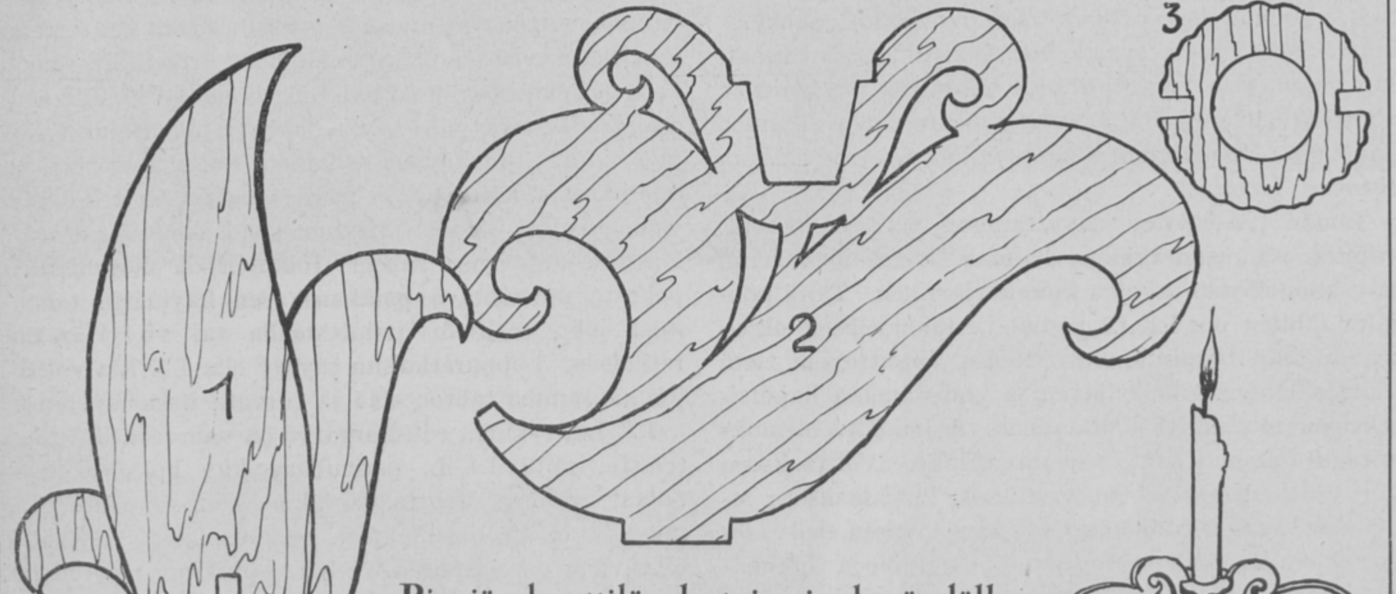

Pieniä kynttilänalustoja joulupöydälle

voi valmistaa lehtisahaustyönä 3 mm. faneerista. Osa 1 on alusta, jossa olevaan loveen sijoitetaan osa 2. Osa 3, kynttilänpidike, sijoitetaan »kukkaan». — Alustoja voi samanaikaisesti valmistaa useampiakin. — Lehtien välissä oleva kukka voidaan värittää kussakin alustassa eriväriseksi. Alustan »lehdet» samoin; ainakin erivivahteisilla viheriöillä. (Huom. Osan 3 pintasyyt pitää olla kuvan osoittamaan suuntaan!)

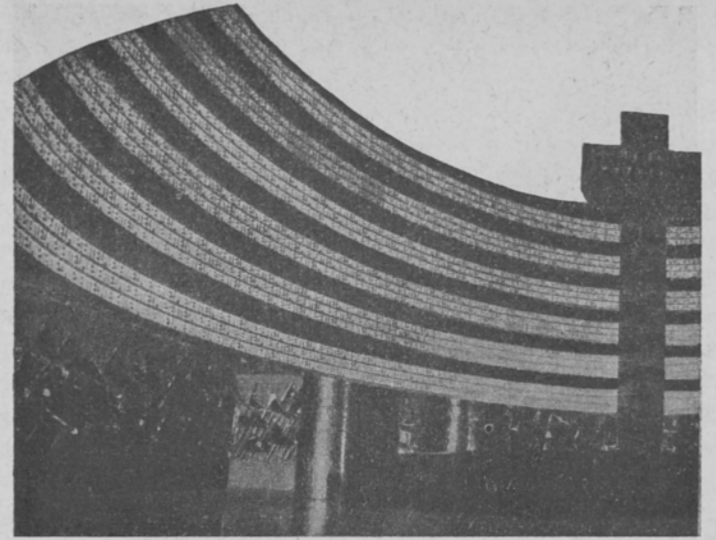

Presente.

Kirjoittanut Maila Talvio.

Sana *presente* — *läsnä* sai toistakymmentä vuotta sitten Italiassa uuden merkityksen. Sitä oli armeijassa käytetty vastauksena iltahuutoon. Nyt siitä tuli pienen toveripiirin tunnus. *Presente* sai merkityksen: yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta. Tai: yhtenäisen ja eheän isänmaan puolesta alati läsnä.

Sana *presente* tässä uudessa merkityksessään lausuttiin ensi kerran julki keskellä suuren lamaannuksen ja sekasorron aikaa. Sen huusi ilmoille pieni joukko rampoja ja raajarikkoja entisiä sotamiehiä, kun heidän johtajansa rintaman ajoilta heiltä kysyi, tahtovatko he pelastaa isänmaansa kuilun partaalta. Kysyjän nimi oli Benito Mussolini ja sotatoverit nostivat oikean kätensä kuin valantekoon ja vastasivat: *presente*.

Niin, armeijassa oli sekä rauhan että vaaran aikana vastattu: presente — läsnä. Oliko siis nyt jälleen tullut vaaran aika, vaaran aika jälkeen suurten veriuhrien? Joka tapauksessa: täällä ollaan, isänmaan puolesta alati: presente!

Maailmansota oli Italialta vaatinut kuusisataa ja viisikymmentäviisi tuhatta ihmishenkeä. Nämä olivat annetut uskossa, että isänmaahan nyt saadaan yhdistää Itävallan yhteydessä olleet italialaiset maakunnat. Mutta uupumus oli niin suuri, ettei kukaan enää kysynyt taistelun tuloksia. Haluttiin olla rauhassa, hinnasta mistä tahansa. Mutta sota ei ottanut rauhoittuakseen. Ihmiset olivat virallisesti lopettaneet sodan, mutta sotapa ei jäänytkään nukkumaan veriuhrien vierelle suunnattomissa hautausmaissa, eikä liioin neuvospöytien vihreän veran alle. Sota otti asuinsijaksensa järkyttyneet ihmismielet ja myrkytti sen elämänkevään, jonka toivossa kaikki oli kestetty. Silmäkalvossaan vielä sodan kauhut ja huulillaan kaatuneiden viimeiset terveiset omaisille palasivat sotamiehet kotiin. Kotoinen elämä, pahasti suistuneena raiteiltaan, ei päässyt kulkuun. Sitä väkevää tahtoa, joka olisi jaksanut temmata suistuneen jälleen raiteilleen, ei kuulunut eikä näkynyt. Puolueriidat riehuivat, jokainen repi ja raastoi etuja omalle puolueelleen. Ehyen ja yhtenäisen isänmaan kuva oli himmentynyt, sen turvallisuus unohdettu! Unohdettu oli vanha koululäksy isästä, joka kuolinvuoteellaan kutsui luokseen lapsensa ja osoitti heille yhteensidottua vitsakimppua. Hajoittakaa tämä, sanoo isä. Mutta luja kimppu ei hajonut. Nyt otetaan vitsat erikseen ja jokainen vitsa taittuu aivan helposti. Yhtä ollen olette voimakkaat, opettaa kuoleva isä. Tämä oli unohdettu. Puoluevimman myrkyttämänä oli hallitus heikko, kansa heikko. Kylillä ja kaduilla vuodatettiin veljesverta. Yleislakko ja nälänhätä ennustivat yön tuloa. Ja yli lähestyvän yön liehui, kuin tulipalon liekki, Idän punainen lippu.

Presente-vala kajahtaa keskelle tätä lähestyvää punaista yötä. Se on muutamien rintamamiesten vastaus Benito Mussolinin puheeseen. Kuka on tämä Benito Mussolini? Maalaissepän ja

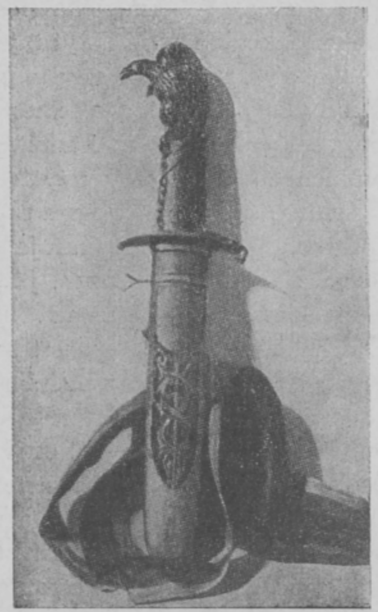

Kaatuneen italialaisen sotilaan tikari.

radikaalisen sosialistin poika, joka pienenä on seisonut pajan ovella ja katsellut miten isä taivuttaa hehkuvia rautaharkkoja. Poika on sattunut saamaan hiukan omituisen nimen. Benito ei lainkaan ole mikään italialaisessa kalenterissa tavattava nimi, vaan liittyy siihen isä-Mussolinin kunnioituksen ilmaisu erästä ihailemaansa miestä kohtaan. Hyvänä sosialistina ihailee hän kuubalaista Benito Juarezia, joka kuusitoista vuotta sitten Meksikossa johti vallankumousta, mikä tuomitsi keisari Maksimilian Habsburgilaisen kuolemaan. Mutta *Benito* merkitsee *Siunattu*, ja isä-Mussolinin kodissa tarjottiin lapsille muutakin kuin eriskummallisia ristinimiä. Siellä luettiin parasta mitä Italian kirjallisuus on luonut, siellä osattiin ulkoa sellainen runoteos kuin Danten Jumalainen Komedia. Benito Mussolini oppi Divina Commedian rinnalla ruumiillisen työn, valmistui pieni palkkaiseksi opettajaksi ja kirjoitteli suureen sosialistiseen Avanti-lehteen. Mitä olisi hänestä tullut, jollei maailmansota olisi syttynyt? Olisiko hän kiiruhtanut puhujalavalta puhujalavalle, heiluttaen kumouksen kekälettä? Hänestä olisi voinut tulla hyvin hyvä teatterin johtaja. Varmaan näyttelijäkin. Ehkäpä runoilija — joka tapauksessa hänen suorituksestaan varmaan olisi tullut voimannäyte, pimeydentyö tai valkeudentyö. Joka tapauksessa taiteilija hänessä olisi pitänyt puoliaan. Nyt teki maailmansota hänestä patriootin, isänmaan pelastajan, sen tahtoihmisen, joka kohtalonhetkellä nosti elämän raiteilleen, ja joka nyt hallitsee sillä tavalla, että nuoriso häntä jumaloi, rintamamiehet häntä rakastavat ja kansa kokonaisuudessaan häntä luottaen ja vapaaehtoisesti tottelee. Benito Mussolini kantaa kunnianimeä *Il Duce*, Johtaja, ja yhdeksänkymmentäviisi prosenttia vastaa »läsnä», kun hänen äänensä kajahtaa — presente!

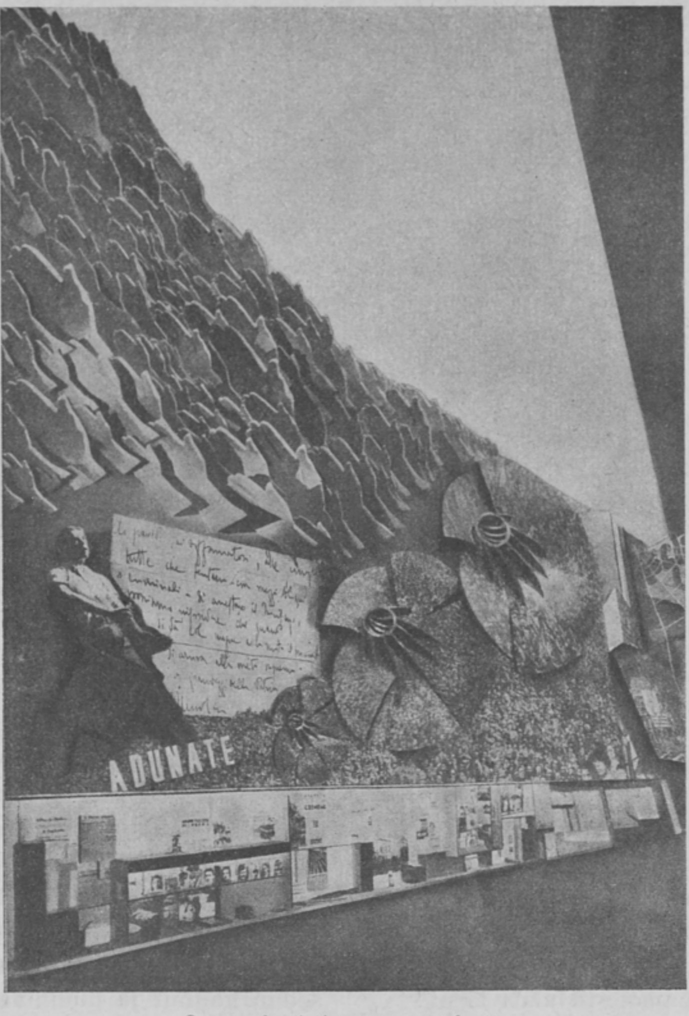

Osasto fascistisesta näyttelystä.

Se vähäinen toveripiiri, joka sekasorron kuilun partaalla kerran antoi tuolle pienelle sanalle uskonsa siivet, on jo temmannut merkkinsä alle koko Italian. Liittoutuneiden tiiviissä toveripiirissä vastaavat yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta. Kaikki näkevät korkealla yksilön etujen yläpuolella eheän ja yhtenäisen isänmaan kunnian ja turvallisuuden. Kaikki kantavat lipuissaan ikivanhaa roomalaista liktorien merkkiä: yhteensidottua vitsakimppua, jonka keskellä on kirves. Tämä merkki on vuosituhansien aikana symbolisoinut sekä kuria, valtaa ja voimaa että työtä, ja turvallisuutta, ennen kaikkea yhtenäisyyttä ja eheyttä. Tämä merkki yhdistää tällä hetkellä sen voitollisen toveripiirin, joka sepänpojan johdolla takoo miekat auroiksi, mutta on valmis takomaan toisinpäinkin, milloin niin tarvitaan. Tämä toveripiiri on niin tiivis, että milloin siitä kuoleman kautta joku lakkaa vastaamasta iltahuutoon, toveripiiri vastaa hänen puolestaan. Kun hautaamisen hetkellä kuolleen arkku lähestyy maan reunaa, lausuu lähin ystävä hänen nimensä ja kokoontunut joukko vastaa hänen puolestaan: presente. Tämä merkitsee sitä, että toverit uskollisesti säilyttävät hänen muistonsa ja että he vastaavat hänen osuudestaan yhteisten ihanteiden täytäntöönpanossa. Poismennyt ystävä ei ole kuollut, vaan muistossa hän elää ja vaikuttaa. Hän on yhtenäisen ja eheän isänmaan puolesta alati läsnä.

Presente-sanaan huipentuu se ihmeellinen näyttelykin, jolla »fascistinen vallankumous» tänä kesänä on viettänyt kymmenvuotismuistoaan. Todella ihmeellinen näyttely, sillä näyttelyesineistä ei voida paljoa puhua. Saattaa sanoa, että tämä kolmattakymmentä salia käsittävä ja kokonaan funktionalistisesti järjestetty näyttely hallitaan merkkien, tunnustähtien ja pääasiassa sanan voimalla. Esineitä on vähän ja nekin ovat karuja ja askeettisen ankaria. Tähän tapaan:

Kirves, jättiläiskokoisena salamankarvaisessa valaistuksessa . . . Vuosiluku 1914 . . . Serbian kartta, sähkösanomat Sarajevon murhasta . . . Kuvia silloisista sanomalehdistä: vanha Franz Josef polvillaan, ympärillään niiden perheenjäsentensä kasvot, jotka ovat kuolleet oman käden tai muuten väkivaltaisen kuoleman kautta . . . La Guerra, Sota, astuu esiin raskain asein, kansa marssii kansaa vastaan, lippu lippua vastaan, salamansininen miekka näyttäytyy keskellä noita vanhoja sanomalehtiuutisia, jotka nyt oudosti verestyvät, ikäänkuin ne vasta olisivat kastetut hurmeeseen . . . Mussolini, Il Popolo d'Italia, Italian kartta ja vuosiluku

1915 . . . Mussolinin sanat »E noi, o Madre Italia, ti offriamo — senza paura e senza rimpianti — la nostra vita e la nostra morte . . .» (Ja me, Äiti Italia, sinulle uhraamme — pelvotta ja valittamatta — elämämme ja kuolemamme) . . . Ensimmäisten kaatuneiden selkäreput ja aseet — nämä eivät ole kuvia, vaan todistajia. Ne ovat olleet heidän olkapäillään, kun he sanoivat hyvästi kodille, rakastetulle, ja ne olivat mukana taistelussa ja kuolemassa . . . Mustepullo ja kynä, jota käytettiin kirjoitettaessa aselepoa, Vittoria — voitto! Vanhat sanomalehdet lasikaapeissaan saavat eloa ja loistoa. Liput, joita on saatettu näyttelyyn kaikilta kulmilta isänmaata, tuntuvat värähtelevän, — ne olivat mukana ja nekin antavat todistuksensa. Niin kulkee koko maailmansota sanomalehtiuutisten, sähkösanomien ja kirjeiden hahmossa läpi puolihämärien tai omituisen puhuvasti valaistujen salien.

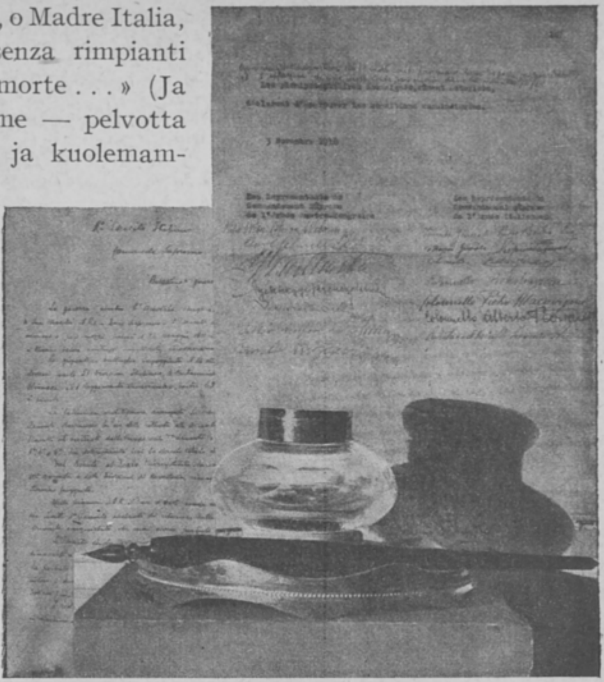

Mustepullo ja kynä, jolla allekirjoitettiin aselepo.

Mutta vuosi 1918 ei tuokaan mukanaan sitä rauhaa, mitä yleinen uupumus on toivonut, ja v. 1919 tuo näköpiiriin bolshevismin vetisen, mielettömästi nauravan, möhöjalkaisen, gorillamaisesti astuvan jättiläishahmon . . .

Nimet Gabriele d'Annunzio ja Benito Mussolini, heidän lauseitaan, hulmuavia lippuja, Markus-leijona, ankkuri, avain kimppu, kirkonkello, katkenneet kahleet — tämäntapaisin vertauskuvin on salista saliin tehostettu karujen sanomalehtikirjoitusten tiedonantoja, niiden kuvatessa fascistien taistelua sekasorrosta järjestykseen . . . Vielä: kuvat näyttävät nuoria miehiä valkoisissa arkuissaan ja sotilaspaareilla . . . Jättiläiskotka, siivilleen nousten, ennustaa marssia Roomaan . . . Hartaita nuoria käsiä, kuin lintuja, jotka ojentuvat suvea kohden . . . Taistelua, uhreja, Vittoria!

Näin johdattaa tämä niukoin, harvalukuisin esinein valaistu, mutta jännittävän voitollisesti hallittu näyttely katsojansa läpi ihmiskunnan suurimman sodan Italian voitonsaliin, joka samalla on voiman sali, rauhallisine, mahtavine symbooleineen. Eikä tämä kuitenkaan ole fascistisen liikkeen kymmenvuotisnäyttelyn huippukohta. Tämän tarjoaa *Marttyyrien pyhäkkö*.

Me astumme pyöreänmuotoiseen saliin, jonka keskellä kohoaa, ikäänkuin verimerestä nousten, musta risti, hyvin suuri risti. Jokin epätodellisen kirkas sininen valaistus lankeaa sanoihin: *Per la Patria immortale*, Kuolemattoman Isänmaan puolesta. Ja valokehää korkealla ristin ympärillä kiertää jokin sana, toistuen uudelleen ja uudelleen, satoja kertoja, tuhansia kertoja, aina vain yksi ja sama sana. Tämä valkoisella merkitty sana, monistettuna mustalla pohjalla kiertää ikäänkuin valosoimuina korkeudessaan. Vaistomaisesti alamme sitä toistaa. Me seuraamme sen rytmiä. Yltympärillä, hämärässä etäisyydessä ristin juurelta, seisoo satoja lippuja kunniavahdissa. Ne olivat mukana, ne ovat todistajia. Ja vielä etäämpänä soi hymni, hiljaa ja juhlallisesti ikäänkuin elämän ja kuoleman rajamailta. Kuulemmeko siipien havinaa — ei, vaan nuoret, uskon ja innostuksen siivittämät kädet nousevat, huulten toistaessa samaa sanaa, joka korkealla ristin ympärillä toistuu satoja ja tuhansia kertoja: PRESENTE.

Pieni sana, joka lausuttiin, kun iltahuudon hetki koitti: läsnä.

Pieni sana, jonka toveripiiri lausuu, kun läheinen vainaja lasketaan rakastetun isänmaan poveen: läsnä.

Pieni kuuliaisuuden ja uskollisuuden sana — miten paljon Sinä Ihmiselle ja Isänmaalle takaatkin: presente.

Fascistiseen näyttelyyn kuuluvat avaimet.

ANKKAPORAN TARINA.

KIRJOITTANUT JA KUVITTANUT AARNO KARIMO.

Satapäinen miesjoukko, ehkäpä lukuisampikin, lopetteli syöntiään ja lepuutteli raajojaan lumisen metsän povessa. Pienet risunuotiot tuikahtelivat siellä ja täällä. Ne olivat tilapäisiä, vain hetkeksi tehtyjä, niiden savu ei kohonnut korkeuksiin eikä siis ilmaissut sivullisille joukon olinpaikkaa.

Joukko oli hiihtänyt tänä aamuna pitkän taipaleen, mutta pitkä oli vielä matka edessäkin.

Syödessä oli tarinoitu yhtä ja toista, oli hieman väitelty, olipa kinasteltukin varsinkin muutaman nuotion ääressä, jossa oleili ylimpänä keski-ikäinen, ruskeapartainen, avokatseinen mies, eleistään ja sanoistaan joukon päälliköksi tunnettava. Hänen vieressään istui useita muita päälliköiksi arvattavia. Suoritettavista toimista oli jo neuvoteltu ja sovittu. Jälkipuheeksi, ajankuluksi oli siirrytty muihin asioihin. Ja näin muuan jo harmaahapsinen, järeätekoinen, itsekseen mietiskelijän näköinen päällikkö lopuksi tarinoi:

— Niin kuuluu olleen aina, jo isien aikoina, jo heidän isiensä. Kova on kovalla maksettu, kylä vaadittu kylästä, henki otettu hengestä. Olenpahan minäkin ollut näilläkin retkillä kymmenisen kertaa. Puhdasta jälkeä on tehty, missä lieneekin liikuttu. Vuoroin on käyty vieraissa, miehet on olleet miekka vyöllä. Ja sillä välin on oteltu eräretkillä, tapeltu kala-apajoilla. Missä karjalainen on tavannut hämäläisen, hämäläinen karjalaisen, siinä on viskottu vihainen sana, kohta on keihäs kolahtanut, miekka tupestaan välähtänyt. Paljon on sotaan sortuneita, vainoteille vaipuneita, on kymmeniä miespolven aikana yhdestäkin sukukunnasta. Tätä asiaa olen itsekseni aprikoinut viimeisinä aikoina ja etenkin tätä matkaa hiihtäessäni. Ja näin olen joutunut itseltäni kysymään: Onko syy niin syvä, asiaksi arvollinen, ettei riita ota ratketakseen sanalla, vaan veren aina vaatii — veren ja tulen?

— Parta valkenee, mies vanhenee, mieli pehmenee, naurahti muuan nuorempi päällikkö. — Joutavia höpiset, turhia turiset, Kärpän ukko. Vai pelottaako?

— Tuki suusi, maitoparta, ärähti Kärppä. — Toisella vasta olet retkelläsi, puhunet kymmenen tehtyäsi, siivommin laatineet sanasi.

— Haasta edelleen, Kärppä, jos lienee sinulla vielä haasteltavia, virkkoi Kuikka, joukon päällikkö. — Kuntelemme, katselemme. Jos kuulemme puheesi perälli-

seksi, niin onkeemme sen otamme, harkitsemme, punnitsemme.

Kärpän ukko haastoi, ja miehet kuuntelivat. Joku pani väliin vastaan, mutta olipa ukolla tietonsa ja taitonsa, joilla masensi vastarinnan.

— Niin on, lopetti Kärppä kotvan haastettuaan. — Katoon me kallistumme. Muistanette, miehet, miten vuonna muutamana Nevajoella ottelimme, Nevalaista autoimme, Aleksanteria, hänen taistellessaan Hämeen piispaa, Tuomaaksi sanottua, vastaan. Taisipa apumme ratkaistakin aseriidan. Kovin ainakin suuriruhtinas, meitä kiitteli, kovin kehui. Rinnalleen kutsutti Pelkois-Antin, kunniasijalle asetti. Katselin Novgorodin mahtajaa siinä ja myöhemminkin, ja juolahti mieleeni ajatus: kovin kehut ja kiittelet ja ystävyyttäsi vakuutat, mutta toista sanovat silmäsi. Tarvitset nyt meitä, Nevalainen, torjuaksesi lännen uhkan, mutta kauanko tarvitset? Ja niinpähän kävi: väli on käynyt väljemmäksi, kyläkesti kylmemmäksi. Sanoilla vielä sentään makeilee. »Syötä vierasta sanoilla, kunnes keitto kerkiävi», sanotaan. Sanoilla syöttää, mutta toista on mielessään, keittoa vuottaa kerkiäväksi. Länteen meitä yhä usuttaa, omille ja isiemme sotateille, ja vaanii, koska kahinoissamme kulumme. Sitten tulee ja ottaa maamme ja painaa otsaamme orjan merkin.

Kärpän haasteltua vaipuivat miehet mietteisiinsä. Kukaan ei virkkanut mitään. Asia tuntui oudolta, mutta tuntuipa sellaiseltakin, kuin olisi siinä pohjaa ja perää. Kuikka kohensi nuotiota, tuijotti vielä hetkisen tuleen, joka yltyi uutta syötävää saatuaan, ja puheli sitten:

— Sama on aatos ailahtanut minunkin mielessäni. Olinpa Nevajoella minäkin, näin, kuulin, mieleeni kätkin näkemäni, kuulemani. Kerran jo puhuin asiasta Pelkoiselle, kyselin, vakuuttelin, varoittelin, vaikka pieni olenkin päälliköksi Pelkoisen rinnalla, heikko hyvän neuvojaksi. Mitäkö vastasi? Nauroi ja näin vastasi: »Joutavia joriset, aaveita ajattelet. Nevalainen on vannonut valansa, sanonut pyhät sanansa. Ystävyydessä elämme. On hänellä maita tarpeekseen, allaan kansaa kaikenlaista. Ei tarvitse Nevalaisen Novgorod Karjalan karuja maita, parempia on omasta takaa. Ja näin kertovat vanhat viisaat: viisi oli heimoa luomassa Novgorodin valtaa, kolme oli niistä meikäläistä, kaksi muukalaista. Samaa virtaa siis verta heissä kuin meissäkin. Miksi söisivät omaa lihaansa, joisivat omaa vertaan»? — Näin vastasi Pelkois-Antti.

Tuokion taas nuotiota katseltuaan, ajatuksiaan aprikoituaan Kuikka jatkoi:

— Vastasinpa minäkin Pelkoiselle, näin sanoin sanani: »Samaa saattaa olla osiksi veri, mutta siitään se on jo sekaantunut. Vierasta kieltä jo puhuvat, vieraat ovat taloissa tavat.» »Mutta sama on usko kuin meilläkin», Pelkoinen virkkoi. »Samapa sama», sanoin, »mikäli olemme uskonsa omanneet. Isien jumalia meistä useimmat silti palvovat, vaikka tekevätkin ristinmerkin». »Palvokoot, mutta sama on sittenkin usko meillä ja Novgorodin miehillä. Ja heidän kanssaan kulkee kauppamme, he ostavat meiltä, me heiltä. Ei, joutavia joriset», päätteli Pelkoinen.

— Siitä en vielä viisastunut, vielä haastoin Pelkoiselle: »Mutta sama on veri lännenkin puolella, sama ja vielä sakeampi. Samaa kieltä puhuvat Hämeen miehet kuin mekin, samaa ovat sukujuurta. Ruotsin vallasta ovat nyt vapautuneet, piispansa on pakoon paennut, pappinsa ovat nitistäneet, verovoutinsa nutistaneet, omaan uskoonsa palanneet. Omat ovat maansa Hämeen miehillä, meillä omamme. Kaskimaansa on kummallakin, ei eräretkillä rajoja, on kalapaikkoja kosolti. Laajat ovat korvet välillämme. Miksi siis riita? Riidanko vuoksi? Tehdään rauha, voitetaan vihat, jätetään vainot. Yksin olemme orvot, kaksin vahvat. Ruotsi hotkaisee Hämeen, ryssä kaataa Karjalan. Kaksin pidämme puolemme. Ja muut heimot auttavat asiaamme, samaa ovat verta ja sukua. Me, pääheimot, päätteleme asiat, toiset sovittautuvat samalle ladulle, muuten sortuvat». Näin puhuin Pelkoiselle, Pelkoinen nauroi. Silleen jäi asia. Keskenämme taas tappelemme, toinen toistamme syömme, samaa verta vuodatamme.

Kuikka potkaisi kiukustuneena nuotiota, kipinät sinkoilivat, lumi sähähti tuntiessaan tulen polton. Sitten Kuikka kumartui kyyhölleen leukapielensä kämmenien varaan painettuina ja silmissään tuima tuike.

— Niin on ollut, niin on ja olkoon, kivahti hän itsekseen. — On osattu tapella, osataan edelleenkin. Kun ei järki ottane ojentuakseen, niin olkoon ojentumatta. Hurjaksi Kuikaksi sanoivat minua ennen. Niin olikin oikein ja olkoon edelleen. Missä Kuikka on kulkenut, siellä on ollut tulta ja tuhkaa ja kauhu ja kuolema. Olkoon edelleenkin.

— Sorja on sotahan kuolla, mennä miekan melskehesen, virkahti muuan nuori päällikkö ikäänkuin Kuikan aatosten jatkoksi.

— On, milloin on, ärähti Kärpän ukko. — Nuori olet vielä mieheksi, Ilves. Miekkasi on mittava, järkesi juoksu lyhyt. Tapellaksesi tappelet. Ilonsa kullakin.

— Mutta saalista otan!

— Otat, otatpa tietenkin. Kaiken otat, minkä irti saat, jaksat kunne kuljetella. Otat syötäväsi, juotavasi, otat helmet ja hopeat, naiset nauratellaksesi. Ja sitten? Sitten tulee Hämeen mies ja ottaa samat sinulta. Kissanhännän vetäjä olet. Niin mekin.

Ilves hypähti suutahtaneena pystyyn.

— Paikoillesi, Ilves! jyrähti Kuikka. — Joutavia rimpuilet. Kissanhäntää vedämme kaikki, jokainen Suomen heimo, järjettä ja tolkutta, asiatta vedämme. Toisiamme nakertelemme, omaa lihaamme kalvamme. Niin on ollut aina.

Kuikka silmäili ympärilleen, näki joukkonsa jo syöneen ja nuotioiden kituvan kenenkään niihin puuta lisäämättä. Hän antoi katseensa hyväillä koskemattomia hankia, antoi sen painua lumisen metsän syvyyksiin, kohotti sen sieltä honkien latvoihin, joiden lomissa talvinen taivas näkyi harmaana ja raskaana, ja virkkoi sitten:

— Lähdemme.

Käsky kulki edelleen, miehet sovittautuivat suksilleen, kiinnittivät ahkioiden hihnat olkapäilleen, puristivat keihässauvansa lujemmin kouraansa ja olivat valmiit jatkamaan matkaa.

Kärpän ukko viivähti vielä tuokion Kuikan rinnalla ja puheli:

— Vanhaksi alan ajautua, ja aika mittaa minullekin mittansa. Viimeisellä lienen retkelläni. Äskeiset puheet yhä askarruttavat aatoksiani. Tulevia asioita aavistelen, surku on suurta sukuani. Ottanet sinä, Kuikka, ja puhunet asiasta Hämeen miehille, puhunet, milloin katsonet sopivaksi sananvuoron. Ottakoot onkeensa, jos ottavat, jos eivät, niin eivät. Arvosi ei siitä alennu, ei maineesi masennu. Miehen suulla puhut, miehen asiaa ajat.

— Pieni olen päälliköksi.

— Puhukoot pienet, kun eivät puhu suuret.

Kuikka tähyili taas aikansa hongan latvoja ja vastasi sitten:

— Saattanenpa tuon sanoa, jos niikseen sattuu. Tämän retken suoritamme ensin loppuun. Kostamme ensin vanhat kohlut, sitten hieromme sovinnon. Lähdemme.

Miesjono pyyhältäytyi matkaan, Kuikka etumaisena latua aukomassa. Hyvin tie tunnettiin ja tiedettiin, sitä oli usein kuljettu vainoretkillä ja kalamatkoilla. Heimoalueen rajoille se vei, suurelle valtajoelle, ja sieltä se kulki edelleen hämäläiskyliin, läheisimpiin ja etäisimpiin, sikäli kuin voimat ja aika riittivät ja kostonhalu kulloinkin veti. Veipä se väliin hyvinkin kauaksi, Ahvenanmerenkin rannoille, Itämeren äärille, johtipa joskus Perämerenkin lähettyville, mutta useimmin se päättyi Hämeen heimon rintamaille. Ja sama tie ja moni muukin tie toi Hämeen miehet vuorollaan Vuoksen ja Laatokan karkeille rannoille, veipä väliin Inkeriin ja Aunukseenkin, ja Pielisen tienoille, jopa etäiseen Vienaankin, Valkean meren ulapan reunaan.

Jono venyi pitkäksi. Se nousi mäkiä ja laskeutui laaksoihin. Sakeana nousi huuru hiihtäjien päiden kohdalta ja yhtyi ylempänä utupilveksi, kapeaksi ja pitkäksi, mutkitteli ja kierteli siellä kuin suunnaton aavekäärme, ja haihtui aikanaan, minne lienee haihtunutkin.

Kuikka ajatteli yhä äskeisiä puheita. Mitä tarkemmin hän niitä ajatteli, sitä huimempaan vauhtiin hän ponnistautui. Aatoksensa eivät antaneet hänelle rauhaa. Ja yhä ne hänelle selvenivät, muuttuivat muodoiltaan määrätyiksi, vakaantuivat päätökseksi. Kerran hän jo pysähtyi ja silmäsi taakseen etsien katseellaan Kärppää, mutta kun tämä hiihti taempana, näkymättömissä, jatkoi Kuikka matkaansa.

Tiima toisensa jälkeen kului. Vihdoin aukeni eteen laajempi aukeama, jossa näytti ennen olleen viljelyksiä, lieneekö ollut niittyjä, mutta joka nyt oli matalien pensaiden peitossa. Aukeama laskeutui laaksoksi ja notkoksi, noustakseen taas rinteeksi ja sikäli aukeamaksi, jonka takana suuret metsät siinsivät. Notkon eräästä kohdasta nousi ilmoille sankka utupilvi, ja sieltä kuului kaameaa kohinaa.

Kuikka pysähtyi ja sikäli seisahtui takana hiihtävä jonokin.

— Kymi, virkahti Kuikka mukanaan vainoretkellä ensimmäistä hertaa hiihtävälle pojalleen. — Ja Ankkaporan koski, maanmainio lohiapaja, karjalaisten ja hämäläisten ikuinen riidanaihe. Tässä ovat miespolvet käyneet kalassa kahdenpuolen ja sen omistamisesta otelleet.

— Kenen se on nyt?

— Molempien, ei kenenkään, jokaisen. Viime kesänä tappoivat hämäläiset täällä meikäläiset kalamiehet. Sitä tekoa hiihdämme kostamaan. Kaksi vuotta sitten meikäläiset surmasivat täällä Hämeen kalamiehet. Hämäläiset kävivät viime talvena kostamassa. Neljä kylää polttivat. Senkin teon kostamme nyt. Vuoroin vieraissa.

Kuikka porhaltautui taas matkaan, lasketteli mäen, hiihti jäätyneen Kymin yli hieman alempaa ja nousi vastapäisen rinteen. Mäelle päästyään hän pysähtyi äkkiä, iski kiivaasti sauvansa hankeea ja jäi tuijottamaan eteensä. Ja sikäli kuin hänen miehensä nousivat mäelle, sikäli hekin jäivät äänettöminä tuijottamaan.

Vastapäisestä metsästä purkautui parhaillaan aukeamalle pitkä hiihtäjien jono, jonka loppua ei näkynyt. Heitä saattoi olla yhtä paljon kuin Kuikan joukkoa, saattoi olla vähemmän, mutta helposti enemmänkin. Jono eteni vielä tuokion, sitten sekin pysähtyi ja jähmettyi paikoilleen.

— Hämeen miehiä, virkkoi Kuikka lähimmilleen. — Sotaisat ovat tamineensa, väkivallan on varukset. Meidän maillemme matkaavat.

— Karjalaisia, sanoi Talka, hämäläisten päällikkö, omilleen. — Meitä tuhoamaan ovat tulossa.

Kauan vastapuolet katsoivat toisiaan, sanattomina, äänettöminä. Ja katsoessa puristui rukkaseen kätketty käsi yhä lujemmin keihään varteen niin puolella kuin toisellakin, ja silmissä alkoi leiskua katkeruus ja hillitön viha.

Kuikka taisteli sisimmässään ankaran taistelun. Luonto ja vanha tapa käski hyökkäämään heti, mutta jokin kielsi. Ja niin Kuikka nosti kätensä korkealle, viittasi miehiään pysymään alallaan, iski keihässauvansa irralleen hankeea, hiihti omiensa ja vihollisten puolimatkaan ja huusi:

— Tunnen sinut, Talka, Hämeen miesten päällikkö. Arvaan aikeesi ja joukkosi matkan määrän. Jos et pelänne yksinäistä miestä, niin hiihdä luokseni. Minulla on sinulle sana sanottavana. Kuuntele, jos tahdot.

Talka epäröi tuokion, mutta heitti sitten hänkin keihäänsä luotaan ja hiihti lähelle. Kulmiensa alta kyräili hän sitten Kuikkaa, jykevien kasvojensa juonteet tiukkoina, leuka eteen työnnettynä ja leveä suu viivaksi puristuneena.

— Kohtalo meidät satutti nyt kohdakkain, lausahti Kuikka ensin pitkälti vihamiestään tähyiltyään. — Ar-

vannet joukkoni asian, arvaan minäkin tulonne tarkoituksen. Tätä kauemmaksi et pääse.

— Et pääse sinäkään, vastasi Talka hitaasti ja jurosti.

— Toinen pääsee, toinen ei, kumpi sitten lieneekään pääsijä. Mutta tätä en pysähtynyt sinulle sanomaan. Asiani on toinen. En pyydä sääliä, en anele armoa, muuta kysyn. Tiedän heimosi asiat. Kuulin piispan paenneeksi, papit päästään päästetyiksi, kirkot poroksi poltetuiksi, verovoudit vältetyiksi. Hyvin tämän tiedän, Karjalankin miehiä oli mukananne antamassa apuansa. Hetkeksi unohdettiin vanhat vihat, pian ne taas alettiin alusta. Vapaita olette nyt, niin sanotte, niin lieneekin asia. Tänään on niin, huomenna näin. Ruotsi tulee, kahta lujemmin niskaanne tarttuu, omakseen maanne ottaa, ristinjumalansa taas paikoilleen nostaa, teidät orjiksi opettaa. Heikot olette esteitä asettamaan. Ruotsin miehiä on paljon, teitä vähän.

Talka kuunteli puhetta, ja ivahymyn väre hiipi hänen suupieliinsä. Jäykästi hän taaskin vastasi:

— Suuri on suusi, ja laveat ovat sanasi. Takuumieheksikö tarjoudut? Mikä olet sellaiseksi? Et mikään. Ruotsista puhut ja ehkä oikeinkin puhut, mutta kuka kuristaa Karjalan heimon niskaa? Novgorod. Sen asioilla hiihdät, ja omaksikin eduksesi saalistamassa. Montako kylää olet polttanut Hämeenmaassa, montako henkeä tappanut, montako vienyt mukanasi? Kuka on laskenut saaliisi määrän? Huono olet takuumieheksi, kehno neuvonantajaksi.

Kuikka näytti jo tulistuvan, mutta hillitsi mielensä.

— En neuvo, en opeta. Miehelle puhun miehenä. Vanhoista en puhu, en saatavista, en maksetuista. Tämän vain sanon: heikot olemme erillämme, Häme yksin, Karjala yksin. Ruotsi syö Hämeen, Novgorod nielaisee Karjalan. Ja siksi sanon sinulle, Talka: sovitaan vanhat vihat, heitetään herjat. Autamme Hämeen miehiä, jos Ruotsi rutistaa, autatte meitä, jos ryssä rynnistää. Käännymme molemmat tästä takaisin, ajattelemme asiaa, kesän tullen sen lopullisesti päätämme.

Talka ei vielä vastannut mitään. Epäluuloinen hämäläinen pelkäsi petosta. Hän koetteli arvailla, olisiko Kuikalla notkossa rinteen alla piilossa suurempikin joukko. Ja näin hän itsekseen päätteli: jos joukko on pieni, niin Kuikka tahtoo esityksillään päästä pälkähästä. Jos on suuri, niin saattaa puhua tosissaankin. Ajatuksensa ajateltuaan hän antoi vastauksensa:

— Saattaisi ehkä olla hyvä niinkin, kuten sanoit. Ovat meilläkin jotkut samaa sanoneet. Turhaa on tämä loppumaton kosto ja vastakosto, miesten surma, naisten parku, kaiken kadottaminen. Näin ovat sanoneet. Uskon sinun tarkoittavan tosia. Olkoon sitten niin, että käännymme molemmat kotiamme.

— Olkoon.

— Kesään mennessä asiat jääkööt ennalleen, jatkoi Talka. — Yhteisen aterian syömme ennen lähtöämme. Kesällä, kevätviljat kylvettyämme, neuvottelemme vaikkapa täällä, ja päätämme liiton lopullisesti. Vanhat velat kuitataan.

— Olkoon niin.

— Rajaksi jääköön kesään saakka Kymin takainen korpi. Meikäläiset erämiehet älkööt samoilko sinne. Teikäläiset kalamiehet älkööt tulko Kymille. Ankkapora on meidän.

— Puhut liikoja, Talka, Ankkapora on meidän.

— Hämeen miehillä on koskeen ja koko Kymiin ikivanha oikeutensa. Siitä emme luovu. Sellaiseen ei suostu kukaan meistä.

— Niin on Karjalankin miehillä; yhtä vanha on meidänkin oikeutemme. Siitä ei luovuta.

Päälliköt vaikenivat ja katsoivat tuimina toistensa silmiin. Kuikan poskille kohosi kohoamistaan tumma puna, ja valkoiset hampaat kirahtivat puoliavoimessa suussa. Talka tuntui jähmettyvän kasatuksi kiukuksi. Hänen poskipielensä levenivät entistäänkin leveämmiksi, järeä leuka työntyi yhä eteenpäin, ja silmät kiiluiva kapeina rakoina.

— Kymi on meidän ja pysyy! lausahti hän hampaidensa raosta.

— Se on meidän ja me sen pidämme!

Vielä tuokion tuijottivat päälliköt toisiaan, huomasivat enemmät puheet turhiksi, käänsivät äkkiä suksensa ja pyyhälsivät omiensa luokse. Ja kohta iskivät heimojen soturit yhteen kuten kymmenet sukupolvet olivat iskeneet ennen heitä ja kymmenet iskivät heidän jälkeensä. Ja miekkojen välähtäessä, keihäiden suhahtaessa, kirveiden noustessa ja laskiessa ja veljesveren vuotaessa kiilsi miesten silmissä leppymätön viha.

Ilta joutui, suuret metsät tummenivat, taivas syttyi tähtiinsä. Ankkaporan koskesta nousi yhä ilmoille sankka utupatsas. Kohtisuoraan se kohosi, heilui ylimmilleen päästyään hetken puoleen ja toiseen, ja hajosi antaakseen tilaa uudelle utujen patsaalle. Ja utupatsaan alla kohisi koski kumeana kohinaansa ja väliin se ikäänkuin huokasi raskaan huokauksen.

Tumma hahmo, tainnoksistaan herännyt Kärpän ukko, kulmillaan jo Kalman merkit, vierittäytyi vaivalloisesti hankea pitkin kosken rantaan. Vettä hän sinne vihdoinkin päästyään kourallaan hapuili. Ja siinä hapuillessaan hän tunsi ja näki vierellään toisenkin vielä elävän olennon, samalla asialla olevan Hämeen miehen. Vettä saatuaan molemmat kallistuivat hangelle kosken partaalle ja katselivat tummaa taivasta, jonka takana, jossakin, oli iäisyys ja rauha.

— Kumpi voitti? ihmetteli kuin itsekseen Hämeen mies.

— En tiedä, vastasi Kärpän ukko — tai tiedän. Viha voitti.

Lunnaat

KIRJOITTANUT REINO RAUANHEIMO.

Tänään hän tuli kotiin jo valoisan aikaan. Sen vuoksi tuntui nyt oudolta lähestyä taloa, oudolta ja painostavalta. Kymmenen vuotta hän oli kulkenut joka arkipäivä tämän saman tien työhön ja takaisin tarkalleen kuin kello, mutta nyt alkaisi jo toinen elämänjärjestys: hän saisi tulla aina kotiin kaksi tuntia liian aikaisin, vaikka haluaisi tehdä työtä kolme lisää.

Mutta minkäs voi, sillä määräys oli kuin laki: kaikkien muidenkin työpäivää lyhennettäisiin kahdella tunnilla, palkat putoaisivat vastaavasti, yhä putoaisi neljännes tuloista, ja kotona olisi kaikki tiukempaa ja surullisempaakin. Ja hänestä jo tuntui kuin lähipäivien ruoka olisi kylmempää kuin tähän asti, huone likaisempi ja kylmempi kuin ennen, ja hän, vaimo ja lapset hermostuneempia ja riitaisempia kuin ennen.

Hän ei halunnut mennä kotiin nyt. Oli nöyryyttävää tunnustaa siellä, ettei hän pystynyt saamaan toimeentuloa perheelleen –- hyvä kun oli saanut sen tähänkin asti . . . Ne kymmenen vuotta, jotka hän oli työssään ollut, hän oli uskollisesti maksanut jäsenmaksunsa ammattiyhdistykselle siinä uskossa, että yhdistys ilman muuta silloin takaisi hänen asemansa, työnsä ja leipänsä. Hän oli luottanut kuin henkivakuutukseen, ettei koskaan joutuisi puutteeseen ja vielä vähemmän työttömäksi — niin, juuri sitä vartenhan hän oli maksanut. Mutta se näkyi olleen turhaa: nuo maksut ja kokouksissa juoksemiset eivät siitä huolimatta pienimmälläkään tavalla estäneet, että tänään työ ja palkka lyhenivät, ja lisäksi ilmoitettiin, että se, joka ei halua tyytyä, saa lähteä ja pysyä poissa!

Hän tiesi, millaista kotona nyt oli: lapset olivat kai äsken tulleet mäenlaskusta ja olivat asettaneet käsineensä ja kenkänsä kuivumaan lieden reunalle. Äiti valmisteli ruokaa hänelle ja mielessään toraili siitä, kun hän ei ollut muistanut jättää tänä aamuna tarpeeksi rahaa päivällistä varten. — Ja nyt hänellä ei olisi kuitenkaan mistä antaa, ellei sitä viimeistä — jäsenmaksua . . . No niin, hän maksaisi nuo ammattiyhdistyksen maksut vaikka kuinka nöyränä, jos vain saisi vastaisuudessa viipyä ne kaksi tuntia myöhempään. Mutta se oli turhaa nyt, turhaa ja toivotonta. — Mutta jospa hän pettäisi vaimoaan, ei puhuisi mitään työn lyhenemisestä, vaan viipyisi täällä tiellä, kävelisi ulkona niin kauan ja tulisi kotiin vasta tavalliseen aikaan . . ? Ei, mitä se hyödyttäisi! Hänen olisi kuitenkin joskus tunnustettava ikävä totuus.

Hän meni pihaan ja portaille. Ja ovea avatessa hänellä oli se tunne, aivan kuin se ei olisi hänen oman asuntonsa ovi eikä olisi koskaan ollutkaan. Aivan niin, hänhän ei ollut koskaan ollutkaan vapaa . . . Vaikka hän oli itse tehnyt oman työnsä, oli ammattiliitto kuitenkin pitänyt häntä vain numerona ja korttina. Ja hänen kuntonsa ei riippunut työstä ja sen tekemisestä, vaan jäsenmaksujen kuittauksista ja merkinnöistä. Ja tuntui kuin liitto olisi aina määrännyt hänen puutteensa, vaimon vihaiset katseet ja lasten rikkinäiset vaatteetkin, aivankuin siellä jossakin olisi säädetty, että toisin ei saanut olla.

Ja mitä autuutta oli liitto hänelle sitten antanut? Ei mitään muuta kuin sen, että hän tosiaan saisi tänään tulla lyhyemmän työpäivän jälkeen lyhyemmällä palkalla kotiin ja olla tyytyväinen. — Hän seisoi yhä siinä portailla, käsi rivassa ja mietti, koetti muistella, mitä hyvää oli saanut ja mitä hän mahdollisesti vastaisuudessa saisi uskollisuudestaan. — Ei mitään, kaikki pysyisi vain samanlaisena, ellei huonompana . . .

Hän veti oven auki. Ja sillä samalla hetkellä kuin se narahti, hänessä oli jossakin jo syntynyt päätös tästä lähtien koettaa yksin hoitaa oman puutteensa ja vastata siitä. Ja ovi lusahti kiinni hänen jälkeensä tiukasti kuin tahtoen estää, etteivät vieraat säännöt, vieraat ihmiset ja vieras joukko pääsisi livahtamaan sisään.

Kotona oli kaikki juuri sellaista kuin hän oli kuvitellut: lapset istuivat sängyn reunalla ja katselivat jotakin häntä odotellessaan. Vaimo loi sanattoman, kysyvän katseen ja hänellä itsellään oli paha mieli. Lamppua ei oltu sytytetty vielä niinkuin muina päivinä hänen tullessaan. Mutta sen vuoksi hänestä tuntui jollakin tavoin helpommalta nyt hämärässä, asettaessaan takkia nurkassa olevaan naulaan, vastata vaimon kysyvään katseeseen näennäisesti rauhallisena:

»No etkös tuota muista . . ? Päivähän on nyt kahta tuntia lyhyempi. Lyhensivät sitä kaikilta, koko tehtaassa, ettei kenenkään tarvitsisi lähteä tien selkään. Ja onhan tämä mukavaakin, tällä tavalla . . .»

Aivan oikein: vaimon ensimmäiset sanat koskivat toimeentuloa, sitä, jota hän oli pelännyt ja jonka vuoksi

hän oli koettanut näyttää huolettomalta. Ja hän kuuli vaimonsa selittävän asian aivan samalla nuotilla kuin tähänkin asti:

»Siinä näet nyt, ei niihin ole luottamista. Olen sanonut sinulle aina, että palvele vain herroja sokeasti ja rehki itsesi vaivaiseksi, niin tyhjän saat palkaksesi . . ! Mitäs nyt sanot tästä? — Olisit uskonut minun isääni! Hän on ajanut työväen asiaa jo sotavuodesta lähtien ja on ajanut hyvin. Mutta sinäkös siihen luottaisit . . .»

Hän itse vaikeni ja mietti. Teki mieli puhua jotakin siihen suuntaan kuin oli äsken tuolla portailla tuntenut. Ja kun vaimo alkoi jatkaa, jaksoi hän sen keskeyttää ja sanat tulivat hitaina:

»Ammattiliitto on ajanut asiaa jo kaksikymmentäviisi vuotta. Sinun isäsi on ollut täällä johdossa jo viisitoista vuotta. Minä olen aina maksanut heille veroni ja saanut takeeni siitä, ettei minulle koskaan käy hullusti enkä tallustele maanteitä, jos kumarran liittoa ja sinun isääsi. Mutta sano nyt, mitä he ovat tehneet ja mitä tekevät? Kysy sitä isältäsi ja sano, että voivatko auttaa meitä muulla kuin sillä, että lauantaina kokoontuvat taas talolle jankkaamaan, laatimaan tehtaan johdolle jonkinlaisia vastalauseitaan, puimaan nyrkkiään neuvottomina — ja kantamaan seuraavaa maksua. Kysy heiltä, voivatko muuta?»

»Voivat! Työväki voi, jos se yhtyy ja taistelee . . .»

»Taistelee? Johan se taisteli, mutta minkäs taivaan sinäkin olet tavoittanut? Taistelihan isäsikin silloin viisitoista vuotta sitten, mutta yhtä lyhyt on hänen päivänsä ja palkkansa nyt kuin minunkin . . . Vai onko työttömyydenpoistamisohjelmasi sellainen, että tapattamalla entisiä saat uusille työtä, mitä?»

»Mutta oma etu . . . ? Luokkataistelu . . .»

»Sanonko minä, mikä on se oma etu! Se on vaivainen luunpala, kaluttu luunpala, jota jokainen tavoittelee! Luokkataistelu on koiraparven rähinää tuosta luusta — jokainen repii toistaan, mutta kukaan ei sitä saa eikä tee sillä mitään. Se teidän luokkataistelunne — sehän on raivotautia, poliittista vesikauhua, jota tapellen ja purren tartutetaan toiseen!»

»Mistä päivästä lähtien olet tuollaisia oppinut?»

»Tästä päivästä — siitä samasta hetkestä, kun en saanut jäädä työhön, vaikka olisin tahtonut. Siitä samasta hetkestä, kun minun muka luokkataistelun takia on nähtävä nälkää!»

Hän oli tullut pöydän luo. Lapset olivat vaienneet ja kuuntelivat ihmettelevinä ja ymmärtämättä. He vaistosivat vain jotakin ikävää ja siinä oli heille kylliksi. — Vaimo jatkoi:

»Petturi! Sanoin jo viime kerralla, että lähden koko talosta. Sinä olet hännystellyt herroja, ja nyt saamme me lasten kanssa kärsiä sen vuoksi. Minä menen isän luo — niin menenkin ja heti! Tuollainen mies . . .»

Vaimo seisoi silmät kiukkuisina keskellä lattiaa kuin odottaen vastausta. Kun sitä ei tullut, meni hän naulakon luo, otti sieltä pojan hatun ja heitti sen tämän syliin:

»Pane vaatteet päällesi! Lähdetään heti ja katsotaan, eivätkö olot parane!»

Poika laskeutui sängyn reunalta ja katsoi hämmästyneenä. Isä veti auki pöytälaatikon ja otti sieltä lompakkonsa. Hitaasti, hyvin hitaasti hän avasi solmustaan sidenarun pätkän ja kaivoi esille setelin, kahisevan setelin, joka oli säästetty sinne liiton uutta lunnasta varten:

»Tämä ainoa raha, mitä meillä nyt on, on jäsenmaksu. Jos minä vien tämän isällesi ja saan kuittauksen siitä, ei tuo pöytä ole sen ylellisempi emmekä me sen parempia emmekä vapaampia.»

Vaimo oli mennyt ovelle ja viskannut kengät pojan eteen kuin joudattaakseen. Mies katsoi heitä seteli kourassa, katsoi ja kuuli tytön painuneen nurkkaan itkeä tuhertamaan. Sitten hän kääntyi eikä pelännyt katsoa tiukasti vaimoaan silmiin:

»Muut ovat hoitaneet meidän asioitamme näihin asti. Ja tuntuuko olevan liian loistavat olot, kun lähtöä puuhaat? — Muut ovat hoitaneet jokaisen muunkin työläisen asioita ne kaksikymmentäviisi vuotta. Ja luuletko, että noilla toisilla tuolla on tänä päivänä sen parempaa? — Mutta nyt minä koetan itse siinä, missä muut ovat epäonnistuneet.» Hän meni tytön luo, nosti hänet pystyyn ja pyyhki hänen silmänsä. Hän otti kengät ja hatun neuvottomana seisovan pojan kädestä ja vei ne pois. — »Ja tuossa on nyt sen sinun työväkesi suuri pitopöytä», hän viittasi päivälliseen ja katsoi vaimoonsa. »Minä sanoin, että anna minun itseni koettaa, jos onnistuisin siinä, missä lauma ei ole meitä siunannut. En onnistu sen huonommin kuin hekään.» Ja yhä vaimoonsa katsoen hän viittasi molempia lapsia: »Nämä ovat minun eivätkä ammattiliiton ja agitaattorien. Ja minä vastaan heistä yhtä hyvin kuin yhdistyksen ensi lauantaiset ponsilauseet, uskotko . . ?»

Vaimo oli siirtynyt hitaasti ovelta pois. Hän itse heitti tyhjän lompakon naruineen pöydälle, meni naulakolle, otti takkinsa ja hattunsa ja pysähtyi ovella:

»Te ette mene mihinkään. Jospa minä lähtisin kerran, korteilta ja kuiteilta lupia kyselemättä . . . Jos en pysty muuhun, niin saanhan sentään leivän lisää.»

Ja pihalla hän seisahtui miettimään. Mäen takaa näkyi tehtaan savupiippu. Siinä se oli, se ahjo. Niin kauan kuin savu sieltä vyöryisi, niin kauan oli sentään toivoa. Mutta jos savu joskus lakkaisi tulemasta, niin . . .

Ja tuolla toisaalla oli työväentalo. Sinnekö silloin turvattaisiin, jos se onnettomuuden päivä tulisi . . ? Uskaltaisiko hän uhmata kumpaakaan? Jos hylkäisi jälkimmäisen, niin tulisiko suljetuksi pois edellisestä? Olivatko ne toisistaan riippuvaisia ja hän riippuvainen molemmista? Ja tuossa setelissäkö, jota hän vielä puristi kädessään, oli lunnaat siitä, varmat lunnaat siitä, että tuolla kotona, hänen selkänsä takana, olisi aina huoleton ja puutteeton olo? Olihan tämä nytkin viimeinen penninki, jäsenmaksu ja vero — ane, jolla hän ostaisi itselleen, lapsilleen ja koko työväen luokalle vapauden ja leivän . . .

Hän seisoi hiljaa ja mietti. Tehtaan puolella oli hiljaista eikä kuulunut koneitten käyntiä. Kaikkialla muuallakin oli hiljaista ja painostavaa. Ja kun hän kääntyi, näki hän kotona vaimon sytyttäneen valon ja pojan varjo liikkui ikkunaverholla. Ja hän kuuli pojan kirkkaan äänen selittävän äidille:

»Kun isä kerran lupasi, niin se varmasti pitää . . .»

Niin, tuolla takana, kotona, sisällä, ei ollut mitään. Ja kädessä olivat anerahat, ne hyödyttömät lunnaat, jotka eivät olleet mitään koskaan antaneet. Ja tuolla edessä, tien toisella puolen, oli valoisa liikkeen ikkuna. Kuorma-auto seisoi sen edessä kuin torkkuen.

»Pitopöytä . . . juhla . . .» kierivät sanat hänen mielessään.

Hän pani takkinsa nappiin, rutisti seteliä kädessään ja astui tielle. Nyt hän tiesi, ketä hän uhmaisi: hän ei olisi enää numero eikä jäsenkortti turhien lupausten taistelussa. Herra Jumala, tuo setelihän oli hänen omansa — miksei hän kerrankin sillä ostaisi itseään irti ja vapaaksi?

Ja tuntui jo helpommalta olla, kun tiesi maksavansa lunnaat vapaudestaan vain itselleen. Sillä jos katsoi tätä tietä pitkin, niin se jatkui peloittavan pitkälle ohi tehtaan ja työväentalonkin. Mutta tuolla takana oli asunto — hänen velvollisuutensa ja oikeutensa sitä ja siellä olevia kohtaan olivat suuremmat kuin tuhatta täyttymätöntä lupausta ja tapahtumatonta toivetta kohtaan. Sana »taistelu» oli valhe, jolla hänet oli saatu säilyttämään viimeistä seteliä narulla käärityssä lompakossaan ja näkemään lasten aran ja pelkäävän katseen.

Ja hänen seteliä puristava nyrkkinsä kohosi: »Jos teillä on varaa, niin taistelkaa ja repikää kuin koirat toisianne! Tätä ette ime enää. Jos te lupaatte taistelua, niin miksette mene? — Luvatkaa työtä lisää ja yksi tällainen paperi — mutta voitteko . . . ? Tämä on minun nyt! Ja hullut koirat rähisevät kalutun luupalan päältä . . . Hahhahaa!»

Hän tiesi, ettei yksikään saisi sitä luuta, sillä ne unohtaisivat sen ja tyytyisivät vain laskemaan, montako hampaan jälkeä olivat toisiinsa iskeneet. Ja häntä nauratti nyt se ajatus — taistelu ja se vaivainen luunpala.

Isänmaallisen Kansanliikkeen eduskuntaryhmä.

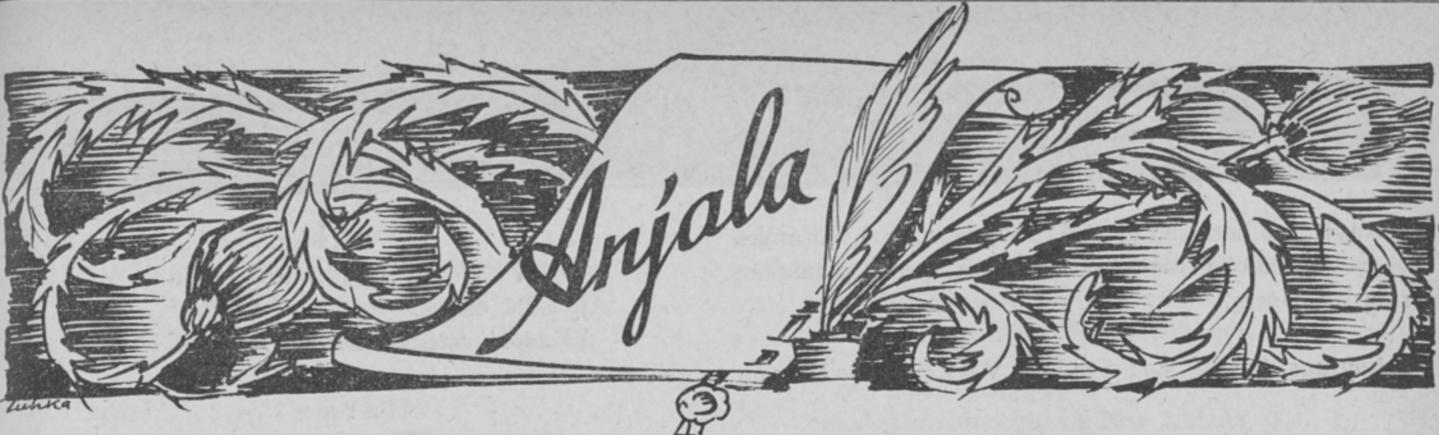

5-näytöksinen historiallinen draama.

Kirj. *Arvi Järventaus.*

V. näytös.

(Selostus alkunäytöksistä: *Ensimmäisessä näytöksessä* ovat Husulassa majailevat armeijan upseerit koettaneet estää kuningasta lähtemästä Haminaa vastaan, siinä onnistumatta. Kustaa III on saanut yliotteen ja retkelle lähdetään.

Toisessa näytöksessä istuu Juhana Anders Jägerhorn Husulan sepän pajassa kuunnellen Haminan edustalta kaikuvaa tykkien jyskettä. Näytelmä on symbolinen: sepän puuha antaa Jägerhornille aiheen arvailla puoleen ja toiseen tapahtumien kehityksestä. Keskustelu on ns. toisen asteen vuoropuhelua. Haminan valtaus epäonnistuu, ja salaliittolaiset pitävät yöllä kokouksensa samassa pajassa, jolloin päätetään ryhtyä ratkaiseviin toimiin.

Kolmannessa näytöksessä tapaamme Jägerhornin Haminassa. Hän on matkalla Pietariin salaliittolaisten asiamiehenä. Keskustellaan politiikasta, kun rauhallisen seuran yht'äkkiä häiritsee raivopäisyydestään tunnettu venäläinen kauppias Vasilej Naikoff, ikäänkuin raa'an venäläisvallan symbolina. Syntyy taistelu, jolloin Jägerhorn riisuu aseista humalaisen ryssän ja palauttaa rauhan. Tapaus vaikuttaa kuitenkin häneen voimakkaasti, pannen hänet vielä kerran arvioimaan matkansa tarkoitusta.

Neljännessä näytöksessä ollaan eversti Hästeskon teltassa Anjalassa ja odotetaan innokkaasti Pietariin mennyttä Jägerhornia palaavaksi. Tämä saapuu, kertoo uutisensa, jolloin päätetään ryhtyä heti toimeen. Tällävälin on kuitenkin uusi ylipäällikkö, kreivi Mejerfelt, ehtinyt saada yliotteen ja panna armeijan liikkeelle. Kapinalliset pidätetään, mutta Jägerhorn ja pari muuta pääsee karkuun.

Viidennessä näytöksessä, joka tässä esitetään, on Jägerhorn pakomatkalla. Häntä avustaa hänen sukulaisensa, eversti Brunow. Takaa-ajajina ovat majuri Zelow ja kapteeni Toll, joka ensin kirjoitti Anjalan liittokirjan alle, mutta sitten rupesi horjumaan ja pyyhki nimensä pois.)

Metsäinen maisema, keskellä aukea. Oikealla verkalleen kohoava mäki, jonka yli kauempaa välkkyy jäätyneitä vesiä ja siintää Mäntyharjun kirkontorni. Vasemmalla, etualalla, kallio, osittain katajapensaiden peitossa. Maassa kuuraa. — Pilvinen marraskuun päivä.

Näyttämö hetkisen tyhjänä. Sitten 1. ja 2. Sotamies vääpelin johdolla tulevat vasemmalta, heidän perässään rumpali Harm.

1. kohtaus. 1. ja 2. Sotamies, Vääpeli ja Harm.

Harm
(katsellen ympärilleen)
On tääkin sotaa! Ruotsin armeijan
kuninkaallisen rummunlyöjän täytyy
hypätä pitkin metsiä kuin hullun
ja ajaa takaa karkuria!
(Istuu mättäälle, rumpu polvien välissä.)

Vääpeli.
(kiivaasti)
Mitä!
Mikä sä luulet olevasi? Herrat
on myöskin komennettu niinkuin minä,
majuri Seeloo, Toll ja monet muut.

1. Sotamies
(Istuu.)
Ja aattelepas, Harm, jos onnistuisit:
luvass' on suuri raha.

2. Sotamies.
(samoin)
Puoliväliin
nelisenkymment' —

Harm
Tiesi hänet — hm.

Vääpeli
Rahoista viis! Mut jos mä Jeekehuurnin
vain nappaisin, niin, pojat: vänrikin
ois olkalaput kohta tiedossani!
(Katselee ympärilleen ja kuulostaa.)

Harm
(sylkäisten)
Sun sijassas mä itse Römpötin
nappaisin. Silloin Riipenper jo pani
sun olkapäilles lootut luutnantin!

1. Sotamies.
Ja riksit kilkkais lakkarissa, heh!
Mitäs ne puhuu: kolmetuhatta.
On siinä rahaa!

2. Sotamies.
Totta. Rusthollin
jo sillä ostais.
(Vääpeli häviää metsään.)

Harm
Tietysti on tärkit
nyt paikat meillä. Mutta minust' on
jo helkkarissa hullust', että täytyy,
nääs, rumpalin, jok' eessä armeijan
atakit lyö, tällaiseen hommaan käydä,
ja vielä myötä kaikki kommervärkit.
(Sylkäisee.)
Sais jänisjahtiin silloin yksintein
komentaa rummunlyöjä Henrik Harmin.

1. Sotamies
Kas, tää se vasta onkin jänisjahti,
(katsellen ympärilleen)
kun arkkikapinoitsijata ...

Vääpeli
(Tulee.)
Varmin
on tuohon suuntaan mennä.
(Viittaa oikealle. Harmin puoleen:)
Muista, Harm,
jos vilaustakaan näkyy: täysi tahti!

Harm
(Nousee.)
No, selvä on! Kas tällä lailla!
(Rummuttaa.)

Vääpeli
(kiukuissaan)
Halt!
Sa rummutat kuin oltais jäljillä!

(Menevät oikealle. Hetken kuluttua majuri Zelow ja kapteeni Toll sotamies Eldin seuraamana tulevat vasemmalta.)

2. kohtaus. Zelow, Toll ja sotamies Eld.

Zelow
Kai kuulit rummutuksen?

Eld

Kuulin kyllä.

(ympärilleen katsellen)

Mut tääll' ei mitään.

Toll

Väärin kuulitte.

(Istuu.)

Mua uuvuttaa jo tämä rehkiminen.

Zelow

(Istuu.)

Niin uuvuttaa myös mua.

(sotamiehelle)

Kuules, Eld!

Sä kiertelepäs tuossa ympärillä.
Mut hissukseen.

Eld

Käskystä, majuri.

Zelow

Ja jos sa jotain huomaat, ilmaan ammu.

(Viittaa Eldille, joka menee.)

3. kohtaus. Zelow ja Toll kahden.

Zelow

(Sytyttää piippuaan.)

Tää niskurointi ennemmin ei sammu
kuin vangituksi saadaan Jägerhorn.

(Vetää muutaman savun.)

Mut kyll' on toiset alakärsäisiä,
ne, joita viel' ei ole vangittu.
On Enehjelm surusta vallan hulluks
koht' tulemaisillaan, ja Tandefelt —

Toll

— juopottelusta yhtämittaisesta.

Zelow

(puhaltaen savurenkaita)

Niin meni rikki liitto Anjalan
kuin saippuainen vaahtopallo, joka
kimmeltää hetken monen värisenä
ja sitten — poks!

Toll

Mut kaunis oli se.

Minäkin innostuin ja olkipilliin
jo tartuin niinkuin koulupoikanen.

Zelow

Saat Gripenbergiä sä siitä kiittää,
ett' tarttui sua heti kaulukseen
ja otti pillit pois.

Toll

Niin kiitänkin.

Mut sittenkään en voi nyt sille mitään,
ett' taivaankaaren värit siinä näin.
Ah, vapaus! Se onhan sentään suurta!

Zelow

Soturi olen puolalaista juurta
ja vapauden myös minä käsitän.
Mut vala ennenkaikkea! Sen olen
ma Kustaa kuninkaalle vannonut.
Ja sitä tietä minä aina polen.

(Vetää muutamia savuja.)

Kun saatais vain nyt kiinni Jägerhorn,
niin selvä!

Toll

Kuule, sanopas nyt suoraan
haluaisitko hänet vangita?

Zelow

No tietysti! On siivilöinti sääskein
minulle muuten vastenmielistä.
Mut virkatehtävissä: mulle käsky
on aina käsky, kun sen esimies
minulle antaa. Ilman arveluita
mä Jägerhornin nappaan, vangitsen.
Mut entäs sinä?

Toll

Luultavasti samoin.

Zelow

Vai »luultavasti».

Toll

Minä tarkoitan,

ett'ei oo mulla siihen halua.
Mut — mikäs siinä: määräys on määräys.

Zelow

Sehän on selvä! Mokomakin hääräys
mua koko ajan suututtanut on.
(Vetää kiivaasti muutamia savuja.)
Mut porvoolaiset ovat eri poikaa!
Kuulitkos, mitä siellä tapahtui,
kun vangittuna vietiin Hästeskota?

Toll

No, mitä?
(Kirkonkellot rupeavat soimaan.)

Zelow

Kas, kun kirkonkellot soi!
Mitäs ne siellä?

Toll

Jonkun hautauskellot.
Mut mitäs siellä Porvooss' oikein —?

Zelow

Niin!
Kun vangittuna toivat Hästeskon,
olivat jotkut velikullat siellä
pystyttänehet pienen hirsipuun
jo tulliportille ja siihen panneet
hevosenkengän — näätkös — roikkumaan!

Toll

Typerää pilaa!

Zelow

Mutta sattuvata.
En hästsko, heh, hevosenkenkä, hiis!
(Kopistaa tuhat piipustaan.)
No niin. Hän kulki suoraan. Mutta Hastfehr
nyt kääntänyt on kelkan toisinpäin:
avustaa ensin tuota näytöstä
ja sitten —

Toll

— liittyy kapinallisiin.
En hyväksy ma moista käytöstä.

Zelow

No, siinä ollaan! Johdonmukaisuus
se teiltä puuttui aivan tykkänänsä.

Toll

Sa tarkoitat kai, että minäkin —?

Zelow

En tarkoita mä mitään. Muuten vain...
(Kuuluu Eldin huuto ja laukaus.)
Nyt Jägerhornin minä kiinni sain!
(Juoksee metsään. Kirkonkellot lakkaavat soimasta.)

4. kohtaus. Toll yksin.

Toll

Olipa hyvä, että keskusteltiin.
Ma huomasin: hän mua halveksuu.
No hyvä! Tiedän, kuinka Jägerhorniin
kapteeni Toll nyt taasen suhtautuu.

(Rientää Zelowin jälkeen. Hetken kuluttua ilmestyy vasemmalta Jägerhorn talonpoikaispuvussa, reppu seljässä ja sauva kädessä.)

5. kohtaus. Jägerhorn, myöhemmin Brunow.

Jägerhorn

(Istuu mättäälle, ympärilleen katsellen:)
En näitä maita enää kauan kulje,
mun täytyy jättää kallis synnyinmaa.
(katsellen oikealle)
On tuossa raja pienen matkan päässä,
mut sittenkin mä vielä huoahtaa
haluan tässä, missä Suomen sammal
viel' askeleeni alla taivahtaa.
(Painaa saappaansa kärjellä sammalta.)
Mun on kuin ei se yhtä pehmeää
olisi tuolla, rajan tuolla puolen,
(ympärilleen katsellen)
ja kuin ei yhtä leppoisasti vois
siell' linnun laulu, tuuli viivähtää
latvassa koivun, lehdon siimestössä.
Ja kuitenkin se samaa maata on
kuin tääkin puoli. Suomen petäjät
ne siellä myöskin hiljaa huminoivat.
(Painaa kasvot käsiinsä, on vaiti hetken; sitten surumielisesti:)

Voi, kuinka joudun aina kaipaamaan
mä näiden metsäin tummaa hiljaisuutta.
Jo lapsuudessa niitä kuuntelin,
ne kertoi mulle aina jotain uutta
mun maastani, mun kansastani.
(Katselee maahan ja kumartuu ottamaan jäätyneen multakokkareen.)
Siinä
on Suomen multaa, kovaks jäätynyttä.
(Pistää multakokkareen poveensa.)
Saa poveni sen hiljaa sulattaa,
ja määränpäähän kerran päätynyttä
se hautaan myötä seurata myös saa.
(Miettii.)
Näin nyt on käynyt. Mutta kadu en.
Oon viikkoa ma kohta seitsemisen
samonnut maata Hankoniemeen asti
ja lietsonut, ah, uutta innostusta.
Mut pelko kurja kaikk' on vallannut,
ei uskoa oo urheimmissakaan.
(katkerasti naurahtaen)
He katuvat!
(Brunow, samoin talonpojaksi puettuna, tulee.)

Brunow

Nyt tässä uskallusta
jo tarvitaan! Ei kohta kissakaan
livahda läpi patrulleiden noitten.
(Osoittaa perälle.)
Ma tuolta kuulin ääntä.
(Taustalta kuuluu kaukaista hakkuuta.)

Jägerhorn
(kuulostaen)

Metsän hakkuu
se sieltä kuuluu. Istu, levähdä!

Brunow

Ois sinun pian turvaan päästävä.
(Katselee ympärilleen ja kuulostaa. Hakkuu kuuluu selvemmin.)

Jägerhorn
(Vetää esiin kaksi pistoolia takkinsa alta.)

Älähän pelkää, hyvä sukulainen,
ei sovi pelko everstille, ei.
En ainuttakaan ole säästävä,
jok' yrittää. Kas, mua eivät vennä,
haa, Ruotsin vankiloissa iltikseen!
(Viittaa.)
Siis istu tuohon! Anna pelon mennä!

Brunow
(Istuu.)

En minä pelkää, mutta noloa
ois mielestäni, jos he täällä sinut
lähellä rajaa vangitseisivat.

Jägerhorn.

Kuulithan, ettei mua vangita!
(Tarttuu pistooleihin.)
Kas, täss' on aseet, joista ensimmäisen
saa luodin se, jok' kohti yrittää,
ja mulle jääpi silti vielä toinen,
jos tarvitaan.
(Kuuntelee hakkuuta. Puu kaatuu. Katkerasti:)
Noin synnyinmaani myös
jo vapautensa kuusen maahan kaasi.
Voi, Jägerhorn, nyt missä, miss' on työs?
Se sulostuttais vain sun vankilaasi . . .
(Päätänsä pudistellen; epätoivoisena)
Voi, tätä maata, joll' on vankilat
vain kurjimmille sekä parhaimmille.
Mut virkapaikat, kullat, kunniat
vain pelkureille, pikkusieluisille!
On täällä rikos suuri rakkaus,
jot' tunsi miesi synnyinmaataan kohtaan.
Tääll' itsekkyys ja kullan kumarrus
perille aina varmimmasti johtaa.
(kiihtyen)
Miks lurjukseks mua Luoja luonut ei?
Olisin mies ja maassa mainehikkain
kuin Mauri Klingspor, joka voiton vei
ja kunniasta on nyt kaikkein rikkain!
(Hypähtää pystyyn ja tarttuu sauvaansa.)
Ma tahtoisin nuo miehet murskata!

Brunow
(levottomana)

Älähän riehu! Muuten kuulevat,
ja myttyyn meiltä silloin kaikki meni!

Jägerhorn

(yhä raivokkaammin)

Haa, Brunow! Minun . . . minun luulevat
yrittäneen vuoks omain etujeni,
nuo lurjukset, nuo luihut! Mutta mun
on tunto puhdas kuolinhetkeen asti!
Ma rakastin vain liian palavasti.

Brunow.

Sen uskon, Jan. Mä kyllä tunnen sun.

(Metsässä rupeaa tuulemaan. Hakkuu kuuluu yhä selvemmin.)

Jägerhorn

Hei, kuule, veli, kuule: tuuli käy,
kuin kutsuisi se mua työhön uuteen.
Mä jälkeni jo umpeen lakaisin.

(Katselee joka taholle.)

Patrullein äänet häipyi kaukaisuuteen.

(pyörähtäen ympäri)

En lähdekään, vaan käännyn takaisin!

(Lähtee vasemmalle, mutta Brunow pidättää häntä.)

Brunow.

Mitä sä houraat? Kaikk' on menetetty!

Jägerhorn

Mä lähden vielä Anckarsvärdin luo
ja taivutan, haa, hänet tähän tuumaan.
— Kas Fleming mulle apuansa suo —
mä hänet noidun, loihdin, hurmaan, huumaan!
Ei ole vielä kaikki menetetty.

(Oikealta kuuluu ääntä.)

Brunow

Nyt tuli loppu! Siin' on patrulli!
Nopeesti piiloon!

(Vetää Jägerhornin kallion taa, katajapensaiden suojaan. Toll, Zelow, Eld ja Vääpeli miehineen tulevat.)

6. kohtaus. Toll, Zelow, Eld, Vääpeli ym.

Zelow

Herra kapteeni!
Te etsikää nyt tämä lähin tienoo.
Kas, minä tuonne sillä aikaa käyn

(Viittaa taka-alalle.)

ja etsin sieltä. Teille, vääpeli,
mä jätän tämän mäen toisen puolen.

Vääpeli

Käskystä, herra majuri!

(Menevät kukin suunnalleen, Tollin jäädessä.)

7. kohtaus. Toll ja Harm kahden.

Toll

Hei, Harm,
sä jääpäs tänne!

Harm

Kuten käskette.

(Palaa takaisin.)

Toll

En minä tässä yksin . . .

Harm

Pelottaa
se yksin pökkelehtää pensahissa.

(Kävelevät kalliota kohti, Toll edellä. Viimeksimainittu huomaa piileksijät. Perääntyy äkkiä ja viittaa Harmille. Katajapensaasta kuuluu pistoolinhanan naksahdus.)

Toll

Ei siell' oo mitään.

(itsekseen)

Tämä ratkesi!

Harm

Mut minä kuulin niinkuin nasahduksen.

Toll

Vai nasahduksen. Oksa katkesi.
Myös minä kuulin jonkun rasahduksen.

Harm

Ka, niinpä taisi. Nythän tuulee niin.

Toll

Niin tuuleekin.

(Ottaa esiin nuuskarasian.)

Ja nyt me nuuskattiin.

(Nuuskaa ja tarjoaa Harmille.)

Harm

Kun herra kapteeni näin rumpalille!

(Ottaa.)

Toll

No, totta kai nyt . . .asetoverille.
Ja nyt me käymme rupattelemaan.

(Istuvat.)

Harm

Kun rupesikin hupattelemaan
se Jeekehuurni. Meille tämä vaiva.
Ma tunnen täällä kohta joka puun.

Toll

Mitäs sä oikein, Harm, jo tekisit,
jos löytäisit sä Jägerhornin?

Harm

Minä
jo rummuttaisin hiton rivakasti.

Toll

Mut — jos hän sanois: halt!?

Harm

Niin silloin minä
vain rummuttaisin vielä rivakammin.
On minut koulattu, nääs, tottelemaan
laillista esivaltaa.

Toll

Aivan niin.
Mä nään, ett' oot sa kunnon sotamies.
Sä saat nyt mennä, viedä majurille
sen tiedon, ettei meidän patrulliin
nyt kuulu mitään. Kerro Zelowille,
ett' tulen kohta itse perässä.

Harm

Käskystä, herra kapteeni! Mä menen.

(Menee.)

Toll

(pensaikkoon päin)

Esille, veljet! Tie on auki nyt!

8. kohtaus. Toll, Jägerhorn ja Brunow.

Jägerhorn

Sua kiitän tästä palveluksestasi.
Et mulle tehnyt, teit sen isänmaalle.

Brunow

Ja minä samoin sukulaisen eestä.

Toll

En hyväksy mä edesottojasi.
Mut toveruus on velkaa valtiaalle
Valhallan, jossa kerran toimimme
ja palvelimme aikakautta seestä.
Nyt ei oo vielä aika. . .

Jägerhorn

Kerran tulee.
Ma sanon sulle tässä vain sen verran,
ett' odottaapi maata vapaus.

Toll

Hyvästi, veli. Jääös haltuun Herran!
Ja unhota tää pieni kohtaus.

Jägerhorn

Ma vannon sulle tässä alla taivaan:
sen unhotan kuin ei sua ollut ois.
Saa sielu mennä ikuisehen vaivaan,
jos tästä kerron. Lähde, veli, pois!

(Toll menee.)

9. kohtaus. Jägerhorn ja Brunow kahden.

Jägerhorn

(katsellen ympärilleen)

Ja nyt on mulla eessä raskas tie.
Hyvästi, Brunow! Kiitos suojastasi!

(Syleilee.)

Jää multa tänne perhe . . . vaimo, lapsi.
Sa hoivaa heitä, kunnes kutsumaan
kykenen heidät sinne . . . turvapaikkaan.

B r u n o w

Saat olla huolta vailla. Huolehdin
mä heistä niinkuin ois he omiani.

J ä g e r h o r n

(silmiään kuivaten)

Jumala sulle palkitkoon sen, veli!

(ryhdistäytyen)

Minusta tullaan varmaan sanomaan,
ett' tulen lailla Kainin harhailemaan.
Se kyll' on totta: harhailemaan tulen,
mut Kainin lailla en, en milloinkaan!
Ma sanon sulle vielä kerran tässä:

(paatoksella)

En kadu koskaan, että tielle tälle
oon lähtenyt, ja näin on käynyt mun!
Vapautta perusta ei pettävälle
se pohjalle, ken saanut siunatun
on armolahjan, että saattaa antaa
sen eestä kaikki, mitä rakastaa!
Nyt kohtalo täst'edes mua kantaa.

(Levittää oikean kätensä ja vasen sydämelle painettuna kääntyy hitaasti kuin lausuisi jäähyväiset jokaiselle puulle ja pensaalle erikseen;)

Siis hyvästi, mun kallis synnyinmaa!

(Menee kiireesti oikealle. B r u n o w seuraa hiljaa perässä mäelle.)

B r u n o w

(katsellen poistuvan jälkeen)

Hän astuu tyynnä, vuoroin pälyää
hän oikealle, vuoroin vasemmalle.
Mut pystyssä on hällä nytkin pää.

(Katsoo.)

Nyt ehtinyt on ranta-aukealle.

(Katsoo yhä tarkemmin.)

Jo huomasivat! Miestä juoksee nyt
kuin maasta noussutta, ah, viisi, kuusi!

(Kuuluu pari laukausta ja kiivasta rummunpärrytystä.)

Hän osansa on loppuun näytellyt.

(Tähyää yhä tarkemmin.)

Ei sentään! Hän vain jotain heille huusi.
Ja nyt hän tuolla mennä viilettää
kuin myrskytuuli, aivan avopäisnä.
Ja alla notkuu yksiöinen jää.

(ristien kätensä)

Oi, auta, Herra, miestä yksinäistä!

(Katsoo; riemuisasti:)

Perillä on! Hän rantaan pääsi jo!
Hyvästi, veli!

(Heiluttaa lakkiaan.)

J ä g e r h o r n i n ä ä n i.

Brunow, huomio!

B r u n o w.

Hän jotain mulle vielä tahtoo huutaa.

J ä g e r h o r n i n ä ä n i.

Kuin kaaoksesta kerran alkuns' sai
tää maailma, tää suuri, loistavainen,
niin kaaoksesta aikain syntyy kai
myös valtakunta kerran: s u o m a l a i n e n!
Eläköön!

B r u n o w

(heiluttaen lakkiaan)

Eläköön!

(Kirkonkellot rupeavat soimaan. B r u n o w pyyhkäisee silmiään, kääntyy verkkaan ja lähtee sitten nopeasti astumaan poikki näyttämön vasemmalle.)

E s i r i p p u.

BRUNO A. SUNDSTRÖM,
professori. I. K. L:n johdon jäsen.

ISÄNMAALLISEN KANSANLIIKKEEN

YLEISET OHJELMAPERUSTEET.

PERUSOHJELMA.

Isänmaallinen kansanliike, joka lähtee samalta pohjalta kuin 1930 valtava kansannousu, asettaa lopulliseksi päämääräkseen kansallisesti sisään- ja ulospäin voimakkaan Suomen luomisen. Sen toteuttamiseksi kansanliikkeen lähimpänä tarkoituksena on:

1) lujan valkoisen rintaman luominen vapaussodan saavutusten turvaamiseksi, maan itsenäisyyden ja vapauden varjelemiseksi;

2) leppymätön taistelu ei ainoastaan kommunismia vaan myöskin maalle yhtä vaarallista, luokkavihaa lietsovaa, isänmaallista ajatustapaa vieroksuvaa, uskonnollista ja kansallista henkeä halveksivaa kansainvälistä sosialismia vastaan;

3) maan puolustuslaitoksen, sekä armeijan että suojeluskuntien, tinkimätön tukeminen ja kehittäminen;

4) kansalaisten työrauhan turvaaminen ja siinä tarkoituksessa erittäinkin valkoisen työmiehen työvapauden ja hänen työnsaantimahdollisuuksiensa edistäminen;

5) isänmaan etuja vaarantavan ja yhteiskuntaa heikentävän puoluemielen ja puoluejuonittelun hävittäminen sekä hallituksen vallan lisääminen ja paremman vallanjaon aikaansaaminen hallituksen ja eduskunnan välillä;

6) nykyisen vaikean tilanteen johdosta kärsimään joutuneiden kansalaispiirien, erittäinkin maataviljelevän väestön toimeentulomahdollisuuksien parantaminen.

Olen luvannut itselleni...

huolehtia ajoissa siitä, että vanhuudenpäivinäni olen taloudellisesti riippumaton, että perheeni on turvattu puutteelta, jos minut odottamatta temmattaisiin pois ja että lapsillani siinäkin tapauksessa on mahdollisuus valmistautua perusteellisesti elämänurilleen. Ja nyt olen ryhtynyt päätöksestä tekoihin — olen ottanut riittävän suuren henkivakuutuksen SUOMI-yhtiöstä.

Onko *Teidän* perheenne tulevaisuus turvattu?

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö

SUOJA NUORENA VARA VANHANA

SUOMI

Maan suurin — Vakuutetuille edullisin

Tähän puuroon mieltyvät perheen pienimmätkin!

Oma-Jyvä

Ja OMA-JYVÄ-kaurapuuron maku onkin verraton, sen ravintoarvo niin ihmeen suuri, koska erikoismenetelmin höyrytetyt OMA-JYVÄ-hiutaleet valmistetaan parhaan kotimaisen kauran ulkokalvon a sydämen välisestä osasta siis kaurajyvän ravintorikkaimmista aineksista.

OMA-JYVÄ-puuro maistuu kaikille!

TUOTTAJAIN MYLLY O.Y.
HYVINKÄÄ Puh. 315

TARKKUUS-keittiöliesi

on viimeinen uutuus hellalaitteiden alalla.

Sen patentoitu tulipesä sulkijoineen on ainutlaatuinen, jota muissa hellalaitteissa ei ole.

"TARKKUUS"-keittiöliesi on taloudellinen ja voittamattoman mukava — siksi perheenäitien ihanne.

Ennenkuin siis hankitte lieden, tutustukaa Tarkkuuslieden erinomaisiin ominaisuuksiin.

Saatavana rauta-, osuuskaupoissa- ja maakauppiailta, sekä suoraan valmistajalta. Esittelemme auliisti. Pyytäkää hinnastomme.

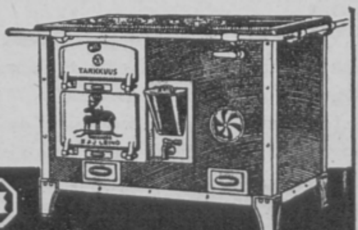

E.&J. LEINO SALO

E. A. TUOMIVAARA,
agronoomi. I. K. L:n johdon jäsen.

TOIMINTAPERUSTEET.

Järjestö rakentuu sille periaatteelle, että yksilön oikeudet riippuvat velvollisuuksien täyttämisestä ja että yksilön velvollisuudet ovat suuremmat kuin hänen oikeutensa, jotka ehdottomasti ovat alistettavat kokonaisuuden etua ja tarpeita palveleviksi: Isänmaan yhteinen etu ryhmäetujen ja yksityisetujen yläpuolelle.

1. Kaikki Suomen heimot on liitettävä yhdeksi suureksi Suomeksi kansojen itsemääräämisoikeuden perusteella.

2. Suomen kansalainen on vain se kansakunnan jäsen, joka tunnustaa kuuluvansa kansaamme yhteisen veri-, kohtalo- ja kulttuurisitein.

3. Vain Suomen kansalaisella on oikeus päättää valtakunnan ja yhteiskunnan asioista ja laeista. Virkoja ja toimia täytettäessä ja julkisia tehtäviä annettaessa eivät saa määrätä puoluenäkökohdat, vaan ratkaisevana henkilövalinnassa täytyy olla kyky, pätevyys ja koeteltu kansalaiskunto. Sen tähden on vapauduttava puolueryhmien itsevaltiudesta.

4. Järjestö taistelee kansainvälistä sosialidemokratiaa vastaan asettaen päämääräkseen, että sosialidemokraattinen puolue perustuslakiemme hengen vastaisena ja isiltä perityn yhteiskuntajärjestyksen perustuksia jäytävänä on julistettava laittomaksi ja järjestönä tuhottava.

5. Valtiovalta huolehtikoon Suomen kansalaisten työvapauden turvaamisesta. Isänmaallisten työläisten vainoamista marxilaisten taholta ei ole sallittava.

6. Jokaisen Suomen kansalaisen on voimiensa mukaan tehtävä henkistä tai ruumiillista työtä. Yhteiskunnan velvollisuus on huolehtia siitä, että kaikilla on työnsaantimahdollisuus!

7. Kansalaisissa on kasvatettava vastuuntuntoa. Edesvastuuttomuus julkisten asiain hoidossa tuhoaa kansakunnan. Erikoisesti on ehkäistävä edesvastuuttomien aineksien määräämisvalta valtion ja kuntien talouden hoidossa.

Itsenäisyys velvoittaa!
Luota itseesi!
Suojaa kotisi

ottamalla riittävän suuri ja tarkoituksenmukainen

henkivakuutus

Maamme ensimmäiseltä kotimaiselta, vakuutettujen omistamalta suuryhtiöltä saat sen edullisimmin. Tutustu monipuolisiin vakuutusmuotoihimme!

Keskinäinen Vakuutusyhtiö
KALEVA
Perust. 1874.

Kaksi seikkaa, joitten vuoksi »Kerhojen» täytyy olla hyviä:

1) »Kerho»-tehdas on järjestänyt raakatupakkaostonsa aivan erikoisella tavalla, joka tekee mahdolliseksi alituisesti seurata eri tupakkasatoja ja kulloinkin saada kussakin hintaluokassa parasta tavaraa.

2) »Kerho»-tehtaan koneisto on aivan uusi ja siinä suhteessa tekniikan viimeinen saavutus, että savukkeet tulevat tasaisia, sisältäen kukin täsmälleen yhtä paljon tupakkaa samalla tavoin pakattuna.

3) »Kerho»-tehdas on ainoa täysin suomalainen tupakkatehdas.

VIIPURIN TUPAKKA OY.

KIRJA HITLERISTÄ:
VÄINÖ J. VATASEN
ADOLF HITLER
Saksan kansallissosialismin luoja ja hänen liikkeensä. Kuvitettu. Toinen painos.

Ensimmäisestä suomalaisesta Hitler-kuvauksesta tuli todellinen menestyskirja, josta nopeasti piti julkaista *uusi painos.*

»Kaikille niille, jotka haluavat tutustua nykypäivien Saksan ensimmäiseen mieheen, Vatasen kirja on **oivallinen, pirteästi kirjoitettu opas.**» — Häm. San.

»Vatasen teos kansanjohtaja ja diktaattori Hitleristä on näköaloja avartava ja asialliselle kansallissosialistiselle probleemien pohdinnalle pohjaa antava.» — Ajan Suunta.

Hinta 35:—, sid. 45:—.

GUMMERUS

REINO ALA-KULJU,
lehtori. I. K. L:n pääsihteeri ja kansanedustaja.

8. Koska maataloudella on kansantaloudessamme ensiarvoinen asema, on yhteiskunnan sitä järjestelmällisesti tuettava kokonaisuuden edun pohjalta, toteuttamalla järkiperäisiä maareformeja sekä luomalla elinkykyisiä uudisasutuksia.

9. Valtion, kuntien ja yksityisten taloudessa on kehitettävä säästäväisyyspyrkimys voimakkaaksi. On aina muistettava, että maamme on köyhä ja vain säästämällä voidaan kansallemme turvata tulevaisuus.

10. Kulttuurimme on rakennettava kansalliselle pohjalle.

11. Koulutoimen järjestelyssä on otettava huomioon käytännöllisen elämän vaatimukset.

12. Tulevaisuus rakentuu nykyisyyteen. Siksi on kiinnitettävä erikoista huomiota siihen, että lapset ja nuoriso saavat uskonnollisisänmaallisen kasvatuksen. Tämän ohella on myös pidettävä huolta ruumiillisen kuntoisuuden kehittämisestä.

13. Julkiselta sanalta on vaadittava, että se ehdottomasti pysyy totuuden pohjalla ja jättää vastustajan perättömän panettelun ja herjaamisen.

14. Jokainen Suomen kansalainen muistakoon, että valtakunnan olemassaolo riippuu kansakunnan puolustustahdosta ja puolustuskunnosta, ja että aseeton kansa on olemassaolon taistelussa toisten armoilla.

15. Järjestö taistelee materialismia, itsekkyyttä, välinpitämättömyyttä ja velttoutta vastaan ja asettaa siveelliseksi päämääräkseen kansamme kaikinpuolisen tervehtymisen sisäistä tietä, toteuttamalla itse kussakin tunnuslauseemme: »Isänmaan yhteinen etu ryhmäetujen ja yksityisetujen yläpuolelle», ja vaatii sen tähden, että kirkollinen työ on saatettava vääräntämättömänä herättämään kansalaisissa elämän tarkoituksen selvä tajunta ja luomaan herkkä kansallinen omatunto.

Lutherin Valitut Teokset

Suomen Lähetysseura alotti v. 1908 Lutherin Valittujen Teosten julkaisemisen tieteellisesti tarkassa suomennoksessa. Tähän asti on ilmestynyt 2 osaa, yhteensä 1109 sivua, jotka sisältävät suurimman osan suuren uskonpuhdistajan perustavia kirjoituksia. Näinä päivinä on pantu alulle myöskin 3 osan painatus, jonka toivotaan valmistuvan jouluksi. Se tulee sisältämään m.m. Lutherin Suuren katekismuksen.
Jo ilmestyneet I ja II osa maksavat sidottuina kumpikin 50 markkaa.
Kaikkiin vähänkin täydellisiin kirjastoihin olisi nämä »Valitut teokset» hankittava. Onhan nykyaikana ilahuttavalla tavalla uudelleen palattu Lutheriin ja alettu ymmärtää, miten tärkeä on tutustua hänen perustaviin reformatoorisiin ajatuksiinsa, eikä vain hänen saarnakirjoihinsa.

N.N. K.Y. **HOSPIZ** K.F. U.K.

HELSINKI

POHJ. RAUTATIENK. 23. PUH. 44921

HOTELLI
RAVINTOLA — KAHVILA

SUOSITELLAAN. — — EI PALVELUSRAHOJA.

VARTA

takaa autonne, moottoripyöränne ja radionne

käyntivarmuuden

PERTRIX

antaa valaisimessanne, puhelimessanne ja radiossanne

täyden tehon

SUOMEN AKKUMULAATTORI TEHDAS OY.

»TUDOR«

H:KI, KAISANIEMENKATU 5. PUH. 35 815, 36 002.

SAKARI HONKALA,
agronoomi. Kansanedustaja

TALOUDELLISEN OHJELMAN SUUNTAVIIVAT.

1. Maan luottojärjestelmää on kehitettävä siihen suuntaan, että pitkäaikaista luottoa ei myönnetä henkilötakauksia, vaan reaalivakuuksia vastaan hypoteekkilainoittona. Samalla on korko saatava alennetuksi tuotantotoiminnan kantokykyä vastaavaksi. Erikoisen tärkeätä on saada vaikeuksiin joutuneiden maatalouksien luotot nopeasti vakaannutetuiksi alhaiskorkoisiksi, niin että kunnolliset maanviljelijät voidaan pelastaa taloudellisesta perikadosta.

2. Työttömyyskysymys, jossa on ilmennyt valitettava suunnitelmallisuuden puute, on johdettava kokonaan pois tähänastisilta raiteiltaan taloudellisesti kannattamattomien töiden teettämisestä. Työttömyyden poistamiseksi tarvittavat varat on käytettävä lähinnä tuotannon edistämiseen, kuten tehokkaaseen asutustoimintaan, maanraivauksiin ja -kuivatuksiin sekä muihin sellaisiin tarkoituksiin, jotka pysyväisesti lisäävät työtilaisuuksia ja toimeentulomahdollisuuksia ja lopulta kokonaan hävittävät työttömyyden.

3. Asutustoiminta on täydellisesti vapautettava nykyisistä jäykistä kaavoistaan ja vietävä kokonaan uusille urille siten, että suuripiirteinen asutustyö todella saadaan käyntiin. Sen päämääränä täytyy olla, ei vain viljelysmaan lisääminen, vaan tilattoman väestön kiinnittäminen maahan niin suuressa määrin kuin on mahdollista. Uudet asutustilat on vanhaan suomalaiseen tapaan aluksi perustettava vain välttämättömimmät vaatimukset täyttäviksi, tilan myöhemmän kehityksen jäädessä riippuvaksi asutustilallisen omasta kyvystä ja työtarmosta. Tilalla tulee kuitenkin olla viljelyskelpoista maata riittävästi, keskimäärin n. 10 ha. Uudisasukkaan maksettaviksi lankeavat korko- ja kuoletusmaksut, joista hänet ensimmäisinä vuosina on jatkuvaa raivausvelvollisuutta vastaan kokonaan vapautettava, eivät saa olla niin raskaat, että kunnollinen perhe ei voi jatkuvasti tilallaan pysyä.

Lahjoitusmaa-alueista muodostetuille tiloille, mikäli ne edelleen ovat entisten lampuotien tai heidän laillisten perillistensä omistuk-

K. R. KARES,
asessori. Kansanedustaja.

sessa, on talojen välttämättömän laidun- ja metsätarpeen tyydyttämiseksi luovutettava tarpeellisia alueita valtion kruununpuistoiksi muodostetuista lahjoitusmaa-alueista.

4. Työväestö muodostaa muiden ryhmien kanssa tasavertaisen osan kansasta. Siksi sen asema yhteiskunnassa on turvattava kansakuntaa rakentavassa hengessä eikä repivän ja hajoittavan luokkataistelun pohjalla. Sille on turvattava kohtuullisia elämänvaatimuksia vastaava toimeentulo. Sen jälkeen, kun työttömyys on saatu hävitetyksi, voi suomalainen työmies turvallisin mielin tehdä työtä perheensä ja isänmaansa hyväksi sekä elinehtojensa parantamiseksi. Mitä erikoisesti maan suurimpaan työväenryhmään, maataloustyöväkeen tulee on sen ja isäntäväen suhteet saatava uudelleen läheisiksi ja luottamuksellisiksi, mikä on välttämätön pohja menestykselliselle yhteistoiminnalle. Työväenkysymyksen onnellinen ratkaisu edellyttää, että marxilainen luokkavihan kiihoitus on sekä työväestöä itseään että koko yhteiskuntaa vahingoittavana lopetettava.

5. Kansamme tarvitsee isänmaallisesti ajattelevan ja kansallisesti toimivan virka- ja palveluskunnan. Tunnollisena, ahkerana ja uskollisena tehtävälleen palvelee se parhaiten kansakuntaa, jonka eroittamaton ja välttämätön osa se on. Sen alkulähteet ovat kansassa, sen sivistys on kansamme vuosisataisten ponnistusten tulos. Se virkamiesviha, joka on kansaamme osittain juurtunut, on kansalliselle tulevaisuudellemme vieras ja vaarallinen. Siksi onkin luonnollista, että virkamies samoin kuin jokainen muukin kansakunnan hyödyksi voimansa ja kykynsä antava kansalainen saa työstään toimeentulonsa, joka riittää hänen kohtuullisten elämäntarpeittensa tyydyttämiseen.

6. Maan talouspolitiikan tulee palvella kansallisen talouspolitiikan tarkoitusperiä. Oman maan tuotantoa on suojeltava siinä määrässä kuin se on maan talouselämän ja valtakunnan puolustuksen kannalta tarpeellista.

Samalla kuin eri elinkeinoryhmät palvelevat toisiaan, on niiden mukauduttava kansakunnan kokonaisedun vaatimuksiin.

JOULULAHJAT luovat todellista joululoa, varsinkin jos niillä on käytännöllistä merkitystä. Antakaa sentähden käytännöllisiä laatutavaroita kuten: taloustavaroita, lasia, posliinia ja työkaluja.

Entisten osastojen lisäksi on meillä nyt täydellinen urheiluosasto. Laatuvalikoima hiihtovarusteita: suksia, sauvoja ja hiihtopuvustoja. Voimistelu-, paini- ja nyrkkeilyvälineitä y. m.

Tervetuloa! **RAKE O. Y.**
Pääliike Helsinki Erottaja.
Puh. 25911 vaihde. Joukko sivuliikkeitä.

TEFAG

Suurjakso suojahilapentodiputket
Aaltoalue 18 m:sta 2.000 m:iin
Optillinen viritys
Häiriösuodatus, joten vastaanotto täysin häiriövapaa
Äänensävy oman valinnan mukaan itse määrättävissä
Kuuden watin pääteteho
9 kiloherzin viritystarkkuus
"Bandfilter" eli nauhasuodatus

Tefag on sähkötarkastuslaitoksen tarkastama ja hyväksymä.

POHJOISMAINEN SÄHKÖ O. Y.
Helsinki, Kluuvikatu 7. Puh. 27 070.

OSKAR PARKKINEN
HELSINKI Siltasaarenkatu 16
Puhelimet: 72912, 72913, 72914, 72915, 72916, 72917

Helsingin vanhin ja suosituin suomalainen hedelmä-, herkku-, siirtomaatavarain ja kotimaisten tehdastuotteiden tukkuliike.

O. M. KOIVU
HUONEKALULIIKE
TAMPERE, Läntinenkatu N:o 22
Liike perustettu 1899
Paikkakunnan suurin ja vanhimpia huonekaluliikkeitä. Monipuolinen *huonekaluvarasto.*
Kohtuulliset hinnat ja täsmällinen toimitus.

Vaatturimestari Luomajoki toiminut aikoinaan Helsingin Vaatturiammattikoulun johtajana. — Johtanut 6 vuotta Ammattienedistämislaitoksen vaatturien leikkuukurssejа. — On kirjoittanut m.m. »Miesten pukimien leikkaajan käsikirjan», joka kuuluu Ammattienedistämislaitoksen ammattikirjojen sarjaan. — Tehkää johtopäätöksenne näistä tosiasioista. Lähes 30 vuoden vaatturikokemus Teidän hyväksenne.
LUOMAJOKI O. Y. Helsinki, Kaisaniemenk. 4.
Puh. 30093 (Liikeajan jälk. 46658)

VESIJOHTOLIIKE
Turku — Helsinki
ONNINEN O. Y.
Vesi- ja Lämpöjohtoliike.
Suunnittelee ja rakentaa lämpöjohtolaitoksia, kylmä-, lämminvesi- ja viemärijohtoja y.m. alaan kuuluvaa uusimman tekniikan mukaan kaikkialla Suomessa.

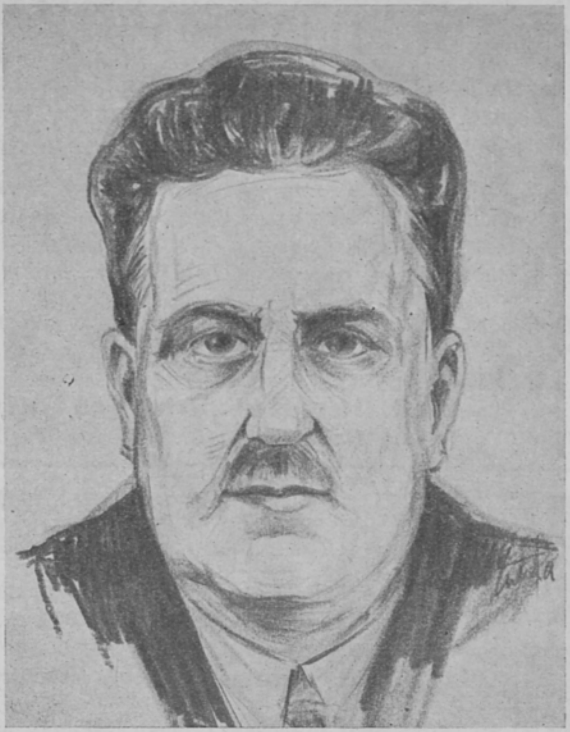

YRJÖ KIVENOJA,
pastori. Kansanedustaja.

Leipomomme valmisteet

niin kahvi-, juhla- kuin ruokapöytäänkin tuovat tyytyväisyyden ja todellisen nautinnon. Asiakkaitamme palvelevat lukuisat myymälämme eri puolilla kaupunkia.

Kahvilat:

LAIVURINKATU 10 ja L. HEIKINKATU 14

PRIMULA

Myymälät:

L. HEIKINKATU 14 — RUNEBERGINKATU 35
CITY KAUPPAKUJA — UNIONINKATU 45
KAPTEENINKATU 9 — UNIONINKATU 21

Leipomo ja myymälä Laivurinkatu 10

SIRKKELINAKSELEITA, KONEHIHNOJA,
SIRKKELINTERIÄ, HIOMALAITTEITA,
KEHÄSAHANTERIÄ, TYÖKALUJA ja ÖLJYJÄ

myy edullisesti varastostaan

OSKARI TUOMI, KONELIIKE

TURKU. Puh. 1263, 2616, 2855 ja valtio 5.

KURIKAN LAKKITEHDAS Oy.

KURIKKA

TELEFUNKEN-SUPER 330

tavallisen koneen hinnalla

Koko Eurooppa on Teille avoimena!

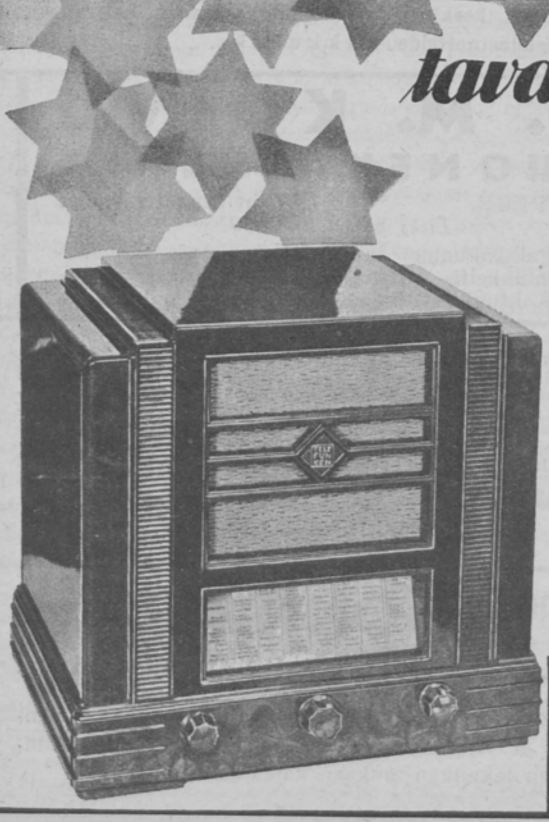

Radiontuntijat tietävät, että puhtaimman viritystarkkuuden ehtona on n.s. SUPER-kytkentä. Nyt ovat Telefunkeninsinöörit rakentaneet *kolmi*-putkisen SUPER-vastaanottimen, joka on herättänyt ammattipiireissä tavatonta huomiota.

Tämän oikean SUPER-tarkkuuskoneen saatte tavallisen koneen hinnalla!

Uudet, vahvistetut Telefunken-putket sekä välijaksovahvistus ja nauhasuodatin antavat tälle vastaanottimelle ihanteellisen viritysterävyyden sekä *suurkoneen* äänenvoiman. Täysdynaaminen kovaääninen!

**UUTUUS!
SUPER 330**

Pyytäkää koekuuntelua radiojälleenmyyjiltä — silloin Te ihastutte koneen laatuun ja hintaan.

TELEFUNKEN

IISAKKI NIKKOLA,
maanviljelijä. Kansanedustaja.

OSAKEYHTIÖ
J. E. CRONVALL
HELSINKI,
Etelä Esplanadi 16.
KONEITA
JA
KONETARVIKKEITA

Oy. KESKUS-PAPERIKAUPPA Ab.
Suomalainen ja suomalaisten paperikauppa
Helsinki. Aleks. 44

LIHAA
Päivän halvimpiin hintoihin
VELJEKSET TOUKOLA
Puh. 36115. Fredrikink. 20.

Suosikaa kestäviä kotimaisten taiteilijoiden sommittelemia
KOKOS-, SALIN- JA KYNNYS- MATTOJAMME.
HELSINGIN MATTOTEHDAS OY.
Puh. 22 931, 39 074.

SUOMI-FILMI OY.
Helsinki, Keskuskatu 1. Sähköos.: Suomifilmi
Kotimaiset ja ulkolaiset valioelokuvat esitetään teattereissamme!
Suomi-Filmi
Viihtyisät katsomot! Ensiluokkaiset koneistot! Suomi-Filmin vuokraamosta parhaat kotimaiset ja ulkolaiset ohjelmat!
TURKU: SCALA
TAMPERE: SCALA
HELSINKI: Kino-palatsi SCALA KALEVA
VIIPURI: SCALA
KUOPIO: SCALA

Ulkoilu- ja Urheilupuvustoa:
Puseroita, takkeja, housuja,
tuuli-, mokka-, y.m. kankaista.
Suojuspukuja (overalls)
Urheilu ja Työpuku Oy. Tehdas
Annankatu 8. HELSINKI.

KUNNOLLINEN TYÖ
takaa tehtaan yritteliäisyyden palvella asiakkaita.
TAMPEREEN VILLAKUTOMO O.Y.
PUH. 179.

PYYNIKIN NAHKATEHDAS
Tampere
(Ent. Napialan Nahkatehdas. Tervakoski.)
Valmistaa:
VALJASTEOKSIA
OMPELUREMMEJÄ
POHJANAHKAA

CARLTON
HOTELLI
HELSINKI
KESKUSK. 5
PUH. 25 981

BRANDER JA KUMPP.
LEIPOMO — KONDIITTORI — KAHVILA
KAUPPAKATU 16 (Kauppa- ja It. Puistokadun kulma)
HATANPÄÄNVALTATIE 2 TAMPERE
MYYMÄLÄ ILMARINK. 14 Puh. 1456.

HILJA RIIPINEN,
rehtori. Kansanedustaja.

IKL:n SUUR-ARPAJAISTEN

ensi arvonta oli 31/7 1933
toinen » » 15/12 1933

Arvan hinta 5 markkaa.
Arvalla mahdollisuus voittaa 3 voittoa.

Voittojen arvot:

- yksi (1) .... 100.000 mk.
- yksi (1) .... 50.000 mk.
- viisi (5) .... 10.000 mk.
- kymmenen (10) .... 5.000 mk.
- sekä suuri määrä 2.000, 1,000, 500, 200, 100 ja 75 markan arvoisia voittoja. Vielä nytkin ostettu arpa on osallistunut yllämainittuihin arvontoihin, joiden voittoluettelot N:o 1 ja N:o 2 (21/12 alkaen) saatavissa.

ISÄNMAALLISEN KANSANLIIKKEEN KANNATUSYHDISTYS r.y:n Arpajaistoimisto, Helsinki. Kaisaniemenkatu 6. A. huone 30 puh. 26 404.

Myydään m. m. IKL:n toimistoissa ja Rautatiekirjakauppa Oy:n myymälöissä kaikkialla maassa.

PYHÄJÄRVEN SAHA Oy.

TAMPERE

Myy *sahattua ja höylättyä rakennuspuutavaraa.*

Rakennushirsiä, piiruja ym. alaan kuuluvaa sekä uunikuivaa I:a koivua.

Valmiita ovia ja akkunoita aina varastossa.

Porin Puuvilla Oy.

suosittelee valmisteitaan:

PUUVILLALANKOJA,
KALASTUSLANKOJA,
PUUVILLAKANKAITA,
PAINETUITA KANKAITA,
VILLAMUSLIINEJA,
VILLASARSSEJA Y. M.

K. Kuoppalan Saha

ORIMATTILA

Myy sahattua ja höylättyä, höyrykuivaa puutavaraa varastosta.

Lapuan Säästöpankki

LAPUA

PÄÄKONTTORI KIRKOLLA. Avoinna klo 10—14.
TIISTENJOEN KONTTORI. Avoinna klo 11—14.

Maksaa aina korkeimman käyvän koron.
Paikkakuntalaiset, käyttäkää aina omaa varmaa rahalaitostanne.

Keuruun Saha Oy.

Keuruu. Puhelin 22

Aina varastossa: Sahattua ja uunikuivaa höylättyä

Puutavaraa

Kouvolan Saha Oy.

KOUVOLA. Puhelin 104.

MYY: SAHATTUA JA HÖYLÄTTYÄ PUUTAVARAA

YRJÖ SCHILDT,
kapteeni, maanvilj. Kansanedustaja.

2:50

MAKSAA PAKETTI PIPARKAKKUJA TAI KEKSIÄ

PEKKA
SIRO
OMA
MARIE

FAZER

Joululahjoiksi *sopivia esineitä:* **pöytälippuja, Suomen- ja IKL-värisiä emalirintaneuloja** *(karhu)*, **kirjekuoria ja paperia,** *joulusalkussa,* **tuoppeja,** *aluminia (emalimerkki, karhu) 4 eri kokoa,* **ruokaliinarenkaita,** *aluminia (emalimerkki, karhu),* **pöytälehtiö,** *aluminia (emalimerkki, karhu),* **joulu- ja uudenvuoden kortteja** *(IKL) y. m. y. m.*

IKL:n KAUPPA OY.

Kaisaniemenkatu 6 huon. 30. Helsinki, Puh. 26 404.

O. Y. KULTALA

Fredrikinkatu 23. — Puh. 32 283

ERIKOISVALMISTEENA JÄRJESTÖJEN MERKKEJÄ Y. M.

UUSIMAA, perust. 1894 on paikkakunnan vanhin, tunnetuin ja suurin suomenkielinen sanomalehti sekä leviää laajimmin Porvoon ja sen väkirikkaan maaseutuympäristön ostokykyisen kansanosan keskuuteen.

ELIAS SIMOJOKI,
pastori. Kansanedustaja.

TUPAKKA-MIEHET

pitävät hyvistä tulenantajista.

Sellaisia ovat

VALIO RADIO KERHO

tulitikut

Osakeyhtiö Sahanterä

Epilä. Puh. Tampere 1315
Post. os. Epilä
Sähk. os. Sahanterä Tampere

OY S

Suosittelemme ensiluokkaisia valmisteitamme:

kehä- ja pyörösahoja
halko- ja käsisahoja
kuorima- ja kolousrautoja
niittokoneenteriä ja
eril. puutarhatyökaluja

Ostakaa Epilän valmisteita, niillä saatte parhaimman tuloksen, sillä niillä on hyvyystakuu.

FENNIA

FANERIOSAKEYHTIÖ

Lahti. Puh. 800, 801.

Turvatkaa oma tulevaisuutenne ja kohottakaa kansamme varallisuutta liittymällä säästäjien joukkoon.

Edullinen säästöjen tallettaja on

Lahden Säästöpankki

LAHTI. Rautatienkatu 11.

PARTURILIIKE

Hallituskatu 15. ~ *Puh. 31551.*

A. NYYTÄJÄ

P

Seuratkaa henkivakuutusta ottaessanne tätä merkkiä.

HYVÄT KODIT LUOVAT LUJAN KANSAN.
ILMAN HENKIVAKUUTUSTA EI KOTI LEPÄÄ KYLLIN LUJALLA TALOUDELLISELLA PERUSTALLA.

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ POHJA, Helsinki

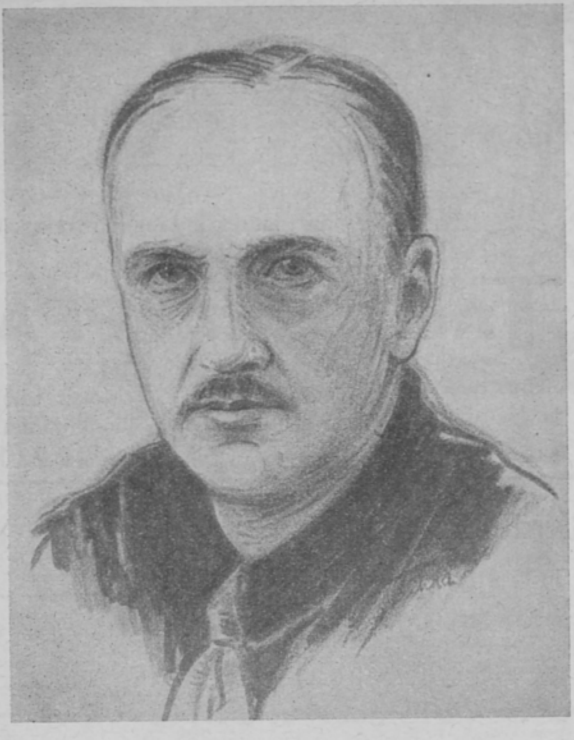

ARNE SOMERSALO,
everstil. Kansanedustaja.

Lämmitysuuni

OTSO

kuulapesällä.

Lämmitysteho voittamaton.

Suositellaan erikoisesti kirkkoihin, kouluihin, rukoushuoneisiin y. m.

Jo 30-vuotisen sodan urhot keksivät

AaTteen

haihduttamalla ikäväänsä haarikan ääressä.

AaTe

on sama tänäänkin, juoman maku vain jalostunut.

AaTe olut — valio olut

O. y. Aug. Tillanderin tehtaat

HELSINKI
Puh. 71 226 ja 71 283

VAKUUTUSOSAKEYHTIÖ KARJALA VIIPURI

PALO-, AUTO-,

y. m.

vakuutuksia

Pääkonttori

VIIPURISSA

Puh. 2400, 84 ja 838

Rauman Nahkatehdas O.Y.
Rauma.

Puhelimet: ulkolinja 66, oma keskus 27.
Sähköosoite: Nahkatehtaat.

SUOSITTELEE VALMISTEITAAN.

Leijona-terva-pastillia

suositellaan tehokkaasti vaikuttavana, yskää lieventävänä ja limaa irroittavana aineena myöskin vaikeammissa katarreissa, keuhkotautiyskässä, käheydessä ja hinkuyskässä.

O. Y. MERIJAL, Oulu

Imatran Kuohu kohottaa JOULUTUNNELMAA!

Huom.! Kaksi laatua: puolikuivaa ja makeaa.

SAUNANUUNI

kuulakiukaalla

(patentti haettu)

valmistaa

ITÄ-SUOMEN VALIMO JA KONEPAJA
Viipuri

Mallaskatu 11 - Puh. 3826, asunt. 1549

Kyselyjä tehdessänne ilmoittakaa saunan koko ja kylpijämäärä.

L. P. TAPANINEN,
kirkkoherra. Kansanedustaja.

AINA

tuoreita ja herkullisia hedelmiä ja siirtomaatavaroita varastossa. Laatu ensiluokkainen. Hinnat kohtuulliset.

TALOUSKAUPPA

Myymälät:
MIKONKATU 3 (Pohjolan talo)
VUORIKATU 16 (Vilhonk.kulma)
PUHELIN 20211

Räätäliliike Oy. Karjalainen
HELSINKI.
Aleksanterinkatu 13.
Puhelimet 25 761, 24 922.

SUUR-SUOMI 1934, ilmestyy Helsingissä kerran kuussa ajaen suomalaiskansallisen hengen, itsenäisen talouselämän, puolustustahdon lujittamisen ja Suomen heimon kysymyksiä.

Tilaushinta 25 mk. vsk. Asiamiehiä otetaan kaikkialle, palkkio 40%.

HÄMEEN SANOMAT

Etelä-Hämeen ostokykyisimmän väestön keskuuteen ylivoimaisesti eniten leviävö ainoa 6-päiväinen sanomalehti. — Valitkaa se
ILMOITUSVÄLINEEKSENNE
ETELÄ-HÄMEEN MAAKUNTALEHTI
Hämeenlinna, Hallituskatu 24. Puh. 5. 65. 130. 303. ja 392.

OY. HÄMEEN SANOMAIN
KIRJAPAINO JA SITOMO
suorittaa kaikki alaan kuuluvat työt asiantuntemuksella. Hyvö työ. Nopea suoritus. Huekeat hinnat.

I K L:n kurssimerkkejä valmistaa **EINO KOIVULA** Kultasepänliike, Viipuri.
Karjalankatu 21. Puhelin 1863.

SAVONIUS & COMPANY
HELSINKI. Lönnrotinkatu 20. Puhelin 22254.

ERIKOISVALMISTEET: Roottori-imurit; Pumppu-Roottorit; Sinus- ja Cosinus-koneriihet; Centrum-kaminat; Fennia-lumensulattajat; Savo-kipinänsammuttajat.

CARL KNIEF'IN
Makkaratehdas Helsingissä
valmistaa parhaat joulukinkut

MYYMÄLÄT:

Vanha Kauppahalli 66-68	Puh.	25 057
Kaivok. 8	»	28 796
Tehtaank. 38	»	35 910
Uusi Kauppahalli 6-7..	Puh.	25 405
Erottajank. 19	»	31 586
Hakaniemen Hallit 69-71	»	73 867
Liisank. 18	»	27 254

HKK-merkki on varmin opas kudonnaisten ostajille!

Ostaessanne alusvaatteita, sukkia, pull'overeita, kaulusnauhoja — muistakaa aina vaatia HKK-valmisteita. Ne ovat kauniita ja kestäviä, mutta kuitenkin huokeita.

HKK

HELSINGIN KUTOMO JA KRAVATTI O.Y.

J. V. VAINIO,
lehtori. Kansanedustaja.

PAAVO SUSITAIVAL,
everstil. I. K. L:n järjestön johtaja.

Itärajan takana on

Kaasu- ja lentohyökkäysjärjestö,

jonka jäsenluku on moninkerroin suurempi kuin Suomen koko asukasluku.

Milloin Suomen

Kaasusuojelujärjestöön

kuuluu edes 100 000 jäsentä?

KANSALAISET! Liittykää jäseneksi Suomen Kaasuojelujärjestöön, sillä siten edistätte maanpuolustuksenkin kannalta tärkeää siviiliväestön kaasusuojeluasiaa. — Asiamiehiä kaikkialla huomattavimmilla paikkakunnilla.

SUOMEN
KAASUSUOJELUJÄRJESTÖ

HELSINKI - Kaisaniemenkatu 13 - PUHELIN 26 810

ISÄNMAALLINEN KANSANLIIKE

Pääsihteeri: Lehtori Reino Ala-Kulju.

Kaisaniemenkatu 6, A, 30.
Auki 9—16,30, lauant. 9—15,30

KESKUSTOIMISTO

Järjestö:		
Järjestönjohtaja	Puh.	35 242
Jaostot	»	26 640
Taloustoimisto	»	26 404
IKL Kannatusyhdistus r.y:n Arpajaistoimisto	»	26 404
IKL:n Kauppa Oy.	»	26 404

KESTO-kenkävoide

on hienoista vahalaaduista valmistettu loistovoide, johon ei vesi pysty. Se kiillottaa ja suojelee.

KESTO-nahkaväri tekee vanhasta uuden.

Nahka alla Kesto päällä ne ne kestää joka säällä.

KIILTO O. Y. Tampere.

LAPINLAHDEN KUKKAKAUPPA ja SEPPELESITOMO.

Lapinlahdenk. 31.
Puh. 34834.

Alan monipuolisin varasto, hinnat kohtuulliset.

HELLMANIN KONEPAJA.

Helsinki. Albertink. 30.
Puh. 38997 ja 36936.

Konerakennuksia, Korjauksia, Joukkovalmisteita, Nikkelöimislaitos.

H. HYVÖNEN.

Lönnrotinkatu 27.

Paitoja,
kravatteja,
sukkia, ym.
vaatetustarpeita.

KAIKKEA LIHAKAUPPA-ALAAN KUULUVAA EDULLISESTI.

A. J. LAHTI.
Hietalahdenhalli.
Lihamyymälät 18—20.
Puh. 38230.

YLÄNEN KAUPPAOSUUSKUNTA,

Yläne.

(Joht. Tapio.)

(Puhelin.)

VIISKULMAN KUKKAKAUPPA ja SITOMO.

Laivurinkatu 10.
Puhelin 27955.

HEIMOLAN PARTURILIIKE ja NAISKAMPAAMO.

Hallituskatu 15.
Puh. 31551.
Suositellaan!
A. NYYTÄJÄ.

VIRKA- JA SIVIILIPUKIMO.

MATTI ILMOLA
Helsinki
Pohjois-Makasiininkatu 3.
Työ taattu. Hinnat kohtuulliset. Samassa paikassa myydään sotilastarpeita.

VELJEKSET VILJANEN.

Hattu- ja Herrainvaatetusliike.

Kalevank. 2 —
Aleksanterink. 19.
(Huom.! Ei kulmaliike.)
Sopivia joululahjoja!

ONNI HAKALAN

POLKUPYÖRÄ-

LIIKE.

Salo.

Ostakaa kukkanne ja tilatkaa seppeleenne

KUKKAKAUPPA ARKADIASTA.

Arkadiank. 6. Puh. 35234.
Omist.
Rouva Elma Ignatius.

RUOKALA JA KAHVILA.

Arkadiank. 31. Puh. 45608.

Hyvää ja ravitsevaa ruokaa tarjoamme klo 6—11.

OLUTTARJOILU.

OSTATTE EDULLISESTI

Puh. 1870.

kotiin ajettuna
Perunoita, Lanttuja, Porkkanoita, Punajuuria, Piparuuttia, Sipulia, Herneitä, Suolasilakkaa ym. ym.

TURUN MAANTUOTTEIDEN KAUPASTA.
Varasto: Kristiinankatu 5.

**O. Y.
SALO A. B.**

Etelä Makasiinink. 6.
Puh. 30188.
Ostetaan ja myydään kaikenlaista käytännön tavaraa.

---

13 Humalistonkadulla suoraan

KOTIMAISEN LOMPAKKO-, KINNAS- JA SALKKUTEHTAAN MYYMÄLÄSTÄ ostatte edullisimmin viimeisimpiä uutuuksia, Käsilaukkuja, Käsineitä, Kukkaroita, Lompakoita, Matkalaukkuja, Asiakirjasalkkuja ym.

Sivumyymälä Eerikinkatu 12.
Puh. 2107.

KAUPUNGIN HOTELLI

Hämeenlinna.
Rauhank. 3.

Suosittelee matkustajahuoneitaan ja I lk:n ravintolaansa.

Puh. 59, 159.

KUKKALIIKE MIMOSA.

Liisank. 14.
Puh. 33389.

Kukat ja seppeleet ostatte edullisimmin meiltä.

HUOM!

KOTIRUOKALA.

Vuorikatu 4 C 28. Puh. 21471.
Hyvää kotiruokaa tarjoillaan.
Aamiainen ½ 11— ½ 2.
Päivällinen 3—7 ip.
Alennuskuponkeja saatavana.
Ulkotilauksia vastaanotetaan.
HUOM!
Uusi omistaja.

SUOMEN VALOKUVAAJAIN O. Y.

Helsingissä,
P. Esplanaadink. 37.
Sivuliikkeet: Tampereella, Vaasassa, Oulussa ja Viipurissa.
Maan edullisin valokuvaustarvikekauppa ja amatööritöitten valmistamo.
Käyttäkää meidän suomalaista liikettämme!

HÄMEEN PUKU-AITTA.

Hämeenlinna.

Naisten ja miesten vaatetustavaroiden edullisin ostopaikka.

KANTOLAN KULTASEPÄNLIIKE.

Turku, Eerikink. 8.
Puh. 941.
Kansallinen, Isänmaallinen liike.
Suositellaan!

KESKUSRAVINTOLA.

Arkadiank. 23. OKO:n talo.
Aamiainen klo 11.30—14.
Päivällinen klo 15—19.30.
Illallinen klo 19.30—22.30.
Hyvä ruoka — viihtyisä huoneisto.
Ei palvelusrahoja!

HUOKEALLA!

Varmasti kestäviä trikoliinipaitoja á 31, 35 ja 42 mk. kpl.

Suuri valikoima myös *frakki-* y.m. paitoja, solmioita, sukkia, *trikootavaroita naisille ja herroille.* kaulaliinoja, kannattimia ym.
Ehdott. *ensiluokk. villatakkeja* naisille ja herroille. *Erinomaisia villasormikkaita* á *13 mk. pari.*
Halpamyymälä.
Omist. M. Kuokkanen.
Helsinki. Annank. 22.

UUSI HOTELLI SALO.

Puh. 500—501.

Ainoa ensiluokan hotelli paikkakunnalla.

Suositellaan!

UOTIN PARANTOLA,

Iso Robertinkatu

35—37 A.

KAUNIS PUKU KOHOTTAA JUHLAMIELTÄ!

Ostaessanne huokealla juhla- ja arkileningit, Silo ym. alusvaatteet, Neulomon liivit, kankaat, sekä lyhyttavarat, nautitte kaksin verroin talvesta ja joulusta.

SANTANEN,
Turku, Linnankatu 17.
Puh. 424.

AJAN SUUNNAN

Ilmoitus-toimisto

E. Esplanaadink. 16
Puh. 21716.

Ottaa vastaan ilmoituksia sekä välittää niitä kaikkiin sanomalehtiin ja julkaisuihin niiden omilla hinnoilla. Tarvitaan vain yksi käsikirjoitus.

OSTAKAA I.K.L:n ARPOJA

ARVALLA MAHDOLLISUUS VOITTAA 3 VOITTOA

ARVAN HINTA 3 MARKKAA